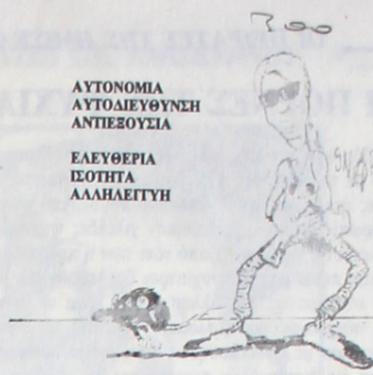

ΟΙ ΠΕΙΡΑΤΕΣ ΤΗΣ ΗΜΙΣΕΛΗΝΟΥ

ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ
ΑΥΤΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΕΣΟΤΗΤΑ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Το παλιό πεθαίνει και το καινούργιο δεν μπορεί να γεννηθεί σ' αυτό το ενδιάμεσο διάστημα εμφανίζεται μεγάλη ποικιλία νοσηρών συμπτωμάτων»

Αντόνιο Γκράμσι
Σημειώματα της Φυλακής

Η σημασία της παύσης στη μουσική, στον κινηματογράφο, στο λόγο, η παύση στην έκφραση μιας άλλης αντίληψης για τη ζωή, σαν μια ματιά πίσω από τον ώμο, σαν στιγμή επικοινωνίας, έχει αφορισθεί σαν μοναξιά, απομόνωση, περιθωριοποίηση, έχει εξορισθεί, από την ανάγκη διαρκούς παρουσίας κάτω από το φως των προβολέων της δημοσιότητας, στον ωκεανό της ακατάσχετης φλυαρίας των ΜΜΕ.

Μια τρίμηνη παύση στην έκδοση των Πειρατών μπορεί να είναι μια στιγμή, μπορεί να είναι και μια αιωνιότητα.

Φευγαλέα σαν φλας που ανάβει και σβήνει, σαν φωτιά που σβήνει μνήμες, ή αιωνιότητα σε χώρους εξορισμένους από ήχους και φως. Αναγκαστική λόγω πολλαπλότητας ενδιαφερόντων ή ασυνείδητη έμπρακτη αντίσταση στην απειλημένη προσπάθεια εξευρωπαϊσμού του κατεξοχόν ανατολίτη Έλληνα.

Έναν εξευρωπαϊσμό του μικροαστικού τους κόσμου που σφραγίζεται από το διοπτροφόρο χαμόγελο του Χατζηνικολάου και του Παναγιωτόπουλου και το «ανθρώπινο θέμα» του Τέρενς (ένας είναι ο Τέρενς), που εξιλιώνεται στο ναζιστικής τεχνοτροπίας «Μέγαρο Μουσικής», που τα πιο κοντινά στην ιδιουσυνγκρασία τους ευρωπαϊκά πρότυπα είναι ο Χίτλερ και ο εμπρησμός του Ράιχσταγκ από τη μια, και οι ουρές στα Μακντόναλντς από την άλλη, που βαπτίζει τέρατα αυτούς που σκοτώνουν ανθρώπους για ένα κομμάτι ψωμί και ήρωες όσους δολοφονούν μια πόλη για ένα κομμάτι πετρελαιοφόρας ερήμου. Πανηγυρίζουν για το τέλος του αδιανόητου της καταπίεσης, όταν αυτοί το παρουσιάζουν ως αναπόφευκτο σε όλο τον πλανήτη.

Το μόνο που έχουν να προτείνουν είναι περισσότερα Ι.Χ., περισσότερες κόκα-κόλες, περισσότερη κατανάλωση, περισσότεροι άνεργοι, πεινασμένοι, νεκροί. Η πιο νεαρή τους πρόταση είναι η καθαρότητα των φυλών και ο ρατσισμός του Χίτλερ, οι εθνικισμοί του 19ου αιώνα και του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, η λατρεία του κέρδους και της τεχνολογίας του 1920, με μόνο νέο στοιχείο τους τρόπους θανάτου και καταπίεσης.

«...και η απειλή του κινεζοκρατικού καθεστώτος...»
ταρρέουν, ύποπτες φωτιές ανάβουν, στη Γιουγκοσλαβία σφάζονται και οι εικόνες διαδέχονται η μία την άλλη σαν βίντεο κλιπ, σε έναν κόσμο που αλλάζει γρήγορα, χωρίς έκπληξη όμως, χωρίς φαντασία, χωρίς όνειρο.

Αφού τσακώθηκαν όλοι για το ποιός πρόβλεψε το τέλος του «κομμουνισμού», τώρα θηρούν σαν έμπειρες μοιρολόγιστρες για την απώλεια του, για την έλλειψη προοπτικής, την έλλειψη οραμάτων. Έλλειψη της «μητερούλας» των λαών, έχουν χάσει όλοι το φως τους, δεξιοί και αριστεροί, αναζητούν το αντίπαλο δέος και τρέμουν την απουσία του, τη μοναξιά της «ανέλπιστης» επικράτησής τους, φοβούνται το καινούργιο που δεν αναδύεται, ούτε σερβίρεται σαν διαφημιστικό σποτάκι.

Και όμως, είναι εδώ, ανάμεσά μας, κυνηγημένο και συγκοφαντημένο, τόσο παλιό όσο και οι πανταχόθεν επικρατούσες αξίες τους, αυτές της βίας, της αδικίας, της τρομοκρατίας, της πείνας, της στέρησης, της εξουσίας με μια λέξη. Δεν χρειάζεται κόμμα, ούτε πρωτοπορεία, μανάτζερ και γραφείο δημοσίων σχέσεων. Στη ζωή μας είναι διάολε, στην καθημερινότητα, στον τρόπο που ζούμε, στις σχέσεις μας, στο πώς βιώνουμε τον εαυτό μας και την κοινωνία. Ελευθερία, Ισότητα, Κοινωνική Αλληλεγγύη, Αυτονομία, Αυτοοργάνωση, Κοινωνική Δράση, λέξεις κούφιας στα στόματα των ειδικών, όπλα για μας τους υπόλοιπους, που όταν τα θέτουμε σε δράση, η ζωή γίνεται ατέλειωτο πανηγύρι χωρίς αρχή και τέλος, μεθύσι και ευφορία που μόνο στις σχέσεις των ανθρώπων βρίσκεις.

Δεν ξέρουμε αν έχουν ειπωθεί τα πάντα ή αν τίποτα δεν έχει ειπωθεί, αλλά δεν είμαστε αυτοί που θα προτείνουν τη σιωπή σε απάντησή τους, την ιδιότυπη απέναντι στην ακατάσχετη φλυαρία τους. Ξέρουμε όμως ότι η Ιστορία δεν γράφεται στα οβάλ γραφεία και στα οικονομικά φόρουμ, αλλά γράφεται από την προσωπική στάση και τη συλλογική δράση κάθε ανθρώπου που αναπνέει, που ονειρεύεται, που αισθάνεται, που οραματίζεται, που ζωγραφίζει και δεν φωτογραφίζει τη ζωή του. Την ανάγκη για δημιουργία, για έρωτα, για όνειρο και επικοινωνία την έχεις ή δεν την έχεις, και το τσούρμω των Πειρατών, φασαριόζικο και σαλταρισμένο, προτιμά την αναζήτηση, το κούρσμεμα, τις άγνωστες θάλασσες, από το λιμάνι της αγωνίας.

Άλλωστε ο καθένας θα έχει τον παράδεισο που του αξίζει.

Το ζήτημα δεν είναι να διαπιστώσουμε πως οι άνθρωποι ζούν λιγότερο ή περισσότερο φτωχά, αλλά πως ζούν πάντα μ' έναν τρόπο που τους διαφεύγει.

Guy Debor

ΟΙ ΠΟΡΝΕΣ ΤΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ

Πόρνες της ψυχής θέλω να αποκαλέσω όλους αυτούς που με το ρολόι στο χέρι δουλεύουν πάνω στις ανθρώπινες ψυχές και τον ανθρώπινο πόνο. Από τότε που η ανθρωπιά πέθανε, γεννήθηκαν χιλιάδες ψυχολόγοι και θεραπευτές της ψυχής, από τότε που η πρέζα άρχισε να πέφτει πάνω μας, οι ψυχιάτροι δουλεύουν σαν στελέχη του συστήματος. Εξ' άλλου, αυτές είναι οι απαιτήσεις του σύγχρονου καπιταλισμού. Φοιτητές και αυτοί που τράφηκαν με ψευδαισθήσεις τους έγιναν ιδεολογία και τώρα τις διοχετεύουν πιστεύοντας ότι εντάσσουν ανέπτυχτους, ότι έχουν γνωρίσει την ψυχή και τον πόνο της. ΠΟΛΥ ΑΡΓΑ η μηχανική και ειδικευμένη εκπαίδευση που δεχτήκανε, έχει τόσο ριζικά υποβαθμιστεί όσο και το ίδιο το πνευματικό και ψυχικό τους επίπεδο.

Ο Γιούνγκ λέει: Όποιος θέλει να γνωρίσει την ανθρώπινη ψυχή καλύτερα θα κάνει να αποχρηματιστεί τις σπουδές του και να περιπλανηθεί με ανθρώπινη καρδιά σ' όλο τον κόσμο. Εκεί μέσα στη φρίκη των φυλακών των ψυχιατρικών και των νοσοκομείων, στα μπαράκια, στα μπουρδέλα και τις λέσχες, στα αριστοκρατικά σαλόνια, στα χρηματιστήρια, στη βουλή, στις εκκλησίες και στις αρετικές συγκεντρώσεις, μέσα από την αγάπη και το μίσος, μέσα από την εμπειρία του πάθους σε κάθε μορφή του σώματος του, θα έχει σιδηρά πιο πλούσια σε γνώση απ' ότι ολόκληρες στίβες από βιβλία θα μπορούσαν να του δώσουν και θα μάθει πώς να γιατρεύει τον άρρωστο με αληθινή γνώση της ανθρώπινης ψυχής.

Η Αυλή των θαυμάτων

Ζωγραφιστά ελαφάκια τρέχουν στη στέππα, και μικρές φώκιες κολυμπούν ανέμελα για να καταλήξουν να γίνουν παπούτσια, τσάντες, και προϊόντα της εταιρίας TIMBERLANT.

Ευτυχία είναι να βρίσκεται κανείς στο στοιχείο του.

TED COLORS BENETTON.

Είναι μόλις λίγων λεπτών και ανήκει στον κόσμο των ενωμένων χρωμάτων της BENETTON στον καπιταλισμό των πολύχρωμων καταναλωτών. Η στημένη διαφημιστική φιλολογία για το σοκ της εικόνας ενός νεογέννητου, αποκρύπτει έντεχνα το σοκ της εισδοχής από την πρώτη στιγμή της γέννησης στον όμορφο και αγγελικό κόσμο του εμπορεύματος και της εικόνας.

★ ΩΝΤΑΝΟΙ ΜΥΘΟΙ ★

Ζωντανέψτε τον αγαπημένο σας Star από το παρελθόν μέσα από το διαγωνισμό του Dewar's Scotch Whisky

Διαφήμιση, η καινούργια θρησκεία. Θαύματα, νεκραναστήσεις και επίγειοι παράδεισοι, αγκαλιά με το αγαπημένο σας ούισκι...

Αφιέρωμα στο Επτάμισο (8/91) με τον βαρύγδουπο τίτλο, «Τραβώντας το μαντίλι της τυφλής βίας».

Στο άρθρο της Σ. Τρανταφύλλου δίνονται μαθήματα επαναστατικότητας στους «εργάριους λούμπεν νεαρούς και χούλιγκανς, στο κίνημα των κουρελοαναρχικών που έχει την σφραγίδα της καθυστέρησης σε σύγκριση με τα κινήματα του εξωτερικού».

Οι χαμηλοί μισθοί που δίνει ο Καλογρίτσας δεν εμποδίζουν μερικούς-ές να έχουν υψηλές επιδόσεις στη λάσπη και στο βροίσιμο όταν μάλιστα αυτό είναι όπως νομίζουν δωρεάν. Οι διαφορές που έχουν οι περισσότεροι αριστεροί δημοσιογράφοι με τον Πασαλάρη διενθνήτη της Απογευματινής που καλεί τον λαό να πάρει τα καθάρνια και να σπάσει τα κεφάλια των διακοσίων, είναι ελάχιστες. Άλλωστε, και ο Πασαλάρης από την αριστερά ξεκίνησε.

Αφιέρωμα για τους νεοφασίστες στην Ελλάδα από Ένα, Ταχυδρόμο, Νέα. Χαρτογράφηση, οδηγίες, διευθύνσεις και φωτογραφίες συνιστούν το εικαστικό πάνελ που σκοπό έχει «να αποτρέψει, να αποκαλύψει και να χτυπήσει την απειλή πριν εμφανισθεί». Το αποτέλεσμα βέβαια είναι ακριβώς το αντίθετο και το στήσιμο της παρουσίασης επιδιώκει να προσελκύσει αντί να αποτρέψει. Το απόφθεγμα των φασιστών «Ο Κοινοβουλευτισμός είναι το καταφύγιο των δειλίων» είναι ο τίτλος του αφιερώματος στο Ένα

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΠΟΒΑΝΤΟ ΚΑΙ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΟ

Ξέρω ότι υποφέρετε γιατί αισθάνεσαι ανεπιθύμητος. Είσαι το μέλος μιας παγκόσμιας οικογένειας που έχει ταυτιστεί με την παθολογία.

Εμείς όλοι συνεισφέρουμε στο να σε κάνουμε να πιστεύεις ότι είσαι μια άχρηστη αποτυχία και ξέρω ότι μυστικά μέσα σου κι εσύ αισθάνεσαι ότι η ζωή δεν είναι για σένα.

Έχεις δίκιο όταν μπαίνοντας σε διαφορετική κατάσταση συνείδησης αντιλαμβάνεσαι ότι ο κόσμος ολόκληρος έχει πρόβλημα και ότι εσύ είσαι εντάξει.

Η ζωή σου θα μπορούσε να μας δείξει ένα στοιχείο ονείρου στον κόσμο, αλλά εμείς έχουμε διαλέξει να σε κατηγορούμε.

Ενώ εμείς κρατούμε τα νήματα της ιστορίας, εσείς οι κλέφτες, οι άστεγοι, οι θεοί και ιεροί άνθρωποι, υφαίνετε το αιώνιο παρόν.

Ο δαίμονας που υπάρχει ζωντανός μέσα σας μας τρομάζει και προσπαθούμε μάταια να τραπούμε σε φυγή. Διότι όταν βλέπουμε το απίθανο πρόσωπό σας θυμόμαστε το κομμάτι εκείνο του εαυτού μας που είναι συνδεδεμένο με το θαύμα της ζωής.

Γιατί δεν συνειδητοποιείς ότι και οι δυο στερούμεθα ευελιξίας, και οι δυο πιστεύουμε ότι ο άλλος είναι τρελός, και οι δυο αισθανόμαστε αποκομμένοι και ανίκανοι να σχετισθούμε, και οι δυο είμαστε κομμισμένοι; Ποιός θα ξυπνήσει πρώτος;

Στέλλα Μ.

Πίσω από τη στολή ενός αστυνομικού κρύβεται ένας άνθρωπος. Δισπορά Ψευδών Ειδήσεων.

18 παιδιά στις φυλακές. 18 αγόρια και κορίτσια διασκορπισμένα σε Άμφισσα, Λάρισα, Κορυδαλλό. Με 3, 5, 8 χρόνια στην πλάτη «γιατί πέταγε χαρτόκουτα σε φωτιά» ενώ η Αθήνα ήταν γεμάτη δακρυγόνα.

Γιατί ήταν στη μαθητική διαδήλωση ενός εν αναπτύξει κινήματος που πολεμήθηκε, συκοφαντήθηκε και στο τέλος συντρίφθηκε. Γιατί εγκλωβίστηκε στο Πολυτεχνείο όταν απ' έξω από αυτό υπήρχε ένα όργιο βίας από ΜΑΤ και φασίστες. Γιατί περπάταγε στη Φωκίωνος αγόρι, κορίτσι μαζί σε μία πόλη που κυνηγάνε τους ερωτευμένους, τους συντρόφους, τους φίλους. Γιατί «το δικαστήριο ήταν εκεί, αλλά η δικαιοσύνη ήταν απ' έξω».

Υπάρχουν 18 πολιτικοί κρατούμενοι στις φυλακές όμηροι πολιτικών σκοπιμοτήτων και αμφίβολων σκοπών, που στόχο έχουν τον εκφοβισμό, τη σωπή και τη μονοκαμάρω του έξω. Η ανθρωποφάγα τανάλα στερεί ελευθερίες, φτιάχνει Λαύρια, βασανίζει, ξεφτιλίζει και συντηρείται από την φτώχεια, τη δυστυχία και τη βία που σκορπίζει απλόχερα στην κοινωνία.

Φάνηκε καθαρά η τρομοκρατία που όλους μας απειλεί: να δικαστούμε από μια εξουσία που δεν θέλει να καταλαβαίνει παρά μονάχα τη γλώσσα που αυτή μας επιβάλλει. Είμαστε όλοι Ντομινικόι δυνάμει, όχι δολοφόνοι, αλλά κατηγορούμενοι στερημένοι από γλώσσα ή - ακόμα χειρότερο - κουρελιασμένοι, ταπεινωμένοι, καταδικασμένοι από τη γλώσσα των κατηγορών μας. Στη στέρηση του ανθρώπου από τη γλώσσα του στο όνομα ακριβώς της γλώσσας, βασίζονται όλες οι νόμιμες δολοφονίες.

Ρολάν Μπάρτ
Μυθολογίες

χωρίς κανείς να προσθέσει ότι ο φασισμός είναι το άλλο καταφύγιο που περιλαμβάνει και δειλούς και ηλίθιους αλλά και άρρωστους.

Οι ίδιες κλίκες που θέλουν την εξόντωση των 200 γνωστών-άγνωστων προωθούν τους φασίστες όσο μπορούν. Τους προωθούν γιατί χρειάζονται ανθρώπους για τις βρώμικες δουλειές να κτυπάνε μετανάστες, να καίνε 12χρονα κορίτσια όπως στο Βερολίνο, να πιέζουν εν ολίγοις ώστε αυτοί οι σόφρονες και δημοκρατικοί να παίρνουν θέσεις σε στυλ Κρεσόν.

Αν δεν υπάρχει Λεπέν πρέπει να ανακαλυφθεί, να αποκτήσει ποσοστό για να φαίνονται οι διαφορές καλών-κακών και οι καλοί να παίρνουν τις ακροδεξιές αποφάσεις που τους είναι αναγκαίες με μεγαλύτερη ευκολία.

Στο παρελθόν ο Σ. Κωστόπουλος του ΠΑΣΟΚ είχε σχέσεις με τους νεοφασίστες, και η Χρυσή Αυγή βλέπει με συμπάθεια το Μ.Χαραλαμπίδη του ίδιου κόμματος. Άλλωστε όλους μαζί τους συνδέει το μοντελάκι Εθνικισμός, η στολή της «εθνικιστικής πολιτιστικής επανάστασης» που είναι αποδεκτή από όλο το επίσημο φάσμα, σε αντίθεση με προηγουμένως πολιτιστικές επαναστάσεις που τους ανατριχιάζουν.

Τα ζόμπι δεν είναι χορτοφάγα όπως δεν είναι ήρεμα, σοβαρά και μετρημένα όπως θέλουν να παρουσιαστούν. Περιμένουν απλώς να μαζικοποιηθούν για να αρχίσουν τα φρικτά τους εγκλήματα σε βράχο μας.

Ας κρατήσουν για τον εαυτό τους τη γενναϊότητα και τη δειλία που μόνο αυτοί ξέρουν να έχουν.

Εμάς μας φτάνει η ανατριχίλα που μας διαπερνά για το λευκό, καθαρό και γεμάτο αντισηπτικό, κόσμο τους.Μας φτάνει το μίσος για την βία και απονία που αντιπροσωπεύουν αυτοί και ο κόσμος τους.

Μας αρκούν τα ανθρώπινα βλέμματα, το αγκάλιασμα των διαφορετικών, η αλληλεγγύη που τόσο φρικτά κυνηγιέται στις μέρες μας.

Ποιον συμφέρει η στρατηγική της έντασης; Αυτόν που έχει την υπερπολία..

200 Γνωστοί-Άγνωστοι η δωρεάν διαφημιστική καμπάνια των δημοσιογράφων με σπόνσορα την αστυνομία. Εντοπίστε, καθαρίστε, σκοπίστε, τελειώσατε. 200, 300, 400 τα νούμερα αλλάζουν και έχουν μικρή σημασία.

Γνωστοί μεταξύ τους ή γνωστοί στους δημοσιογράφους άραγε; Άγνωστοι στην αστυνομία που πρέπει να τους γνωρίσει άραγε; Η γνωστή διαφημιστική καμπάνια φοβίζει, διαχωρίζει και κατακερματίζει γιατί αυτός είναι ο ρόλος της. Υπάρχουν χιλιάδες άγνωστοι στην πόλη των μοναχικών αγνώστων και έχουν γνωστή, διαρκή και αναγνωρίσιμη αντίθεση με τον κόσμο του Κράτους, των κομμάτων και των πελατειών τους.

Όταν η αστυνομία παραδέχεται ανοιχτά την ανικανότητα της δεν κάνει τίποτα άλλο από το να ρίχνει το δόλωμα για να τοιμηθούν οι ηλίθιοι και να οπλισθεί μέχρι τα δόντια με τη συνείδησή τους.

Οι ναζί πριν σε εκτελέσουν σε έβαζαν να σκάβεις το λάκκο σου. Αυτοί όμως τουλάχιστον σε σημάδευαν...

Put the blame on them

Στη δεκαετία του '60, οι παγκόσμιες δυνάμεις του θανάτου, της Απαγόρευσης και του Τρόμου, υπέστησαν σαρωτική ήττα από το Παγκόσμιο Κίνημα Νεολαίας.

Τα γυναικεία κορμιά εκτόπισαν τη σοβαροφάνεια. Το μουνί, ο πούτσος, τα γαμήσια, αντικατέστησαν τα πονηρά γελάκια και τα υπονοούμενα σ' ότι αφορούσε τον έρωτα.

Η μονογαμία παραπατούσε ζαλισμένη, ενώ η κοινωνική νομοποίηση της έκτρωσης σφράγισε την αυτονομία του γυναικείου κορμιού από κάθε θεσμό, μηχανισμό ή δόγμα που ήθελε τη γυναίκα αναπαραγωγική μηχανή.

Οι ομοφυλόφιλοι έφυγαν από τις υπόγειες τουαλέτες και δήλωναν φανερά τον πόθο τους για όποιο κορμί επιθυμούσαν.

Η νεολαία της Δύσης κυρίως, είχε πετύχει τη μεγαλύτερη νίκη. Είχε ξεπεράσει κάθε ενοχή και ντροπή και είχε καθιερώσει το ελεύθερο σμιζέριο κάθε ανθρώπου, θηλυκού ή αρσενικού.

Οι κάθε λογής απολογητές του παλιού κόσμου πολέμησαν λυσσομανημένα, πλην όμως μάταια, τη Νέα Τάξη με κάθε τρόπο. Οι ματσοί που ορμούσαν στον επί σκηνης μαλακίζομενο Μόριουσαν με μια κρυφή ηδονή στα μάτια, οι κρανοφόροι που κυνηγούσαν τους γυνικούς διαδηλωτές στις Η.Π.Α. και στη Ζυρίχη, η κρατικά κατευθυνόμενη πρέζα που αφειδώς μόλυβε τα διψασμένα για ηδονές κορμιά των νέων, οι κινδυνολογίες και οι αφορισμοί των παπάρδων, δεν μπορούσαν να κατευνάσουν τις παλλόμενες μητροπόλεις.

Την ανάλογη έκρηξη σε όλες τις αξίες της κοινωνίας, ακολούθησε ο συμβιβασμός, η απογοήτευση, η πρέζα, η διάλυση, η εμπορευματοποίηση. Αυτή η γέση ελευθερίας που είχαν νιώσει αυτοί οι άνθρωποι που είχαν όχι στην κοινωνία της αφθονίας, δεν στάθηκε δυνατό να οβήσει. Μέχρι... Μέχρι που ο από μηχανής θεός πράσινοσ πύθης (σαν όνομα κωδικού σχεδίου δε μοιάζει;) ήρθε να αναγεννήσει το ιδεολογικό οπλοστάσιο κάθε ανέραστου, ή μάλλον αντερωτικού υπηρέτη του θανάτου. Εμφανίστηκε στα τέλη της δεκαετίας του '70 ο πρώτος στην παγκόσμια ιστορία ρατσιστής ιός, το AIDS (ΣΕΑΑ ελληνιστί). Ρατσιστής φυλετικά, αφού επέλεξε κυρίως μαύρους και ρατσιστής κοινωνικά αφού προτιμούσε ομοφυλόφιλους, τοξικομανείς και φυλακισμένους. Ρατσιστής και ύπουλος αφού μεταδίδεται μόνο με τους χυμούς της ζωής.

Αυτό το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό, οι τρόποι μετάδοσης, συσκοτίστηκε έντεχνα, κατά τα πρώτα στάδια εξάπλωσης του ιού, με άμεσο αποτέλεσμα τον πανικό. Πανικό στην αντιμετώπιση των φορέων, πανικό στο κάθε τυχαίο άγγιγμα, ιδιαίτερα αν προερχόταν από τις μαρές κατηγορίες των gay των τοξικομανών ή των μαύρων. Έτσι κι αλλιώς, οι εν λόγω ράτσες δεν αποτελούν σίγουρα τον κορμό του εκλογικού σώματος κι έτσι αφήθηκαν στην τύχη τους.

Το πρόσφατο σκάνδαλο που ξέσπασε στη Γαλλία με την μετάγγιση μολυσμένου αίματος σε αιμοφιλικούς και οι ηθικοπλαστικές αντιρρήσεις για τη διανομή σύριγγων στους τοξικομανείς χαρακτηρίζουν τη συμπεριφορά των αρχών τα πρώτα χρόνια, που έχοντας πιστέψει τα ψέμματά τους, ότι οι Αγνοί Λευκοί Χριστιανοί δεν κινδυνεύουν, δολοφονούσαν χιλιάδες ανθρώπους.

Κάπου εκεί πήραν την κατάσταση στα χέρια τους οι παπάρδες. Οι πατροπαράδοτοι παπάρδες που διέβλεπαν την τιμωρία των άπιστων, πολυγαμικών, κραυγαλιώντων αποολότων προβάτων και οι παπάρδες των Μ.Μ.Ε. που στην καθημερινή τους λειτουργία μας εκθειάζαν τα αγαθά του γάμου και της ηθικής ζωής.

Η Λευκή Τάξη είναι εδώ για να πάρει την εκδίκησή της. Φοράει τα πλαστικά γάντια της, την αντι-ασφυξιογόνα μάσκα της, το σούπερ-ενισχυμένο προφυλακτικό της, αυτό με τις ραβδώσεις, και χαμογελεί χαϊρέκακα αντικρύζοντας τα χιλιάδες παγωμένα κορμιά στα νησιά, τους απομονωμένους φορείς, τα πιτσιρικάκια που φοβούνται να γαμηθούν.

Φωνάζει: «Ει, εσείς εκεί κάτω, το ξέρετε ότι εκεί που έχετε τα χείλια σας, ίσως να φιλάτε το θάνατο;»

Ο πόλεμος Επιθυμίας και Απαγόρευσης κλίνει σημαντικά προς τη δεύτερη. Κάθε αυθορμητισμός, κάθε σκίτσημα έχει ποινικοποιηθεί. Η Απαγόρευση τώρα πια δεν παλεύει να σωθεί ούτε να ισοφαρίσει την Επιθυμία. Αγονίζεται να οβήσει τη μήμη, να παρουσιαστεί σαν αιώνια και παντοδύναμη. «Κάθε σφετεριστής θέλει να ξεχαστεί ότι μόλις ήρθε».

«Ο τραγουδιστής των Queen, πέθανε από AIDS. Από νέος έζησε μια ζωή με αλόγιστο σεξ και έκανε χρήση ναρκωτικών» (από δελτίο ειδήσεων για το θάνατο του F.Mercury). Αυτά είναι ο εκφωρητής. Αλλά το σεμνοκαβλωμένο βλέμμα του συμπλήρωνε: Τα 'θελε και τα 'παθε. Ας ζούσε μια ζωή σαν όλο τον κόσμο, μέχρι να γίνει λώμα σε κάποιο αυτοκινητόδρομο ή να πεθάνει από τα σκουπίδια που καταβροχθίζει. Τρομοκρατία. Όλες αυτές οι σοβαροφάνεις φάτσες που με κρυφή χαρά αναγγέλλουν κάθε θάνατο από AIDS ιδίως διάσημων άσωντων, ασκούν μια καθημερινή, συνεχή, διεισδυτική ιδεολογική τρομοκρατία σε κάθε σον που είναι έτοιμο να δοθεί σε κάποιο άλλο. Είναι η φωνή του Μεγάλου Ιερέα που μολώνει με φόβο και υποψία τη ζωή.

Πατήστε το off και κοιτάξτε δίπλα σας.

Γιάννης Σαπούνης

Νίκος Βαρδακαστάνης

Ο Διεθνής συντονισμός της δράσης, η γνωριμία μεταξύ διαφορετικών εθνικοτήτων ατόμων και ομάδων, η ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών, η ανάγκη οργάνωσης ενός αντικρατικού-αντιεξουσιαστικού κινήματος που να είναι ικανό να αντισταθεί στην παγκόσμια επίθεση των μηχανισμών του κράτους και του κεφαλαίου, ήταν οι κύριοι λόγοι σύλληψης και πραγματοποίησης του συνεδρίου που κάλεσε και οργάνωσε η αντιεξουσιαστική Ομοσπονδία του Class War στο Λονδίνο από τις 22 έως 28 Σεπτεμβρίου, όπου συμμετείχαν ομάδες και άτομα από όλο τον κόσμο.

Νιώθοντας την ίδια επιθυμία για απεργλωτισμό της δράσης από τα στενά εθνικά όρια, την ίδια ανάγκη να ανταλλάξουμε ιδέες, να συζητήσουμε και να επεξεργαστούμε τα διάφορα κοινωνικά ζητήματα και σχέσεις - όπως πολλοί άλλοι σύντροφοι από το εξωτερικό - αποφασίσαμε να συμμετάσχουμε σε αυτή τη διεθνή συνάντηση, γνωρίζοντας ότι ο καλύτερος τρόπος αντίστασης είναι η ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ ομάδων και ατόμων που μοιράζονται το ίδιο όνειρο, τον ίδιο αγώνα, σε διαφορετικές γωνιές αυτού του κόσμου, έχοντας ένα κοινό στόχο: την ανατροπή του υπάρχοντος χυδαίου και καταπιεστικού συστήματος, και την αντικατάστασή του από ελευθεριακές κοινότητες των ανθρώπων που θα συνυπάρχουν απελευθερωμένες από την κάθε λογής χρήση εξουσίας, βίας, πνευματικής χειραγώγησης, εκμετάλλευσης και ελέγχου.

Ξεπερνώντας τις διάφορες δυσκολίες (ακριβό εισιτήριο, αλλαγή αεροσκάφους-πολύωρο ταξίδι, εξευτελιστικό σωματικό έλεγχο στο αεροδρόμιο του Χίθροου) καταφέραμε να φτάσουμε στο Λονδίνο, όπου έως ότου έρθουμε σε επαφή με τους εκεί συντρόφους, είχαμε τη δυνατότητα να πάρουμε μια πρώτη γεύση της πόλης, γνωρίζοντας μερικές από τις γειτονιές της.

Ένα Λονδίνο που παρόλο που μεγάλους δρόμους και τα μεγάλα πάρκα, παραμένει καταθλιπτικό κάτω από τη συνεχή επανάληψη του ίδιου και ίδιου καφέ χρώματος των τούβλων, κάτω από τον συνεχώς συννεφιασμένο ουρανό, κάτω από τον πλήρη έλεγχο και ευθυγράμμιση των ανθρώπων στην καθημερινή τους κίνηση στην πόλη (κάτι που γίνεται αμέσως αντιληπτό ειδικά στον υπόγειο, που αποτελεί και το βασικό μέσο μαζικής μεταφοράς).

Η συνάντησή μας με τους συντρόφους του Class War έγινε στο κατελιγμένο διαμέρισμα ενός απ' αυτούς. Σ' αυτό το σημείο όμως θα πρέπει να κάνουμε μια αναφορά στις καταλήψεις στέγης της Βρετανίας. Έχοντας μια παράδοση αρκετών αιώνων πίσω του, το κίνημα στη Βρετανία διατηρεί τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, που το κάνουν να ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα των Δυτικοευρωπαϊκών χωρών. Εδώ οι καταλήψεις δεν αποτελούν προϊόν δράσης αλλά και μόνο της νεολαίας, αλλά αντίθετα περιλαμβάνουν ανθρώπους από όλες τις ηλικίες, που αδυνατώντας να πληρώσουν τα πανάκριβα νοίκια, καταλαμβάνουν για προσωπική ή ομαδική χρήση τα άφθονα άδεια σπίτια, που συνήθως είναι ή μονοκατοικίες ή διαμερίσματα σε μεγάλα κτίρια. Γεγονός που ανεβάζει τον αριθμό των κατελιγμένων σπιτιών σε 1000 σύμφωνα με τα στοιχεία που μας έδωσαν.

Το μέγεθος του αριθμού των κατελιγμένων κτιρίων βέβαια, δεν συνεπάγεται και του ίδιου μεγέθους οργάνωση των καταλήψεων. Παρόλα αυτά, είναι σημαντικό να δούμε ότι η άμεση διεκδίκηση και ικανοποίηση των αναγκών - έξω από τη διαμεσολάβηση κομμάτων - είναι ριζωμένη μέσα στη λογική ενός μεγάλου αριθμού Βρετανών, που ακόμα και αν δεν προχωρούν οι ίδιοι σε τέτοιου τύπου ενέργειες, παρόλα αυτά στέκονται αλληλέγγυοι σε αυτές και τις αποδέχονται.

Ακόμα ο αριθμός των καταλήψεων, συνυπολογιζόμενος με αυτόν των χιλιάδων άστεγων που ζουν σε παγκάκια στα δημόσια πάρκα και κάτω από γέφυρες, δείχνει το μέγεθος της εξαθλίωσης της Βρετανικής μεγαλούπολης, που εναγώνια προσπαθεί να κερδίσει τις εντυπώσεις των ξένων επισκεπτών της, μέσα από την γλιδή των καταστημάτων της, τα άριστα οργανωμένα μουσεία της, τα επιβλητικά κτίριά της.

Κλείνοντας αυτή την παρεμβολή-συνοπτική παρουσίαση των βρετανικών καταλήψεων, επανερχόμαστε στο συνέδριο του Class War που οι εργασίες του άρχισαν την επόμενη μέρα στο Δημοτικό θέατρο του Hackney. Μια κατεξοχήν αριστερή συνοικία, μικροαστικού και εργατικού χαρακτήρα, με σημαντική παρουσία του μαύρου στοιχείου.

Στο χώρο του θεάτρου είχε οργανωθεί μια έκθεση βιβλίων και περιοδικών, που περιελάμβανε σημαντικό μέρος των παλαιότερων και νέων εκδόσεων. Έκθεση που έδινε τη δυνατότητα σε αυτούς που βρέθηκαν στο συνέδριο, να έχουν σφαιρική αντίληψη των αναζητήσεων του Βρετανικού ελευθεριακού κινήματος. Επίσης υπήρχε έκθεση με μπλούζες, αφίσες, σημάτια, αυτοκόλλητα, με λίγα λόγια ένα ολόκληρο παζάρι, που αν καμιά φορά μπορεί να εκληφθεί σαν πανηγύρι, από την άλλη σου δίνει την ευκαιρία να αποκτήσεις όμορφα πράγματα, που αν μη τι άλλο, δείχνουν την αισθητική σου άποψη κόντρα στον κατακλυσμό των εμπορευμάτων.

Ο χρόνος του συνεδρίου ήταν χωρισμένος στα δύο. Ο πρώτος αποτελείτο από εισηγήσεις και ο δεύτερος από ομάδες εργασίας που επεξεργάζονταν διάφορα θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Όλα αυτά κρατούσαν μέχρι το απόγευμα, και από και και πέρα, υπήρχε η διασκέδαση με εκδηλώσεις και συναυλίες που γίνονταν σ' ένα club, που είχε νοικιαστεί γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, τον Νέο Πήγασο (πο μας θύμισε αμέσως το δικό μας ιστορικό Πήγασο). Το κλαμπ αυτό έμελλε να αποτελέσει στη συνέχεια τόπο πραγματικής επαφής και χαράς. Επίσης υπήρχε και ένα άλλο κοινοτικό κτίριο που πήρε το Class War για να κάνει μερικές απογευματινές εκδηλώσεις και συζητήσεις. Όλα αυτά βρίσκονταν στην ευρύτερη περιοχή του Hackney και με την κατάλληλη κάρτα διαδρομών η πρόσβαση ήταν σχετικά εύκολη.

Αναλυτικότερα η συνάντηση άρχισε τη Δευτέρα, με εισήγηση της οργανώτριας ομοσπονδίας, σχετικά με τις πολιτικές της αναζητήσεις και κατευθύνσεις. Αργότερα οι ομάδες συζητήσαν πάνω στο «Γιατί Αντικαπιταλιστές» και στο αρκετά θολό «Γιατί επανάσταση». Αργά το απόγευμα υπήρχε εκδήλωση σχετικά με την συμπεριφορά της αστυνομίας στους συλληφθέντες του αγώνα ενάντια στο Poll Tax. Η μέρα τέλος έκλεισε με μια μάλλον αδιάφορη εκδήλωση Σάτυρας (αδιάφορη κυρίως σε μας, λόγω της αδυναμίας να καταλάβουμε το λογοπαίγνιο και τις αναφορές) που έγινε στον Νέο Πήγασο.

Συνεχίστηκε την

Τρίτη με εισηγήσεις πάνω στην «παγκοσμιοποίηση του καπιταλισμού» και «την ενωμένη Ευρώπη». Οι ομάδες εργασίας δούλεψαν πάνω σε θέματα όπως η «Νέα τάξη πραγμάτων» και «Δυτική και Ανατολική Ευρώπη». Ενώ το απόγευμα υπήρχε εκδήλωση για τη «Λαϊκή επαναστατική κουλτούρα». Η μέρα έκλεισε πάλι στον Νέο Πήγασο με συναυλία και χορό.

Την Τετάρτη

το πρωινό πρόγραμμα περιελάμβανε παρουσίαση της κατάστασης που επικρατεί στις χώρες των συντρόφων και ομάδων που συμμετείχαν στη συνάντηση. Αξίζει να σημειώσουμε εδώ ότι οργανωμένες παρουσίες ήταν αυτές των Γάλλων εκπροσώπων της Αναρχικής Ομοσπονδίας, ενός Πολωνού εκπροσώπου της Πολωνικής Αναρχικής Ομοσπονδίας, των Ιταλών εκπροσώπων της Εργατικής Αυτονομίας, της Αμερικανικής Αναρχικής ομοσπονδίας, των γλυκύτερων ανδρών και γυναικών από τη Σουηδική Αναρχοσυνδικαλιστική Ομοσπονδία, εκπροσώπων των Νορβηγικών αναρχικών και φυσικά των Πειρατών της Ημισελήνου από την Ελλάδα. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στο συνεχώς διογκούμενο πρόβλημα των Φασιστών και της δράσης τους. Η ημέρα κύλησε με συζητήσεις για «τις γυναίκες στο επαναστατικό κίνημα» και τον «Αγώνα των Μαύρων». Το απόγευμα διοργανώθηκε εκδήλωση για τη «Σεξουαλικότητα» με ομιλητές από την ομάδα του Pink Brick.

Η νύχτα μας βρήκε στο γνωστό και πλέον οικείο «New Pegasos» με τραγούδια και γέλια. Μια ιδιαίτερη εκδήλωση που αξίζει να αναφερθούμε περισσότερο. Συγκεκριμένα υπήρχε βίντεο play back που έδειχνε τους στίχους των τραγουδιών χρωματίζοντας τους τη στιγμή που έπρεπε να τραγουδηθούν, και ανέβαιναν επάνω στη σκηνή διάφοροι και με τη μουλίκι υπόκρουση τραγουδούσαν αυτοί τα τραγούδια. Υπήρχε εκτροπή δηλ. ένας κατεξοχήν απόλυτου υποβολέα όπως η τηλεόραση, και δόθηκε η δυνατότητα συμμετοχής σε συντρόφους άλλων χωρών να τραγουδήσουν και να συμμετάσχουν στο γενικό κίνημα. Πράγμα που βοήθησε στο λιώσιμο των τελευταίων πάγων που υπήρχαν, κάνοντας δυνατό το ξεπάγωμα των γλωσσικών διαφορών, στη χαρά και το τραγούδι. Μια πραγματικά πολύ όμορφη κατάσταση που δυστυχώς είναι στην ουσία αδύνατη να μεταφερθεί στη γραφή, αφού αποτέλεσε μια άμεσα βιώσιμη φάση, πλούσια σε διαφορετικά αισθήματα και ερεθίσματα, και κυρίως έβαλε ξανά το ζήτημα της εναλλακτικής χρήσης της τεχνο-

λογίας και της εκτροπής του θεάματος. Οι εκπρόσωποι των Πειρατών τραγούδησαν το Blow in the wind του Ντύλαν, προς μεγάλη χαρά του μεγαλύτερου και παλαιότερου εξ' αυτών.

Επιστρέφοντας την

Πέμπτη οι εισηγήσεις ήταν σχετικά με το «Τι πρέπει να κάνει ένας επαναστάτης», με το «Πώς παρεμβαίνουμε στους ταξικούς αγώνες», και σχετικά με «Την ανάγκη οργάνωσης». Θέματα που συζητήθηκαν και αναλύθηκαν και από τις ομάδες εργασίας αργότερα. Κατασταλάζοντας ίσως στο ότι η συμμετοχή στους κοινωνικούς χώρους και λειτουργίες και η ριζοσπαστικοποίηση μέσα σ' αυτούς (κινήματα, γειτονιές, συνδικάτα, επιτροπές αλληλεγγύης κλπ), η διαρκής ένταση και προπαγάνδη - μέσα από την καθημερινή ζωή μας - της κοινωνικής παραβατικότητας, έκρηξης και άμεσης οργάνωσης, είναι το καθήκον καθενός που θέλει να λέγεται επαναστάτης, ενώ η 'απογευματινή εκδήλωση αφορούσε την «Πράσινη» δράση και την ταξική πολιτική.

Την Παρασκευή

οι εισηγητές μίλησαν για «Τον επαναστατικό διεθνισμό» και τη «διεθνιστική συνείδηση της τάξης». Το απόγευμα πραγματοποιήθηκε εκδήλωση για την «Πολιτική του Ποδοσφαίρου». Το βράδυ στο χώρο του συνεδρίου έγινε μια μεγάλη συναυλία, όπου ξεχώρισε το συγκρότημα των Blaggers.

Το συνέδριο έκλεισε το Σάββατο με χαιρετισμούς από τους συντρόφους και αναφορά στην όλη διοργάνωση. Τέλος που αποκορύφωμά του ήταν μια πραγματικά μεγάλη συναυλία το βράδυ, με κορυφαίους τους Chumbawamba.

Από την παρουσίαση των θεμάτων συζητήσης, μπορεί κανείς να καταλάβει το μέγεθος των αναζητήσεων και τον πλούτο των ενδιαφερόντων αυτών που οργάνωσαν τη συνάντηση. Το πρόβλημα όμως ήταν ότι οι εισηγήσεις δεν κατάφεραν να δώσουν τίποτα καινούριο και το θεωρητικό επίπεδο μπορεί να θεωρηθεί μάλλον μέτριο, αντανάκλωντας τη κρίση που υπάρχει σήμερα και στον επαναστατικό χώρο όσον αφορά την ανάλυση και τους τρόπους υπέρβασης των σημερινών συνθηκών. Να σταθούμε κυρίως στις απόψεις του Class War και να πούμε ότι είναι ένα κράμα αναρχοσυνδικαλισμού και συμβολιακού κομμουνισμού, με έντονες αναφορές στην εργατική τάξη. Αυτές οι αναφορές μερικές φορές έγιναν και ενοχλητικές κορώνες, κυρίως σε κάποιους που έχοντας πιο κοντινή την παράδοση του Μάη του '68 και των κοινωνικών κινήματων των χρόνων του '70 και '80, αντιλαμβάνονται τελείως διαφορετικά ποιό είναι σήμερα το επαναστατικό υποκείμενο, και ποιό ρόλο μπορεί να παίξει η εργατική τάξη. Η τελευταία μάλιστα δεν ορίστηκε, αφήνοντας την υπόνοια ότι οι ομιλητές καλύπτονται από απηρχαιωμένους πλέον ορισμούς. Εμείς θέσαμε αυτό το ζήτημα σ' όλες τις ομιλίες μας και μπορούμε να πούμε ότι υπήρχε ευρύτερη αποδοχή του

προβληματισμού μας. Οι Ιταλοί παρά τον προφανή αριστερισμό τους, οι Καναδοί και Αμερικανοί σύντροφοι (παρεπιπτόντως να πούμε ότι η εισήγηση της Αμερικανίδας συντρόφισσας ήταν πολύ καλή και σύγχρονη με αναφορές στις μειονότητες και στους αγώνες που γίνονται σε κοινοτικό επίπεδο), οι Σουηδοί και οι Γερμανοί αντιπρόσωποι μπορούμε να πούμε ότι κινήθηκαν στο ίδιο μήκος κύματος. Γενικά πάντως οι Βρετανικές ομάδες είχαν περίπου την παλιά αναρχοσυνδικαλιστική άποψη, αλλά αυτό μπορεί να οφείλεται και στους στενούς δεσμούς που έχουν με την εργατική τάξη της χώρας τους.

Κατά τη γνώμη μας αυτό που «έσωσε» το συνέδριο και είχε και το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, ήταν οι ομάδες εργασίας που συναντιόντουσαν το μεσημέρι, και έδιναν τη δυνατότητα σε μας και σε άλλους να έρθουμε πιο κοντά - μέσα από τη συζήτηση, γέλια και χειρονομίες - κάνοντας το γλωσσικό χάσμα μικρότερο. Από την άλλη, εκεί υπήρχε περισσότερος χρόνος να συζητηθούν πιο ουσιαστικά τα διάφορα ζητήματα.

Σημαντική και ουσιώδης είναι η πρόταση των Ιταλών συντρόφων για τη δημιουργία ενός παγκόσμιου δικτύου επικοινωνίας μέσω κομπιούτερ. Συγκεκριμένα μέσα από ένα κεντρικό κομπιούτερ που υπάρχει στην Πάντοβα, μπορεί όποιος θέλει να παίρνει αλλά και να στέλνει πληροφορίες για το επαναστατικό κίνημα όλου του κόσμου. Το δίκτυο αυτό δίνει τη δυνατότητα άμεσης επαφής και γνώσης γεγονότων που μπορεί να συμβαίνουν πολύ μακριά από εμάς. Επίσης επιτρέπει την ανταλλαγή κειμένων, βιβλίων και οτιδήποτε άλλο γράφεται σ' έναν υπολογιστή. Για περισσότερες πληροφορίες γράψτε στους Πειρατές.

Οι δικές μας εισηγήσεις περιελάμβαναν συνοπτική αναφορά στους κοινωνικούς αγώνες στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία, δίνοντας ιδιαίτερη βάση στην ανάγκη δημιουργίας ενός κινήματος που οι βασικές του συνιστώσες θα είναι η επιθυμία υπέρβασης των αναγκών που μας επιβάλλει η κοινωνία και η οργάνωσή μας μ' έναν εντελώς διαφορετικό τρόπο που θα ξεκινάει εδώ και τώρα (όπως πχ με τις καταλήψεις στέγης). Τόνισαμε την ανάγκη επανεργητικής και επανακαθορισμού όχι μόνο βασικών κοινωνικών φαινομένων και συνθηκών της σημερινής εξουσιαστικής-καπιταλιστικής κοινωνίας, αλλά και όρων που και καταστάσεων που αφορούν το επαναστατικό κίνημα, όπως τι σημαίνει σήμερα εργατική τάξη, επαναστατικό υποκείμενο, κοινωνικό κίνημα κλπ. Τέλος μίλησα για ανάγκη υπέρβασης των ποικίλων -ισμών, κρατώντας όμως την ιστορική μας παράδοση της Αναρχίας. Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι η άντληση των διδαγμάτων από την ιστορία του επαναστατικού κινήματος και των κοινωνικών αγώνων και η προσαρμογή των θεωρητικών αναζητήσεων στις σημερινές συνθήκες. Εννοείται πως όπου κριθεί αναγκαίο η υπέρβαση των παλιών δεδομένων και αξιών είναι κάτι παραπάνω από επιτακτική προτεραιότητα.

Να τελειώσουμε την αναφορά μας στο συνέδριο του Class War στέλνοντας ένα μεγάλο ευχαριστώ στους σύντροφους και τις συντρόφισσες της Ομοσπονδίας για τη φιλοξενία και την ευγένειά τους. Θα τους θυμόμαστε πάντα και ελπίζουμε να τους ξαναδώσουμε σύντομα. Αν μη τι άλλο αυτό που ευχαρίστησε πιο πολύ από το συνέδριο ήταν η πιστοποίηση του γεγονότος πως οι ιδέες μας όχι μόνο δεν έχουν πεθάνει παρά τις ελπίδες των μεταμοντέρνων μηδενιστών, αλλά μπορούν ακόμη να κάνουν ανθρώπους να μαζεύονται απ' όλο τον κόσμο και να αισθάνονται αλληλέγγυοι και σύντροφοι, έτοιμοι να πολεμήσουν τον κοινό εχθρό. Ραντεβού στο επόμενο συνέδριο, Venceremos.

Οι εκπρόσωποι των Πειρατών της Ημισελήνου στο συνέδριο

Το κείμενο που ακολουθεί, έχει τον τίτλο «Τάξη, Εξουσία και Ταξική Συνείδηση», το έγραψε ο Johnny Yen και δημοσιεύτηκε στο αγγλικό αναρχικό περιοδικό **The Raven** στο τεύχος 11, Ιουλίου-Σεπτεμβρίου 1990. Το συγκεκριμένο τεύχος του περιοδικού ήταν αφιερωμένο στο ζήτημα της τάξης και περιελάμβανε αρκετά σημαντικά άρθρα, που ελπίζουμε κάποια να δημοσιεύσουμε στο μέλλον. Το συγκεκριμένο κείμενο το παραθέτουμε αμέσως μετά το άρθρο μας για το συνέδριο του Class war, γιατί πιστεύουμε ότι απεικονίζει αρκετά εύγλωττα και σφαιρικά τις απόψεις των βρετανών ελευθεριακών για το σημαντικό ζήτημα της τάξης και της σημερινής σύνθεσής της, όπως σε μεγάλο βαθμό παρουσιάστηκαν στο συνέδριο. Παρά τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στις διάφορες τάξεις του κινήματος, πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα νομίζουμε ότι παρουσιάστηκε μια σύγκλιση απόψεων. Τη μετάφραση από τα αγγλικά έκανε ο Παναγιώτης Καλαμαράς.

Για πολλούς από μας η λογική του αναρχισμού εκφράζεται με όρους όπως ταξική σύγκρουση ή ταξικός πόλεμος. Η τάξη παραδοσιακά αποτελεί μια οικονομική έννοια. Για παράδειγμα, ο μαρξιστικός ορισμός της τάξης βασίζεται πάνω στις σχέσεις που αφορούν τα μέσα παραγωγής. Η αστική ή καπιταλιστική τάξη είναι εκείνη η μικρή μειοψηφία που κατέχει το παραγωγικό κεφάλαιο (πλούτος που δημιουργεί ακόμη περισσότερο πλούτο) ή έχει τα μέσα να κάνει κάτι τέτοιο ατομικά στην πραγματικότητα δεν χρειάζεται να δουλεύει (ή να έχει επιδόματα, συντάξεις κλπ) για να ζήσει' ζει από την υπεραξία (κέρδος) της δουλειάς των άλλων.

Όσο χρήσιμη είναι αυτή η ανάλυση, δεν αρκεί από μόνη της για τους αναρχικούς' χρειαζόμαστε ένα υπόδειγμα της τάξης το οποίο θα μπορεί να εφαρμοστεί σε κοινωνίες όπου οποιαδήποτε μειοψηφία ελέγχει τα μέσα παραγωγής. Η «κυρίαρχη τάξη» δεν είναι ταυτίζεται σ' όλο τον πλανήτη με τη μπουρζουαζία' στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης, η κοινωνική διάσπαρση είναι καθορισμένη πολιτικά, τουλάχιστον μερικά. Είναι μέσω του ελέγχου των πόρων (εργοστάσια, μηχανήματα, γη κλπ) που αυτή η ελίτ συμπεριλαμβανομένης της μπουρζουαζίας (ατομική ιδιοκτησία του κεφαλαίου) και των πολιτικών (οι οποίοι ελέγχουν το κεφάλαιο μέσω του απρόσωπου ρόλου τους) εκμεταλλεύεται την πλειοψηφία. Έτσι η έννοια που μας επιτρέπει να ταυριάζουμε τον καπιταλισμό με τον κρατικό έλεγχο είναι η εξουσία πάνω στους πόρους. Η εξουσία της μειοψηφίας στους πόρους οικοδομείται στο σύστημα του κράτους, από του κράτος, λόγω της ίδιας τους της φύσης, είναι μια θεσπισμένη ιεραρχική εξουσιαστική δομή.

Στην πραγματικότητα, πολλοί μαρξιστές ακαδημαϊκοί έχουν αναγνωρίσει την ανάγκη να συμπεριλάβουν την εξουσία στην αντίληψή τους για την Τάξη (όμως δυστυχώς ελάχιστα έφτασαν την ανάλυση μέχρι τη λογική της κατάληξη - τον αναρχισμό). Όμως, αυτή η νέα, πιο σύνθετη αντίληψη της Τάξης έχει οδηγήσει σε ανωμαλίες τις προσπάθειες επανακαθορισμού της εργατικής τάξης. Για μένα, δεν υπάρχει πρόβλημα με την ιδέα ότι η καπιταλιστική τάξη δεν μπορεί ποτέ να έχει τα ίδια συμφέροντα με την εργατική (οικονομικός ορισμός) ή σύγκρουση ανάμεσα στους μισθούς και τα κέρδη ενυπάρχει στο σύστημα. Αλλά ορισμένοι παράγοντες, όπως η διάγκωση του τομέα των υπηρεσιών και η παρακμή της παραγωγικής βιομηχανίας στη Βρετανία και άλλες χώρες, έχει οδηγήσει πολλούς επαναστάτες και ακαδημαϊκούς στο να ορίσουν την εργατική τάξη μόνο σαν μια μικρή μειοψηφία. Αυτό μου φαίνεται πως ταυριάζει σε μια όψη του μαρξισμού που δίνει έμφαση στην επαναστατική δυναμική των παραγωγικών, βιομηχανικών, χειρωνακτών εργατών. Πιστεύω, ότι αν και οι πολιτικές και οικονομικές ενδείξεις είναι ουσιώδους σημασίας στην ταξική ανάλυση, πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη και η υποκειμενική ταξική συνείδηση. Είναι τουλάχιστον μερικά ανεξάρτητα απ' αυτές τις δύο, και ενυπάρχει ανάμεσα τους, όπως και στη συνολική συμπεριφορά. Στην πραγματικότητα θα την εκλάβω σαν μια μερική απάντηση στα προβλήματα που αναδεικνύουν οι επαναστατικές θεωρίες που δίνουν μεγάλη έμφαση στους οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες.

Η Γκρίζα περιοχή και η Ταξική Συνείδηση

Ο Μαρξ πίστευε ότι η βιομηχανική εργατική τάξη ήταν το κλειδί για την επανάσταση. Αυτή η άποψη βασίζεται στην ιδέα πως αυτή η ομάδα έχει τις περισσότερες πιθανότητες να συνειδητοποιήσει βαθύτερα την αντίθεση ανάμεσα στα δικά της οικονομικά συμφέροντα και σ' εκείνα της καπιταλιστικής τάξης. Οι δύο βασικοί λόγοι γι' αυτό είναι πως αυτοί οι παραγωγικοί εργάτες υφίστανται περισσότερη αλλοτρίωση (λόγω του ότι τα προϊόντα της ίδιας τους της εργασίας κατέχονται από κάποιους άλλους) και η φυσική εγγύτητα με άλλους που υφίστανται την ίδια εμπειρία' αυτό τροφοδοτεί την ανάπτυξη των επαναστατικών οργανώσεων της εργατικής τάξης (και ή τα εργατικά συνδικάτα).

Πιστεύω ότι οι λόγοι που παρουσιάστηκαν για να εξηγήσουν τη μη εμφάνιση εκείνου ακριβώς του επαναστατικού σημείου στο πρόβλημα, έγκειται ακριβώς σ' αυτή τη συγκεκριμένη ομάδα εργατών. Στη Βρετανία, τουλάχιστον, οι μισθωτοί χειρωνακτες εργάτες είναι ισάριθμοι (για να μην πούμε λιγότεροι) με τους μη χειρωνακτες εργάτες. Οι δουλειές αυτών των ποικίλων μεσαίων τάξεων, έχει ειπωθεί πως τις κάνει αδύνατες να αναπτύξουν την ίδια επαναστατική συνείδηση όπως οι παραγωγικοί χειρωνακτες εργάτες, αφότου πολλοί από τους μη χειρωνακτες είναι «μη παραγωγικοί». Και όχι μόνο αυτό, αλλά και το ότι πολλά μέλη αυτής της ομάδας παίρνουν πολλά χρήματα από τον καπιταλισμό, σημαίνει πως μπορεί να έχουν τα ίδια συμφέροντα με την καπιταλιστική τάξη.

Τα πράγματα χειροτερεύουν για εκείνους που να μη βλέπουν την πλειοψηφία σαν καταπιεζόμενη, αλλά βασίζονται στο βιομηχανικό προλεταριάτο σαν τη μηχανή της επανάστασης, όταν διαπιστώσουμε ότι η κατάσταση ανάμεσα στους χειρωνακτες εργάτες είναι εξίσου προβληματική. Πολλοί άνθρωποι της εργατικής τάξης (για παράδειγμα στις οικοδομές) είτε πληρώνονται καλά είτε είναι αυταπασχολούμενοι (με το πληρώνονται καλά εννοώ ότι πληρώνονται πολύ καλύτερα από πολλούς εργαζόμενους στις υπηρεσίες, και καλύτερα από τον μέσο εθνικό όρο, περίπου 12000£ ετησίως). Πολλοί περισσότεροι απασχολούνται στις βιομηχανίες υπηρεσιών ή σε κυβερνητικές και δημοτικές υπηρεσίες, και έτσι δεν μπορούν να αλλοτριώνονται με την παραδοσιακή έννοια, αφότου δεν είναι παραγωγικοί. Αυτές οι ομάδες τώρα είναι ίσες ή και ξεπερνούν τους χειρωνακτες εργάτες.

Υπάρχουν και άλλες μεταβλητές που αξίζει τον κόπο να λάβουμε υπόψη, τέτοιες όπως η ιδιοκτησία στέγης, η αποταμίευση, η θέση στην αγορά (προσόντα κλπ) και κοκ. Αλλά πέρα απ' αυτές τις δύο βασικές, αδυσώπητα αντίθετες τάξεις, έχουμε σήμερα έναν ολόκληρο ασταθισμό ελαφρά αντιτιθέμενων συμφερόντων. Έτσι, αντί να συνιστούν τη δυναμική κρούση της επανάστασης, πολλοί από το βιομηχανικό προλεταριάτο συνήθως αγωνίζονται να διατηρήσουν τις μισθολογικές διαφορές από τους άλλους της εκμεταλλεόμενης πλειοψηφίας.

Αυτό το πιστεύω, γιατί η υποκειμενική ταξική συνείδηση είναι μια σημαντική ανεξάρτητη μεταβλητή και η επαναστατική αλληλεγγύη της εργατικής τάξης μπορεί να αναπτυχθεί ανάμεσα στην ισχυρή πλειοψηφία των ανθρώπων που δεν κατέχουν ή δεν ελέγχουν τα μέσα παραγωγής. Υπάρχουν πολλές μορφές εμπειρίας που συντελούν στη διαμόρφωση μιας επαναστατικής ταξικής συνείδησης' δηλαδή, στην αντίληψη ότι η πλειοψηφία θα είναι πολύ καλύτερα χωρίς μια μειοψηφία (που την εκμεταλλεύεται) να ελέγχει τους πόρους.

Μερικά παραδείγματα μπορούν να δείξουν κάτι τέτοιο. Ο Μαρξ με επίγνωση συμπεράνε ότι η παραγωγική βιομηχανική εργατική τάξη θα είναι κατά πολύ δεκτική στις επαναστατικές ιδέες. Άλλωστε εάν οι γιοί και οι κόρες των καπιταλιστών και των μη χειρωνακτών εργατών ήταν ανίκανοι να δούν το δίκαιο και αναγκαίο μιας αταξικής κοινωνίας, πώς αυτοί οι ίδιοι ο Μαρξ και ο Ένγκελς θα έφταναν σ' αυτό το συμπέρασμα, και θα δούλευαν για τη δημιουργία της Πρώτης Διεθνούς των Εργαζομένων; Τα ίδια ισχύουν για τον Μπακούιν και τον Κροπότκιν, που και οι δύο προέρχονταν από την ανώτερη τάξη, αλλά ήταν αφοσιωμένοι και με επιρροή επαναστάτες.

Για να χρησιμοποιήσουμε ένα πιο πρόσφατο παράδειγμα, αναφέρθηκε ότι ο Άντυ Μέρφου του Class War πληρώνεται 14000£ το χρόνο (2000£ πάνω από τον εθνικό μέσο όρο) για μια δουλειά λευκού κολάρο. Το ίδιο το εισαγωγικό φυλλάδιο του Class War λέει ότι τα συμφέροντα των δασκάλων, των κοινωνικών εργατών, των αξιωματούχων των δημοτικών αρχών και των σπουδαστών ποτέ δεν θα είναι ίδια μ' εκείνα της (υπόλοιπης) εργατικής τάξης. Το ζήτημα είναι το εξής: ένας στενός ορισμός της «εργατικής τάξης» οδηγεί σε ανωμαλίες, και τελικά είναι αντι-παραγωγικός. Πρέπει να λάβουμε υπόψη μας την ικανότητα μας να πείθουμε συνειδητά τους εαυτούς μας, διαφορετικά μπορεί να καταλήξουμε να πιστεύουμε (όπως κάνουν μερικοί μαρξιστές ακαδημαϊκοί) ότι, επειδή συνολικά η ταξική συνείδηση καθορίζεται από εξωτερικούς παράγοντες, όλες οι

Τάξη, εξουσία

και ταξική

συνείδηση

αντιλήψεις είναι ιδεολογικές. Το γεγονός ότι στην πραγματικότητα μπορούμε να αναγνωρίσουμε και να δούμε πέρα από τις ιδεολογίες μας (και εκείνες των άλλων) σημαίνει ότι δεν καταπίνουμε παθητικά το σύνολο της κυρίαρχης ιδεολογίας.

Αλλά τι θα γίνει με την αστυνομία; «Σίγουρα», μπορεί κάποιος να υποστηρίξει, «ο ρόλος της την καθορίζει σαν εχθρό της αυθεντικής εργατικής τάξης, άσχετα με την οικονομική κατάσταση των αστυνομικών ή την υποκειμενική τους ταξική συνείδηση». Αυτή η θέση επισημαίνει το κρίσιμο σημείο ότι το ποιός είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας, ο οικονομικός, ο πολιτικός ή ο υποκειμενικός, μπορεί να διαφέρει από περίπτωση σε περίπτωση. Αλλά σ' αυτή τη θέση θα αντιτάξω ότι παρότι ο ρόλος των αστυνομικών τους κάνει ταξικούς μας εχθρούς, σ' ένα βαθμό η ταξική τους συνείδηση (ή ίσως η έλλειψή της) καθορίζει το ρόλο τους. Οι αστυνομικοί είναι αναγκαστικά εχθροί της καταπιεζόμενης πλειοψηφίας, εκτός εάν απορρίψουν το ρόλο που έχουν επιλέξει. Το ίδιο ισχύει και για άλλους κρατικούς λειτουργούς όπως οι στρατιωτικοί, οι ανώτεροι υπάλληλοι, οι «αριστεροί» πολιτικοί κλπ. Δεν αληθεύει ο ισχυρισμός ότι τέτοιοι άνθρωποι είναι αναποφειντα εχθροί' σαν άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να καταλάβουν και να απορρίψουν τους ρόλους τους. Πράγματι, δεν φαίνονται και τόσο πρόθυμοι να πράξουν κάτι τέτοιο' αλλά η δεκτικότητα ενός ατόμου όσον αφορά τις επαναστατικές ιδέες είναι ζήτημα επιπέδου' για παράδειγμα ο στρατός έχει γνωρίσει τη λιποταξία. Μερικοί άνθρωποι μπορεί να είναι έτοιμοι σήμερα να βιώσουν τον αναρχισμό, άλλοι αργότερα, ενώ υπάρχουν και κάποιοι που δεν ποτέ δεν θα βρεθούν σ' αυτή τη θέση. Αξίζει να θυμηθούμε ότι προκειμένου να επιβιώσουμε, ουσιαστικά όλοι μας προωθούμε τους στόχους της κυβέρνησης και του κεφαλαίου, έστω και κατά λίγο (πχ αυξάνοντας τα κέρδη των καπιταλιστών, ή απλά μένοντας άνεργοι και βοηθώντας στην πτώση του πληθωρισμού) έτσι είναι λάθος το να θεωρήσουμε πως η ταξική συνείδηση είναι κατά κάποιο τρόπο οριστικά δεδομένη. Επηρεάζεται από οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες, καμιά αντίρρηση πάνω σ' αυτό, αλλά πάντα μπορεί ν' αλλάξει.

Ο Αναρχισμός και η Λειτουργία της Εργατικής Τάξης στην Επανάσταση

Ελπίζω ότι οι περισσότεροι αναρχικοί θα συμφωνήσουν μαζί μου ότι η εργατική τάξη αποτελείται (με ορισμένες αξιοσημείωτες εξαιρέσεις, με κύριο παράδειγμα τους αστυνομικούς) σπό εκείνους που δεν κατέχουν ή δεν ελέγχουν το παραγωγικό κεφάλαιο, και συνεπώς πρέπει να δουλεύουν για να ζήσουν' αυτή η ομάδα σίγουρα συνθέτει τη μεγάλη πλειοψηφία σ' όλες τις κοινωνίες. Πιστεύοντας ότι πρέπει στον ορισμό που δίνουμε στην τάξη, να συμπεριλάβουμε τόσο τους οικονομικούς όσο και τους πολιτικούς παράγοντες, και ότι η ταξική συνείδηση πρέπει να ειδοωθεί σαν μερικά ανεξάρτητα και από τους δύο αυτούς παράγοντες, προφανώς υπονοώ ότι η έννοια της τάξης είναι χρήσιμη για τους αναρχικούς' γιατί είναι χρήσιμη στην καταπιεσμένη πλειοψηφία. Ο στόχος των αναρχικών πρέπει σίγουρα να είναι η ενθάρρυνση της καταπιεσμένης πλειοψηφίας να πάρει την πρωτοβουλία και να αναγνωρίσει τα κοινά της συμφέροντα και τη συλλογική της δύναμη (στην οργάνωση, τη λήψη των αποφάσεων κλπ), και ενεργητικά να υποστηρίξουν τους ανθρώπους που εμπλέκονται σε αγώνες όπου οι γραμμές της μάχης είναι ξεκάθαρα χαραγμένες σύμφωνα με την τάξη.

Ορισμένες μαρξιστικές ομάδες συνήθως κριτικάρουν από τους αναρχικούς γιατί στέκονται ένα-γύρω στις απεργίες πουλώντας το κομματικό τους έντυπο, αντί να υποστηρίζουν άμεσα την εργατική τάξη. Πιστεύω, ότι αν και τελικός στόχος πολλών απ' αυτές τις ομάδες είναι να ελέγξουν την εργατική τάξη, η προσπάθεια να τραβήξουν την προσοχή των ανθρώπων στη σχέση ανάμεσα στην εργοστασιακή αντιπαράθεση και σε άλλα παράλληλα ζητήματα (πχ την ανάλυση της ταξικής συνείδησης), είναι μια θαυμάσια στρατηγική. Το να καθορίσεις ένα κοινό πεδίο σημαίνει να καθορίσεις τον κοινό ταξικό εχθρό' η ένταξη σε μια πολιτική ομάδα (ταξική) στο πλαίσιο της ύπαρξης μιας άλλης ομάδας (τάξης), μπορεί να οδηγήσει σ' έναν διογκούμενο ομαδικό (ταξικό) ανταγωνισμό και σε μια πιο συνειδητή προσπάθεια να δούμε αυτή τη νέα ομάδα (εργατική τάξη) να τα καταφέρνει καλύτερα από την κυρίαρχη ελίτ. Η αναγνώριση της αδικίας που ενυπάρχει στο κράτος και τον καπιταλισμό, σε συνδυασμό με την ενωμένη δύναμη της πλειοψηφίας της εργατικής τάξης, μπορεί να οδηγήσει σε μια αυξανόμενη οργή, αποφασιστικότητα και πίστη στην οργάνωση της εργατικής τάξης. Η ήττα της εκμετάλλευσης, του ρατσισμού και του σεξισμού, καθώς και η ανάπτυξη της αλληλεγγύης και της συνεργασίας, προϋποθέτουν την αναγνώριση από πλευράς των ανθρώπων της κοινής ταυτότητας και δράσης, αντί της απομονωμένης δράσης είτε σαν άτομα είτε σαν υποομάδες. Η έννοια της «εργατικής τάξης» έτσι όπως την έχω καθορίσει, μας επιτρέπει να κάνουμε κάτι τέτοιο' είναι η κοινωνική κατηγορία που περιγράφει καλύτερα την αντικειμενική οικονομική και πολιτική θέση της πλειοψηφίας του κόσμου, και ξεκάθαρα την διαφοροποιεί από την εκμεταλλευτική μειοψηφία.

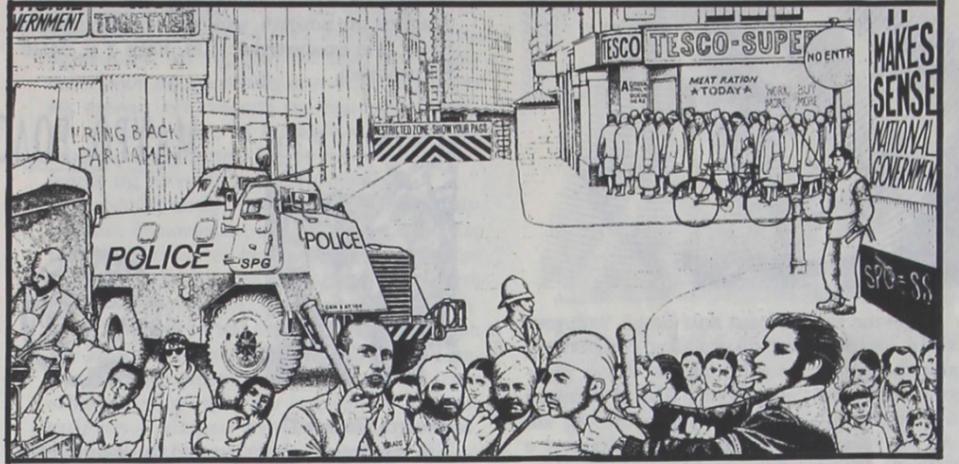
Υπάρχουν πολλοί άλλοι τρόποι με τους οποίους μπορούν να γίνουν πιο φανερά οι αντικειμενικές όψεις του κοινωνικού πολέμου, όπως επίσης και να αναδυθεί η επαναστατική ταξική συνείδηση, από το να πουλάς απλά εφημερίδες. Οι αναρχικές στρατηγικές μου φαίνεται ότι συντηρούν τη συνέχια που ξεκινά από «εξελικτικές» προσεγγίσεις τέτοιες όπως έβαλε στην πράξη ο Colin Ward και περιέγραψε ο George Woodcock, και φτάνει σε πιο άμεσες μορφές δράσης, όπως τέτοιες που υποστηρίζει το Class War. Δεν βλέπω κάποια αντίθεση ανάμεσα σ' αυτά τα δύο' στην πραγματικότητα, βλέπω τις ποικίλες αναρχικές μεθόδους της επανάστασης, σαν συμπληρωματικές μεταξύ τους.

Ρατσισμός και Μετανάστευση στη Γαλλία

Το κείμενο που ακολουθεί μεταφράστηκε από τη γαλλική εφημερίδα *Le Monde* και είναι μια πρώτη προσπάθεια να παρουσιάσουμε όσο μπορούμε καλύτερα την κατάσταση που επικρατεί στην Ευρώπη σχετικά με τον ρατσισμό και τον νεοφασισμό. Ξεκινάμε από τη Γαλλία γιατί εκεί όχι μόνο το πρόβλημα φαίνεται να είναι πιο διογκωμένο σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρώπης, αλλά και γιατί εκεί οι αντιστάσεις από την πλευρά του κοινωνικού κινήματος

μοιάζουν πιο αναμικτές (ειδικά αν τις συγκρίνουμε με τη Γερμανία ή την Αγγλία, όπου να μεν δρουν οι φασίστες και οι ρατσιστές, αλλά όχι και τόσο ατιμωρητα!). Η αξία του παρόντος κειμένου έγκειται στο ότι ασχολείται και με το γενικότερο πρόβλημα της μετανάστευσης στη Γαλλία, κάτι που τον τελευταίο χρόνο οξύνεται και στη χώρα μας εις βάρος φτωχών και απελπισμένων ανθρώπων. Την απόδοση στα ελληνικά επιμελήθηκε η Κατερίνα Μ.

Μια αριστερά που την καθορίζει η «χαλαρότητα», μια δεξιά που κατηγορείται για «ρατσισμό»... και ένας εύθυμος Ζαν Μαρί Λεπέν που μετράει πόντους. Αυτό είναι από δω και στο εξής το κλασικό σενάριο των προεκλογικών περιόδων. Το φαινόμενο της μετανάστευσης επανέρχεται στο προσκήνιο – με τον χειρότερο τρόπο μάλιστα – με εντυπωσιακά νούμερα και φέρνοντας αλλαγές που περισσότερο ή λιγότερο μπορούν να ελεγχθούν.

Η έννοια της αρχής της ανεκτικότητας δεν είναι πια ταμπού. Ο Ζακ Σιράκ τη χρησιμοποιεί χωρίς κόμπλεξ εδώ και λίγο καιρό. Γνωρίζοντας τη διάθεση της κοινής γνώμης κολυμπάει στα νερά του Εθνικού Μετώπου, κάτι που ούτε στο παρελθόν του είχε βοηθήσει. Η άποψη του δεν είναι καθόλου πειστική – δεν περιέμενε κανείς από έναν υπεύθυνο πολιτικό άνδρα να εκφράζει τις φαντασιώσεις των συμπολιτών του σ' ένα τόσο λεπτό θέμα – και να υπογράφει το περιεχόμενο ενός τέτοιου κειμένου, του οποίου τα αποτελέσματα δεν μπορούμε ακόμα να εκτιμήσουμε.

Τα γεγονότα του Βοξ-αν-Βελάν, της Σαρτρουβίλ και της Μαντ-λα-Ζολί, εξαπέλυσαν έντονες λογομαχίες. Μετά από μερικές διαλέξεις όπου χρησιμοποιήθηκαν έννοιες λίγο αόριστες – όπως πρόστασια, δυσφορία, αποκλεισμός –, μπήκαμε στο κυρίως θέμα. Αυτοί οι νεαροί που τα σπάνε, δεν είναι οι περισσότεροι παιδιά μεταναστών; Μέσα σε μια Γαλλία ανήσυχη, που υποφέρει από την ανεργία, που αναρωτιέται για την ταυτότητά της και χάνει τις αξίες της, μια εικόνα παρενοχλεί τα πνεύματα: αυτή του όλο και πιο ορατού Μετανάστη.

Ο μετανάστης που μένει προσωρινά στην πόλη ή στα προάστια, ο μετανάστης που απειλεί ή απειλείται, που είναι έξω από το νόμο ή θύμα του, ο μετανάστης που είναι πανταχού παρών και αντικείμενο κάθε λογής πολιτικής εκμετάλλευσης.

Ο Ζαν-Μαρί Λεπέν ήταν ο πρώτος που μίλησε για το θέμα με τις παραλλαγές που ξέρουμε. Το πρόγραμμα του δεν προβλέπει μόνο την έξωση των «λαθραίων και των εγκληματιών» δίνοντας μια προτεραιότητα στους Γάλλους για τις θέσεις εργασίας, αλλά και την επιστροφή των ξένων ανέργων στις χώρες τους. Επίσης προβλέπει το πέρασμα των ξένων μεταναστών από μια επιτροπή Maghrébins (Αλγερinoί, Μαροκινοί, Τυνησιοί), τα μέλη της οποίας θα έχουν αποκτήσει τη γαλλική υπηκοότητα στα 18 τους χρόνια και με αιτία τη γέννηση τους στη Γαλλία. Ο Μισέλ Ποντατόφκι πάει ακόμα πιο μακριά από τον Λεπέν. Προτείνει «να επανεξεταστεί η κατάσταση» αυτών που έχουν αποκτήσει υπηκοότητα με τον γάμο από το 1988 και μετά.

Το RPR έκανε μερικά βήματα σ' αυτήν την κατεύθυνση: Ζήτησε αρχικά μια μεταρρύθμιση της νομοθεσίας για την ιθαγένεια (που κρίθηκε αναγκαία από τους κεντρώους και από μερικούς σοσιαλιστές). Στη συνέχεια θέλει να περιορίσει «τη συγκέντρωση όλης της οικογένειας στη χώρα» και προτείνει ν' αποσυρθούν τα κοινωνικά πλεονεκτήματα των ξένων εργατών. Ο Ζακ Σιράκ θέλει επίσης να διορθώσει τον «νόμο Πασκιά» πάνω στις συνθήκες εισόδου και διαμονής στη Γαλλία. Αλλά παρά τις «σύντομες φράσεις» του είναι μακριά από το να υιοθετήσει τα σχέδια του Εθνικού Μετώπου.

Μέχρι εδώ για να πούμε την αλήθεια το RPR και το Σοσιαλιστικό Κόμμα δεν διαφέρουν και πολύ στις θέσεις τους για το θέμα της μετανάστευσης. Καθένα από τα δύο αυτά κόμματα είναι λίγο πειστικό όταν ισχυρίζεται ότι έχει – ή έχει εφαρμόσει ήδη – μια τελείως διαφορετική πολιτική. Στην πραγματικότητα εδώ και 15 χρόνια περίπου, δεξιά και αριστερά έχουν προσαρμοστεί στα γεγονότα παρά έχουν κυριαρχήσει σ' αυτά. Δεν υπάρχουν εξ' άλλου πολλοί τρόποι να διευθετηθεί αυτό το πολύπλοκο θέμα που υπάρχει στη Γαλλία και στις άλλες χώρες της Δ. Ευρώπης.

Οι διάφορες κυβερνήσεις που διαδέχτηκαν η μία την άλλη από το 1974 και μετά είχαν ορίσει μια πολιτική που αποτελείται από τρία μέρη: να σταματήσουν τον εργατικό νέων μεταναστών, να ενθαρρύνουν την επιστροφή και να διευκολυνθεί η απογραφή των ξένων που είναι ήδη παρόντες σε εθνικό έδαφος. Κανένας από αυτούς τους τρεις στόχους δεν έχει επιτευχθεί πραγματικά. Αλλά και η πολιτική βοήθειας προς τους μετανάστες έδωσε ισχνά αποτελέσματα, και δεν υπάρχει σχεδόν παρά μόνο στα χαρτιά. Τα σύνορα είναι μωσανογιμένα

στους ξένους εργάτες και στις οικογένειες τους. Η ύπαρξη εθνικών «γκέττο» είναι επίσημα αναγνωρισμένη και κατακριτέα. Χρειάστηκε λοιπόν να οριστεί σαν κατεπείγουσα η ιδέα της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών που είναι πιο φιλόδοξη όμως από αυτή της απογραφής και βρίσκει ομόφωνα όλα τα κόμματα εκτός από το Εθνικό Μέτωπο.

Λεκτικές υπερβολές και η «γλώσσα του δάσους»

Πρέπει να τονίσουμε ότι η κυβερνητική πολιτική δεν είναι απόλυτα κατανοητή από την κοινή γνώμη; Πολλοί Γάλλοι πιστεύουν ότι έχουν κυριευτεί από μια ανεξέλεγκτη εισροή μεταναστών στη χώρα τους. Οι καθημερινοί αντίλογοι δίνουν την εντύπωση ότι τίποτα δεν γίνονται για το θέμα ή πιστεύουν ότι τίποτα δεν γίνεται για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών. Κάτι που είναι διπλά λάθος. Μια ευαίσθητη προσπάθεια πραγματοποιήθηκε στον τομέα της στατιστικής. Πολλά νούμερα υπάρχουν και έχουν δημοσιευτεί εκτεταμένα. Ξέρουμε π.χ. ότι 15.600 μόνιμοι εργάτες ήρθαν το 1989 (έναντι 10.700 το 1987) και ότι τα μέλη των οικογενειακών τους – στην πλειοψηφία τους Αλγερinoί, Τούρκοι, Μαροκινοί – έφθασαν από 26.700 σε 34.600. Ξέρουμε ότι ο νόμιμος ξένος πληθυσμός είναι πάνω-κάτω σταθερός, αλλά ότι ο αριθμός των μεταναστών (συμπεριλαμβανομένων και των ξένων που πήραν την γαλλική υπηκοότητα) αυξάνεται σε 200.000 κάθε χρόνο, λαμβάνοντας υπ' όψη και της γεννήσεις στη Γαλλία. Η αβεβαιότητα παραμένει λοιπόν γύρω από τον αριθμό των λαθραίων και γύρω από αυτούς αποκρυσταλλώνονται όλες οι διαμάχες και όλες οι φαντασιώσεις.

Είναι λάθος να πιστεύουμε ότι μπαίνει κανείς στη Γαλλία όπως σ' ένα ξέφραγο αμπέλι. Μπορεί να μετρηθεί κανείς περί τις 70.000 αργήσεις εισόδου στη χώρα κάθε χρόνο. Όσο για τις καινούριες μεθόδους εξέτασης τσπ πολιτικού ασύλου αυτές έχουν σίγουρα αναρροπικό αποτέλεσμα. Και σύμφωνα με τον υπουργό Εσωτερικών, 9.000 επιστροφές ξένων στα σύνορα έγιναν το πρώτο τρίμηνο αυτού του χρόνου. Αλλά είναι σαφές ότι δεν ξέρουμε τι μπορεί να γίνει για τους ξένους που είναι παράνομοι στη χώρα και καταλήγουμε περισσότερο στο να θέλουμε να τους εντάξουμε κοινωνικά παρά να τους αφήσουμε να περιθωριοποιηθούν.

Η κοινωνική ένταξη των μεταναστών είναι ένα έργο που απαιτεί μεγάλες ικανότητες με αβέβαια αποτελέσματα. Δεν θα εντάξουμε όλο τον κόσμο και με τον ίδιο τρόπο. Χθες υπήρχε το θέμα της ένταξης ενός ευρωπαϊκού πληθυσμού σε περίοδο ανάπτυξης με τη βοήθεια ισχυρών ιδρυμάτων όπως τα εργατικά συνδικάτα ή οι εκκλησίες. Σήμερα πρόκειται για την ένταξη ενός πληθυσμού στην πλειοψηφία του αφρικανικοί ή ασιάτες, που είναι μουσουλμάνοι, ανήκουν στην εργατική τάξη και είναι άνεργοι. Το μέλλον δεν θα είναι αναγκαστικά πιο ρόδινο: όλα δείχνουν ότι ο ξένος πληθυσμός θα πληγεί περισσότερο από την ανεργία, λόγω της αποτυχίας τους στο σχολείο αλλά και λόγω της έλλειψης θέσεων εργασίας για ανειδίκευτους εργάτες.

Με τον χρόνο ωστόσο – χάρη στο σχολείο, στα σπορ, στην τηλεόραση, και στην δραστηριότητα πολλαπλών συλλόγων – η ένταξη ακολουθεί σιγά-σιγά τον δρόμο της τουλάχιστον σ' ένα μέρος του πληθυσμού ξένης προέλευσης. Αυτό δεν απαιτεί μόνο έλεγχο στις καινούριες εισόδους, μια πολιτική θέληση να πετύχει αυτή η ένταξη με τα κατάλληλα μέσα αλλά και ένα ανάλογο κλίμα.

Κάθε λεκτική υπερβολή θα παίζει αγρά ή γρήγορα το παιχνίδι του Εθνικού Μετώπου. Δεν πρέπει ωστόσο να σταματήσουμε να μιλάμε για δύσκολα θέματα όπως η εγκληματικότητα, οι λαθραίοι ή το Ισλάμ, που τόσο καιρό είχαν αποσιωπηθεί ή έτσι έγιναν αποκλειστικό θέμα του κ. Λεπέν. Ανάμεσα στην ρητορική για μια ασαφή ξενοφοβία και στη γλώσσα του δάσους υπάρχει ο τρόπος να μιλήσουμε διαφορετικά πάνω σ' ένα θέμα τόσο ουσιαστικό που όλοι συμφωνούν ότι βάζει σε κίνδυνο το μέλλον της γαλλικής κοινωνίας.

σώ την προοπτική που ταιριάζει καλύτερα σ' αυτόν τον τρόπο σκέψης, και συνειδητά να επεκτείνουν τις αρχές τους πέρα από το συγκεκριμένο ζήτημα.

Στην ακραία πτέρυγα αυτού του φάσματος υπάρχουν σχέδια αυτόνομης στέγασης, αναρχικών σχολείων, αναρχικών εκδόσεων και ορισμένες συνεργατικές που δεν είναι ιεραρχικές, αν και δεν μπορούν να θεωρηθούν ακριβώς αναρχικές. Αυτές οι ομάδες μπορούν επίσης να στρέψουν την προσοχή των ανθρώπων σε μια μη κρατιστική, μη καπιταλιστική αντίληψη της κοινωνίας: δείχνουν πώς μπορεί να λειτουργήσει μια αναρχική κοινωνία, και χρησιμεύουν σαν τα πρώτα δείγματα της εσωτερικής δομής μιας τέτοιας κοινωνίας.

Η τελική αξία όλων των μορφών της άμεσης και της έμμεσης προπαγάνδας και πράξης, είναι ότι βοηθούν στην ανάπτυξη μιας αναρχικής αντικουλτούρας. Η αντικουλτούρα είναι η ρίζα για μια κοινωνία όπου οι αναρχικές υποθέσεις (έλλειψη ιεραρχίας, συνεργασία, κομμουνισμός) αντικαθιστούν τις κρατιστικές και μπουρζουάδικες αξίες (ιεραρχία, ανταγωνισμό, ατομική ιδιοκτησία). Η λογική του αναρχισμού καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η πλειοψηφία της εργατικής τάξης μπορεί να κρίνει καλύτερα για τις δικές της ανάγκες. Αυτό είναι και θα πρέπει να είναι μια συνειδητή αξία: πρέπει να βασιστεί στην κατανόηση πως υπάρχουν συγκρουόμενα συμφέροντα ανάμεσα σε μια μειοψηφία που κατέχει και σε μια πλειοψηφία που δεν κατέχει τα μέσα παραγωγής, και στην κατανόηση ότι η οργάνωση δεν χρειάζεται να δομείται από τα πάνω προς τα κάτω.

Ο αναρχισμός σαν ένα σύνολο μπορεί να χαρακτηριστεί από μια διμέτωπη επίθεση. Οι αναπτυσσόμενες αξίες της αντικουλτούρας νομιμοποιούν την έμπρακτη προπαγάνδα και ενεργητική άμυνα των κοινοτήτων της εργατικής τάξης (όπως στη Σκωτία, όπου ολόκληροι δρόμοι οργανώθηκαν για να σταματήσουν τους δικαστικούς κλητήρες). Με το να κατανοούν περισσότερο τα κοινά τους συμφέροντα σε καταστάσεις ανοικτής σύγκρουσης, οι άνθρωποι της εργατικής τάξης μπορεί να ενταχθούν σε μια αντικουλτούρα, η οποία βασίζεται σ' εκείνη την «πολιτική» προοπτική που υποστηρίζει άμεσα την εργατική τάξη – τον αναρχισμό. Έτσι, η ανατροπή της κυβέρνησης και η καταστροφή του καπιταλισμού, εάν και όποτε έρθει, δεν θα είναι ο τελικός στόχος, αλλά ένα μέσο: θα είναι η άμεση αντανάκλαση μιας πανταχού παρούσας αναρχικής αντικουλτούρας: ένα σύμπτωμα παρά μια αιτία της επανάστασης που προέρχεται ολοκληρωτικά από τα κάτω προς τα πάνω.

μιά (σ' αυτό οφείλεται χωρίς αμφιβολία η προσπάθεια της Θάτσερ να πετάξει έξω από τα σχολεία την κοινωνική ιστορία) αυτό μας δίνει αυτοπεποίθηση και ενθουσιασμό για τη διεξαγωγή του ταξικού αγώνα. Εκείνοι-ες που δεν παίρνουν μέρος και δεν είναι αναρχικοί, μπορούν να επηρεαστούν έμμεσα, με τον ίδιο τρόπο που αυτό μπορεί να γίνει με γραφίτι, δημοσιεύματα κλπ: ίσως αυτός να είναι η μοναδική ευκαιρία που έχουν πολλοί άνθρωποι για να ακούσουν την ύπαρξη και τις ιδέες που συνθέτουν τον αναρχισμό. Δεν δέχομαι ότι οι άνθρωποι αναρχιστικά θα απομακρυνθούν από κάποιες αρνητικές εικόνες. Εάν κάποιος δεν έχει ακούσει ποτέ στο παρελθόν για τον αναρχισμό, η ουσιαστική του εμφάνιση μπορεί να τον κάνει να διερωτηθεί γιατί μερικοί άνθρωποι πιστεύουν πως μπορούν να ζήσουν χωρίς το κράτος. Μπορεί να θελήσει να ψάξει βαθύτερα, ή απλά να διαταραχθεί η ρομαντική εικόνα που έχει για το κράτος και τον καπιταλισμό: αυτό ίσως να είναι κάτι πολύ μικρό, αλλά είναι μια αρχή.

Στη μέση της φάσματος της αναρχικής επαναστατικής δραστηριότητας, υπάρχουν οργανώσεις που διεξάγουν εκστρατείες μόνο για ένα ζήτημα, όπως οι τοπικές ομάδες ενάντια στον κεφαλικό φόρο. Αυτά τα παραδείγματα αλληλοβοήθειας μπορούν να καταδείξουν τη συλλογική δύναμη της χωρίς ηγεσία εργατικής τάξης, και έτσι να προωθήσουν την εμπιστοσύνη στην τάξη και σε αντιταρχικές κοινωνικές δομές. Αυτό συμβαίνει και όταν οι άνθρωποι δεν αυτοαποκαλούνται αναρχικοί: ευχής έργον είναι βέβαια πολλοί να αναγνωρίσουν στον αναρχι-

ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Έχοντας να εκδοθούμε πολύ καιρό, υπάρχουν πολλά λουλούδια της πολυποικίλης εναλλακτικής πληροφόρησης να παρουσιαστούν. Κοινό χαρακτηριστικό αυτής της σοδιάς, είναι η αναφορά των περισσότερων στην άρνηση στράτευσης και στα 500 χρόνια από την αποφράδα ημέρα που ο Κολόμβος και οι αγανακτισμένοι του πάτησαν τη γη των Ινδιάνων.

Κύριο χαρακτηριστικό όσον εκδόσεων παρουσιάζουμε είναι η αγωνία των συντελεστών τους για έκφραση των όσων νιώθουν και πιστεύουν, μακριά από τα επίσημα κανάλια πληροφόρησης, ο μη κερδοσκοπικός τους χαρακτήρας, η προσπάθεια για ανθρώπινη επαφή κι όχι μεσολαβημένη. Αν και είμαστε κατά των διαφημίσεων, σ' αυτό το τεύχος παρουσιάζουμε περιοδικά που έχουν διαφημίσεις. Θέλοντας να απολογηθούμε και για λογαριασμό τους, σημειώνουμε ότι σκοπός των διαφημίσεων αυτών είναι η μείωση του κόστους κι όχι το κέρδος (για παράδειγμα το B-23 κόστισε 750.000 δρχ.) και ότι οι εκδοτικές ομάδες βάζουν το χέρι στην τσέπη εδώ και χρόνια. Για μας, κάθε έκδοση που γίνεται, με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, κάνει τη ζωή μας πιο πλούσια.

Τυφλή Οδός τ.1

«Πρώτη απόπειρα περιπλάνησης στην Τυφλή Οδό. Μια απόπειρα δημιουργικής αυτοέκφρασης, μια προσπάθεια ανακάλυψης κρυφών εαυτών και άγνωστων χώρων». Απόσπασμα από το editorial και ακολουθούν μια συνέντευξη-ποταμός με το Σ.Χαμπίμη των Libido Blume, οδηγίες κυκλοφορίας πολιτών, συμβιβασμένοι και μη, οδηγίες κατασκευής «χαρισματικών ηγετών». Σαν πρώτη προσπάθεια, της συγχωρούνται τα λαθάκια.

Η Εξέγερση των Ινδιάνων Mohawk

Από τις, γνωστές για τις εκδόσεις σχετικά με τους Ινδιάνους, Εναλλακτικές Εκδόσεις κυκλοφόρησε η έκτη μπροσούρα της σειράς, αφιερωμένη στην εξέγερση των Ινδιάνων Μοχάκ στον Καναδά, το καλοκαίρι του 1990. Στις 52 σελίδες της υπάρχει πλούσιο φωτογραφικό και ενημερωτικό υλικό γι' αυτό τον αγώνα. Η επικοινωνία με τις «Εναλλακτικές Εκδόσεις» γίνεται μέσω της Τ.Θ. 31421 Τ.Κ. 10035 ΑΘΗΝΑ

Ο Συνδικαλισμός του Α.Πάννεκοκ και

Θεωρία και Πρακτική της Εξέγερσης του Α.Μπονάνο

Από τις Εκδόσεις Επαναστατική Αυτοοργάνωση κυκλοφόρησαν αυτά τα δύο βιβλία. Το πρώτο είναι ένα ηλιακωμένο αλλά σφριγηλό κείμενο (του 1936) που δεν παρατίθεται προς αποστήθιση αλλά για ένα δημιουργικό ξεπέραςμα του. Το δεύτερο προέρχεται από μια σύγχρονη καπιταλιστική χώρα, την Ιταλία, χώρα με πλούσια εμπειρία μαζικών κοινωνικών αγώνων. Για περισσότερα στοιχεία, Τ.Θ. 31531 Τ.Κ. 10035 ΑΘΗΝΑ και Τ.Θ. 1289 Τ.Κ. 26110 ΠΑΤΡΑ

Merlin's Music Box τ.9

Τα δυο του χρόνια έκλεισε το Μ.Μ.Β. και τα γιορτάζει με ένα αφιέρωμα στο φεστιβάλ ανεξάρτητης σκηνής και marketing του Reading, που γίνεται κάθε Αύγουστο έξω από το Λονδίνο, με πολλές συνεντεύξεις όπου ξεχωρίσαμε τους Manic Street Preachers, τους Cadillac Tramps, το Nick Saloman και τους Thin White Rope. Ακόμη αφιέρωμα στον Jodorowsky, δημιουργό του Santa Sangre, βιβλιοκριτική και αφιέρωμα στο 3μερο των δύο εναλλακτικών ραδιοφώνων της Θεσσαλονίκης, Ράδιο Κιβωτός και Ράδιο Ουτοπία, καθώς και πληροφορίες για τις διώξεις που υφίστανται. Το ΜΜΒ δηλώνει ότι κάθε Δευτέρα στις 9μμ, ακούγεται στους 94.2 στα FM. Αν δεν το ακούτε, τηλεφωνήστε στο 6915550.

Μαύρο Ρόδο τ.1

Ελευθεριακή επιθεώρηση για τον άνθρωπο και τον πολιτισμό από τη Θεσσαλονίκη. Περιοδικό με προσωπικό στυλ μοντάζ και εμφάνιση αλλά και με σαφείς χριστιανικές επιρροές καποιων μελών του. Σύντομα θα βγει και δεύτερο τεύχος βελτιωμένο τεχνικά ενώ από το πρώτο ξεχωρίζουμε «σημειώσεις για το χώρο» και πιο συγκεκριμένα για την αρχιτεκτονική σαν μέρος της καθημερινότητας, «κυνήγιο», τρεις ιστορίες για το κυνήγι και τον άνθρωπο σε όλα τα στάδια του πολιτισμού, 500 χρόνια από την άφιξη του Κολόμβου στην ήπειρο των Ινδιάνων, το αναρχικό κίνημα στη Λατινική Αμερική, καταλήψεις στη Ρώμη, περί αναρχίας στη μουσική, υπάρχει αναρχική κριτική τέχνης. Για επικοινωνία: Τ.Θ. 10005 Τ.Κ. 54110 Θεσσαλονίκη

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΩΝ ΙΝΔΙΑΝΩΝ MOHAWK

MAYPO PODO

Ανοιχτή Πόλη τ.27

Νέο τετράχρωμο εξώφυλλο από τη «μαμά» Ανοιχτή Πόλη. Όσο πλησιάζουν τα 500 χρόνια από την πρώτη πράξη λεηλασίας και γενοκτονίας του λευκού χριστιανικού πολιτισμού σε βάρος των Ινδιάνων, πληθαίνουν τα πειστήρια του εγκλήματος. Νέα στοιχεία και στη νέα Α.Π. κι ακόμη άγνωστες πληροφορίες για τη σχέση μεσολάνης και ναζί, η μάχη των δύο φύλων, συνέντευξη του Ν.Τσόμκου για το ρόλο των ΜΜΕ στον «Πόλεμο του Κόλπου» ή στο «Κόλπο του Πολέμου».

Στους Δρόμους τ. 5

«Χρειάζεται ν' αναπτυχθεί ένα κίνημα που θα διαπαιδαγωγήσει τους Έλληνες, που θα τους κάνει ικανούς να ασκούν έμπρακτα την ελευθεριακότητα ενάντια στον εξουσιασμό. Γι' αυτό το λόγο χρειάζεται η εξειδίκευση του ελευθεριακού λόγου, ο ρεαλισμός στις προτάσεις του...».

Στο δρόμο που ορίζει το παραπάνω απόσπασμα από τις τελευταίες σελίδες του, το Στους Δρόμους συνεχίζει με κείμενα για την ελευθεριακή αρχιτεκτονική, την ιεραρχία, την άμεση δημοκρατία, το δογματισμό. Για επικοινωνία: Τ.Θ.3646 Τ.Κ. 10210 Αθήνα

Ανθη του Κακού

Αναστροφή Επανάστασης Έκδοση 7 - Σεπτέμβριος 1991 - 2, 2, 50

Εξέγερση τ. 8

Μακροσκελές αναλύσεις για την κατάληψη του Πολυτεχνείου από τα ΜΑΤ και την ένταση της καταστολής τους τελευταίους μήνες καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της τελευταίας Εξέγερσης. Ακόμη, δυο σελίδες για τον αντιμιλιταρισμό, ενημέρωση σχετικά με τη «Συνεργασία αναρχικών για την Κοινωνική Πολυμορφία» και δημοσιοποίηση μιας σκευωρίας σε βάρος Ιταλών συντρόφων.

Παπάρι τ. 10

Το διεισδυτικό, σαρκαστικό χιούμορ του «Παπάρι» μεγαλώνει και πάλι. Νέα από τους Ex και το Αμστερνταμ, σκατοσακούλα με φωτογραφία του Ολλανδού Τρίτη, ο Biafra να ουρλιάζει «πάρε τα πόδια σου πριν τα χάσεις», συνέντευξη (και πάλι) από το στρατοκρατούμενο Ισραήλ, ο αγώνας για την απελευθέρωση των ζώων είναι αγώνας για την απελευθέρωση του ανθρώπου, νέα από τη Βενετία, αρνητές στράτευσης, FM Διάσταση, σινεμά, ειδήσεις.

Εκτός Ορίων τ. 3

Μετά τον πετυχημένο διήμερο για τα εθνικά, το νέο Ε.Ο. με μιά «χωρίς σύνορα» ύλη. Άρθρα, ειδήσεις, αναλύσεις, για τους Αλβανούς πρόσφυγες, για τη, γνωστή μόνο μέσα από τις μολότωφ των ΜΜΕ, Κορέα, για τη Γιουγκοσλαβία, για την άγνωστη πλευρά του Κυπριακού. Ακόμη, προβληματικές, φοιτητικό κίνημα, αντιρρησίες

Στις Σκιές του Β-23 τ. 5

Ένα τεύχος με στυλ ενάντια στο στυλ και στις ροκ εν ρολ στολές. Περιέχει 7ιντσο των «Εν Πλω» τη δικοκροτική σε χωριστό φυλλάδιο. Ανταπόκριση του φεστιβάλ του Reading κριτική ταυνιών και συναυλιών, ειδήσεις και διευθύνσεις απ' όλη την Ευρώπη, συνέντευξη των Midnight Men, των ιθαγενών Spider's Web, Sonar Blips και παρουσίαση των χούλιγκαν Farm, της Α.Ανχίετι, των Swans, των Pale Saints. Τα συγκροτήματα που παρουσιάζονται είναι πολύ περισσότερα αλλά παραθέσαμε κάποια ενδεικτικά για να δείξουμε ότι οι Σκιές του Β-23 δεν ασχολούνται κλισιαρίσματα με κάποιο είδος μουσικής, αλλά αναφέρονται σε κάθετι που μπορεί να αγγίξει την όραση, την ακοή, τη μνήμη, τα αισθήματα, τις ορμές μας.

THE OPTIC ACOUSTIC BOMB

Ο σταθμός FM Διάσταση από το Κιάτο και η Fifth Dimension Records κυκλοφόρησαν μια βιντεοκασέτα με ελληνικά συγκροτήματα. Περιέχει τους Ήταν Είναι και Θα Είναι, Σάρκα, Υπόγεια Τροχιά, Blue Jeans, Noise Promotion Company, Panx Romana, No Man's Land, R.R.Hearse, T.V.C., Villa 21. Επικοινωνία: Τ.Θ. 05 Τ.Κ. 20200 ΚΙΑΤΟ

Μάγισσα και Καβαλάρης

Φανζίν από το Ξυλόκαστρο που δεν μπορούσαμε να βρούμε. Παρουσίαση στο επόμενο. Τ.Θ. 38 Τ.Κ. 20400 Ξυλόκαστρο

Αναρχική Παρέμβαση τ.3

Αναρχική εφημερίδα με κύρια θέματα, Κρατική βία και αναρχικοί, τη φυλάκιση και υπεράσπιση του Χ.Μαρίνου και του Κ.Μαζοκόπου, την άρνηση στράτευσης, την επίσκεψη Μπους, πραγματείες περί μουσικής. Τ.Θ. 31261 Τ.Κ. 10035 Αθήνα

Ο Δαίμων του Τυπογραφείου τ. 5

Το κύριο μέρος του Δαίμονα είναι αφιερωμένο στα πριν και μετά της εισβολής των αγανακτισμένων μπάτσων στο Πολυτεχνείο. Ακόμη, ένοπλη πάλη στην ενοποιημένη Γερμανία, παρουσίαση των σιτουασιονιστών στη Θεσσαλονίκη, ειδήσεις και σχόλια με το προσωπικό χιούμορ του Δαίμονα.

Αναρχικός

Φυσικά, δεν είναι είδηση ότι το Δελτίο Πληροφόρησης του Αναρχικού, το πιο κοινοσιμόλογο έντυπο αφού έχει ειδήσεις που κανένα άλλο δεν έχει, εξακολουθεί να βγαίνει σε τακτά διαστήματα.

Αρνούμαι τ. 5

Τρίμηνη επιθεώρηση για τη Μη-Βία, τον Αντιμιλιταρισμό, τα Δικαιώματα και την Κοινωνική Οικολογία. Ξεχωρίζουμε όλα τα κείμενα για τις μεινότητες αλλά κυρίως το άρθρο «Εμείς οι Μακεδόνες» γραμμένο από έναν ελληνόφωνο κι έναν ολαβόφωνο Μακεδόνα. Επίσης, ειδήσεις από τους αντιρρησίες συνείδησης ανά την Ευρώπη, εξοπλισμοί, συνεντεύξεις. Θεωρούμε απαράδεκτο το απόσπασμα απ' το Δελτίο της Πανερωπαικής Γραμματείας ενάντια στην εξαναγκαστική στρατιωτική θητεία, όπου παρουσιάζονται ο αρνητής στράτευσης Ν.Μαζιώτης και ο Μελίστας (ναι, ο γνωστός Μελίστας) σαν φορείς της ίδιας εξουσιαστικής λογικής. Αναμενόμενα επανόρθωση.

PAINT IT BLACK

Κατ' αρχήν πρέπει να πω ότι αυτό το σύντομο σχόλιο το οφείλω στην Α., που είχε την υπομονή και την καλωσύνη να μ' ακούσει μια Δευτέρα βράδυ, λίγο πριν κλείσει οριστικά η ύλη των Πειρατών για το τεύχος που κρατάτε στα χέρια σας. Σ' αυτήν είναι αφιερωμένο και το ποίημα που κλείνει αυτό το άρθρο, ελπίζοντας και πιστεύοντας ότι θα βρει στη ζωή της την ευτυχία που της αξίζει.

Το ζήτημα που πιστεύω ότι πρέπει να απασχολήσει σοβαρά τους ανθρώπους που ακόμη επιμένουν να μιλούν, να πράττουν και να ονειρεύονται την αλλαγή της κοινωνίας, είναι ότι σήμερα η εποχή έχει αλλάξει τόσο πολύ αλλά και ταυτόχρονα έχει μείνει τόσο στάσιμη, που κανείς δεν ξέρει πώς να την αναλύσει, με τα παλιά δηλαδή εργαλεία που απέτυχαν, ή με κάποια καινούργια που το πολύ-πολύ να ερμηνεύουν αλλά δεν υπερβαίνουν; Εξηγούμαι αμέσως καλύτερα: Συνήθισαμε, αλλά και έτσι αποδείχθηκε σε πολλές περιπτώσεις σωστό, να ερμηνεύουμε τα πράγματα βάσει μιας αντικειμενικής αλήθειας, βάσει μιας κεφαλαϊδούς αντίθεσης (καλό-κακό, σωστό-λάθος, κεφάλαιο-εργασία, εξουσία-δούλο, διευθυντές-διευθυνόμενοι), βάσει αν θέλετε κόντραστ χρωμάτων. Σήμερα βλέπουμε ότι αυτό δεν λειτουργεί, αλλά ταυτόχρονα δεν είναι και λάθος. Ο Διαφωτισμός δεν επαρκεί, αλλά μήπως δίνει λύσεις ο μεταμοντέρνος μηδενισμός (στην καλύτερη των περιπτώσεων ο δημοκρατικός σχετικισμός (σως); Διερωτώμαι, και σε κάποιο βαθμό πιστεύω, ότι έχει έρθει η εποχή των σκιών, δηλαδή η εποχή που όπως λέει και ο Φονκούθ' αρχίσουμε ανάποδα, όχι από τα πάνω προς τα κάτω, όχι από την εξουσία - κεντρική κυρίως - προς τα υποκείμενα της, αλλά από τις μοριακότητες, από τις καταλήψεις προς την αρχή (Υπέριστη); Όχι μαυρο-όσπρο αλλά γκριζό, αποχρώσεις της διαφοράς, αφού έτσι κι αλλιώς πώς μπορεί να μιλά για απόλυτο κόντραστ; Η απάντηση βέβαια και άρνηση ταυτόχρονα αυτής της θέσης είναι ο τρι-

τος κόσμος, που υπάρχει πια και στις δικές μας, ευημερούσες (;) μητροπόλεις της Νέας Τάξης, οι άνεργοι, οι εξαθλιωμένοι, οι μετανάστες, οι περιθωριακοί, αλλά και αυτοί που συνεχίζουν να παραμένουν εργατές δίπλα στα ρομπότ, που αρκούνται να είναι υπάλληλοι δίπλα στα κομπιούτερ, που εφισπυγχάζονται να είναι καταναλωτές του κενού μέσα στην αφθονία. Είναι βέβαια και ο γνωστός, παλιός Τρίτος Κόσμος, ο Τέταρτος, είναι αυτοί που το μόνο που έχουν να χάσουν οι αλυσισίδες τους, τι σχέση μπορεί να έχει το γκριζό εδώ που αντικειμενικά το μαύρο κυριαρχεί; Έχω την εντύπωση πως όσοι μιλούν για γκριζό έχουν χάσει το πάθος για τα πράγματα (και εδώ είναι που θέλω να διαχωρίσω τον εαυτό μου από έναν κατά τ' άλλα γοητευτικό μεταμοντέρνο σχετικισμό) και πως αυτή ακριβώς η απόχρωση είναι η καλύτερη δικαιολογία για να κρύβουν αυτή τους την κατάσταση. Από την άλλη όμως φαίνεται να έχουν και λίγο δίκιο. Οι άνεργοι του Λαύριου σκέφτηκαν άραγε ποτέ, τουλάχιστον απ' όσα διεκρίφταν προς την κοινωνία, την κολλεκτιβοποίηση, τον κομμουνισμό, την αναρχία, μήπως δηλαδή έχουν να χάσουν κι άλλα πέρα από τις αλυσισίδες τους;

Ποιός θα απαντήσει σ' όλα αυτά; Σκέφτηκα ένα άρθρο που κάτω απ' τον τίτλο PAINT IT BLACK θα έχει ένα ερωτηματικό και την υπογραφή μου. Η Α. μου είπε ότι χρειάζομαστε όμως και απαντήσεις γιατί γενικώς όλοι ρωτάμε. Μας χρειάζονται λοιπόν ένας νέος Διαφωτισμός; Ναι, αλλά ποιός θα τον κηρύξουν; Αν θα υπάρξουν κάποιοι, αυτοί θα είναι ΟΙ ΠΑΘΙΑΣΜΕΝΟΙ, έτσι πιστεύω. Αφήστε τους λοιπόν να περάσουν, και κυρίως αφήστε τους εσείς που έτσι κι αλλιώς δεν μπορείτε πια να είστε τέτοιοι (περισσότερο γιατί δεν θέλετε, αλλά και κάποιοι γιατί δεν μπορείτε πια). Η επανάσταση, κυρίες και κύριοι, ποτέ δεν είχε να κάνει με μίζερους, κακόμοιρους, ανιαρούς, επαναλαμβανόμενους ανθρώπινους, με σκίες δηλαδή. Η δε Αναρχία πολύ περισσότερο. Υποπτευθείτε όλους εκείνους που με ωραία λόγια και επιδέξια επιχειρηματολογία σας λένε να μην παθιάσετε, να κάθαστε στ' αυγά σας, να μην ρισκάρτε. Αλλά υποπτευθείτε και όλους εκείνους που στο όνομα της ελευθερίας, της επανάστασης, της Αναρχίας πραγματώνουν τη μίζερια, επικαλούνται την αντίθεση για να εγκαθιδρύσουν την ισοπέδωση, «εξεγείρονται» για να σιωπήσουν για πάντα. Αν τα αφεντικά καταλαβαίνουν είναι γιατί οι προλετάριοι τους αφήνουν πολύ χρόνο για να σκέφτονται. Seize the time λέγανε κάποτε τα συντρόφια στον Νέο Κόσμο, μήπως ήρθε η ώρα να ξαναδούμε τα παλιά αφού και τα καινούργια, τώρα που ξεθωριάζουν, προς τα εκεί κλίνουν; Αν τα πράγματα είναι διαφορετικά, τότε ναι, να στραφούμε άφοβα προς το μέλλον, να ψάξουμε τα καινούργια εργαλεία, να ανιχνεύσουμε τη νέα Ουτοπία, να ονειρευτούμε την Αναρχία. Το έργο είναι δύσκολο, το ξέρω, αλλά μήπως πάντα δεν ήταν δύσκολες οι μεταβατικές εποχές; Αλλοίμονο όμως σ' αυτούς που δεν τόλμησαν επειδή «δεν ήξεραν» ή επειδή «ήξεραν». Η ιστορία δεν γράφτηκε, ούτε ποτέ θα γραφτεί από τους ανήξερους, αλλά ούτε και από τους υποτιθέμενους «γνωστές»

Καλή χρονιά λοιπόν. Κυρίως σ' αυτούς που μας κάνουν ακόμη να παθιάζομαστε, να ονειρευόμαστε, να διερωτώμαστε και πάνω απ' όλα να απαντούμε. Καλή χρονιά στη Α. που τόσο μου στάθηκε όταν την χρειάστηκα, στην Ε. που μου άνοιξε και πάλι το δρόμο της σαγήνης, στους Γ., Μ., Γ. και Σ., φίλους και συντρόφους με όλη τη μαγεία και ουσία που κρύβουν αυτές οι λέξεις, και πάνω απ' όλα στην Α. (το ξανάγραφα αλλά το επαναλαμβάνω) που χωρίς να το ξέρει μου έδωσε την ώθηση γι' αυτές εδώ τις γραμμές. Οι στίχοι είναι παρμένοι από το θεατρικό έργο του Ηλία Λάγιου «Η Λαίδη Οθέλλος», όπου το Paint it black σας δίνει το ραντεβού αυτού του χειμώνα. Τώρα τί μένει πιά να δούμε; Άγαπες, έρωτες και πάθη Αυτό είν' τό μόνο που 'χω μάθει, πώς θά πεθάνει δι' αγαπτούμε Παναγιώτης Καλαμαράς

Έχει ειπωθεί ότι η συνήθεια είναι η δεύτερη φύση του ανθρώπου. Αυτό σημαίνει ότι τα δεσμά που δημιουργεί είναι τόσο ισχυρά, ώστε το να απαλλαγούμε απ' αυτά ξεπερνώντας την τάση να επαναλαμβανόμαστε, συνιστά έργο σχεδόν εξίσου δύσκολο με την υπέρβαση των περιορισμών που μας επιβάλλει η φύση μας ή την απόκτηση ελέγχου πάνω στις φυσικές μας λειτουργίες. Αν αυτό ισχύει έως ένα σημείο για τον κάθε άνθρωπο ξεχωριστά, ισχύει σίγουρα σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό για τις διάφορες κοινωνικές ομάδες, ιδιαίτερα μάλιστα στην περίπτωση που αυτές είναι ανομοιογενείς, ασυγκρότητες και με χαλαρούς δεσμούς μεταξύ των ατόμων που τις απαρτίζουν. Οι ομάδες αυτές συνήθως αδυνατούν να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται, τείνουν να επαναλαμβάνουν τα ίδια σχήματα δράσης ακόμη κι όταν αυτά έχουν καταστεί πλέον ανεπίκαιρα κι αναποτελεσματικά και φτάνουν να λειτουργούν μ' έναν εξαρτημένο αντανακλαστικό τρόπο, που καθιστά προβλέψιμη την αντίδρασή τους σε κάποια δεδομένα κοινωνικά γεγονότα. Η ευελιξία σε θέματα τακτικής, η ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων για την αντιμετώπιση ορισμένων συχνά εμφανιζόμενων καταστάσεων, η κριτική των κακών κειμένων στον εσωτερικό χώρο της ομάδας κι η αναζήτηση νέων τρόπων έκφρασης είναι θέματα που ακόμα κι όταν βιώνονται σε ατομικό επίπεδο, αργούν απειροστικά να εμπνευσθούν από το σύνολο ενός χώρου δύσκαμπτου, δυσμετάβλητου, αδρανή και εγκλωβισμένου στο φαύλο κύκλο της αυτοεπανάληψης και του βολέματος που αυτή παρέχει.

Κάποιες Παρατηρήσεις πάνω στο Κοινωνικό Κίνημα της Εποχής μας

του Βαγγέλη «Φ».

Σε ατομικό επίπεδο ο καθένας μπορεί, εξασκώντας την αυτοκριτική του και διαπιστώνοντας τα στοιχεία της ζωής του που δεν τον ικανοποιούν, να πάρει αποφάσεις, που η υλοποίησή τους θα οδηγήσει στην αλλαγή της συμπεριφοράς του και των πρακτικών αντιμετώπισης συγκεκριμένων καταστάσεων. Σε συλλογικό επίπεδο τα πράγματα είναι πολύ πιο δύσκολα. Ένας ορισμένος χώρος, ακόμη κι όταν είναι άριστα οργανωμένος και συνεκτικός, πρέπει να περάσει από μια χρονοβόρα κι επίπονη διαδικασία διαβουλεύσεων, συζητήσεων και ζυμώσεων πριν κατασταλάξει στις συγκεκριμένες αλλαγές, που θα επιχειρήσει να επιφέρει. Η πιο συνηθισμένη κατάληξη είναι να παρουσιαστούν διάφορες τάσεις, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών πιθανών εκβάσεων, που ξεκινά από τα μαγευόμενα και τα παζαρέματα και φθάνει μέχρι την βίαιη διάσπαση. Η ιστορία έχει να μας προσφέρει απειράριθμα σχετικά παραδείγματα, αλλά θα μπορούσαμε να αρκεστούμε σε αυτά που μας παρέχει η σύγχρονη πολιτική ζωή (διάφορες τάσεις στα κόμματα, διασπάσεις όπως στην περίπτωση του Συνασπισμού και παλιότερα της Ν.Δ. κλπ).

Ακόμη κι όταν επικρατήσει πνεύμα σύμπνοιας ή κυριαρχήσει κάποια τάση, η υλοποίηση των αποφάσεων κι η πραγμάτωση των επιδιωκόμενων αλλαγών σκοντάφτουν σ' ένα πλήθος εμπόδων, που περιλαμβάνουν:

- Το **σαμποτάρισμα** (παθητικό με τη μορφή της απροθυμίας για συνεργασία ή ενεργητικό με τη μορφή της δημιουργίας παρασκηνίων) από τους διαφωνούντες ή τους έχοντες συμφέροντα στη διατήρηση του παλιού status
- Τις **νέες συνθήκες**, που διαμορφώνονται σ' έναν κόσμο γρήγορα εξελισσόμενο και που η εκ των προτέρων πρόβλεψή τους είναι συνήθως αδύνατη

- Τελευταίο και πιο σημαντικό τη **φυσική αδράνεια** του χώρου, η οποία αποστρέφεται κάθε αλλαγή και που στην περίπτωση των μαζών είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτή των ατόμων*.

Κι είναι αυτή η «ψυχολογική» αδράνεια που εκφράζεται, τόσο ατομικά όσο και συλλογικά, με τη δύναμη της συνήθειας, που συνίσταται στην προτίμησή μας να συνεχίζουμε να ζούμε σ' ένα γνωστό και ασφαλή κόσμο, όσο ατελής κι αν είναι αυτός, παρά να προσπαθήσουμε να τον βελτιώσουμε πληρώνοντας το βαρύ τίμημα της απώλειας του βολέματός μας. Μόνο ένα τολμηρό κι εξαιρετικά πνεύμα, σαν αυτό των μεγάλων πρωτοπόρων και μεταρρυθμιστών της Ιστορίας, μπορεί να ξεπεράσει τους φραγμούς της συνήθειας και να εκτοξευθεί σε νέους κόσμους, συμπαράσσοντας και την υπόλοιπη κοινωνία.

Το μέχρις εδώ συμπέρασμα είναι ότι η αλλαγή στάσης και πρακτικών ενός χώρου ανθρώπων είναι ιδιαίτερα δύσκολη κι η ευελιξία του μικρή, ακόμη κι όταν πρόκειται για χώρο οργανωμένο και συμπαγή. Πόσο μάλλον στην περίπτωση ενός χώρου σαν αυτού των αντεξουσιαστών, που απ' τη φύση του (:) είναι ανοργάνωτος, ασταθής και ασυνετής χωρίς καν να αποτελείται από σταθερά μέλη (όποιος θέλει συμμετέχει σε όποιες διαδικασίες θέλει* και συχνά είναι αναπόφευκτη κι η γνωστή παρείσφρηση προβοκατόρων, χαφιέδων κλπ). Αυτός είναι ο λόγος που ο χώρος αυτός, η νοοτροπία και οι πρακτικές του παραμένουν ουσιαστικά αναλλοίωτες εδώ και χρόνια και οι όποιες αλλαγές είναι περισσότερο αποτέλεσμα τυχαίων επιδράσεων ή μερισμένων προσπαθειών ατόμων ή ομάδων, παρά συντονισμένων προσπαθειών του ίδιου του χώρου προς μια ορισμένη κατεύθυνση.

Σε οποιαδήποτε μορφή δράσης σύσσωμου του χώρου, είτε σε συγκρούσεις, είτε σε παρεμβάσεις, είτε σε εκδηλώσεις-συζητήσεις σε αμφιθέατρα, η εικόνα παραμένει πάντα η ίδια: επανάληψη των ίδιων στοιχειωδών λαθών σε θέματα στρατηγικής και τακτικής, χρησιμοποίηση των ίδιων ξεφτισμένων και συχνά ανεπίκαιρων συνθημάτων (Που η μυρωδιά της μούχλας τους προκαλεί πια αηδία σε πολλούς κι αν μη τι άλλο δείχνει πνευματική στείριότητα, έλλειψη φαντασίας και δημιουργικότητας, βόλεμα στο ήδη δοκιμασμένο), η ίδια πάντα μιζέρια στις συζητήσεις (όπου ορισμένοι στο όνομα της ελευθερίας του λόγου βιάζουν επανειλημμένα και θρασύτατα το δικαίωμα του να ακούξ

κάτι σύντομο, ουσιώδες και περιεκτικό, όπου οι ίδιοι έχουν κλειστά τα αυτιά τους σε κάθε άλλη άποψη και όπου η πλειονότητα μένει πάντα σιωπηρή κι ανέκφραστη, έρμαιο στα χέρια των εκάστοτε δημαγωγών και ηγετίσκων), η ίδια πάντα στείριότητα που χαρακτηρίζει τον τρόπο έκφρασής μας κι η άνευ όρων παράδοση στη ρυθμισμό της ζωής μας και των σχέσεών μας από τις φοβίες, τα κόμπλεξ και τις ενοχές, η έλλειψη πραγματικής επαναστατικής νοοτροπίας εκφραζόμενη στην κάθε στιγμή και δραστηριότητα (και που μερικές πτυχές της είναι ο σεβασμός προς τους συντρόφους, η αντίδραση στην καθεστωτική λογική του βολέματος και της ανευθυνότητας, η άρνηση να υιοθετήσουμε τα πρότυπα συμπεριφοράς που μας προτείνει το σύστημα και να καταναλώσουμε τη σαβούρα που μας «προσφέρει» κλπ). Και το χειρότερο απ' όλα, η επικράτηση γκρουπίστικης λογικής με συνεπακόλουθα τη μισαλλοδοξία, τη διάσπαση, το διαχωρισμό των συντρόφων σε «ημετέρους» και «νεμετέρους», τις συνεχείς συγκρούσεις για λόγους όχι ουσίας, αλλά προσωπικών ανταγωνισμών, τις ίντριγκες, τα παζαρέματα* φαινόμενα που καμιά θέση δεν μπορούν να έχουν σε ένα χώρο που διεκδικεί τον τίτλο του επαναστατικού. Όλα αυτά (και άλλα...) συνθέτουν μια απογοητευτική εικόνα, που δεν παύει όμως να είναι αληθινή. Και τα μόνα θετικά σημεία είναι αυτά που δεν έχουν διάρκεια, που αποτελούν σύντομες αναλαμπές παραγόμενες από πολιτικά-κοινωνικά γεγονότα και που συσπειρώνουν κάποιον κόσμο, ο οποίος στη συνέχεια αρχίζει σιγά σιγά να φυλλορροεί, απογοητευμένος από την επανάληψη των όσων αρνητικών αναφέρθηκαν παραπάνω, όταν ο αχός της μάχης κατακάθεται.

Η κατάσταση του χώρου, όπως ήδη σκιαγραφήθηκε, είναι τέτοια που σίγουρα θα μας έκανε «να πάμε στα σπίτια μας», αν δεν υπήρχε σε αντίσπαθισμα η προσωπική αναζήτηση μέσα στα πλαίσια ομάδων (συσπειρωμένων γύρω από ένα στέκι, μια κατάληψη στέγης, μια εκδοτική προσπάθεια κλπ), που συχνά είναι ιδιαίτερα δεμένες, οργανωμένες και παρέχουν ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο (όσον αφορά τουλάχιστον τις διαπροσωπικές σχέσεις, την έκφραση της δημιουργικότητας, την κοινωνικότητα, τη διασκέδαση, την πολιτιστική δραστηριότητα κλπ) σε σχέση με τα στάνταρ της κοινωνίας της μεγαλοπόλης.

Οι ομάδες αυτές συνευθιτοποιούν, προβληματίζονται, δημιουργούν, εκφράζουν τις ανησυχίες τους, βρίσκονται σ' ένα διαρκές γίγνεσθαι* με λίγα λόγια **εξελίσσονται** και αποτελούν τη μόνη ελπίδα να ξεφύγει ο γενικότερος αντεξουσιαστικός χώρος από το τέλμα του. Όμως το ερώτημα που τίθεται είναι πώς κάποιοι προοδευτικοί πυρήνες θα μπορέσουν να συμπαράσσουν έναν ολόκληρο χώρο προς την κατεύθυνση κάποιων επιλεγμένων αλλαγών νοοτροπίας και πρακτικών, προς μια πολιτιστική άνθηση, προς την πλευρά της συγκρότησης, της οργάνωσης και της ευελιξίας. Η, δεδομένης της δυσκολίας ενός τέτοιου εγχειρήματος (δυσκολία, που έγινε προσπάθεια να τεκμηριωθεί στην εισαγωγή του παρόντος κειμένου), να εξεταστεί η δυνατότητα διαμόρφωσης ενός νέου χώρου, απηλλαγμένου από τις προκαταλήψεις, τις ταμπέλες και τις αμαρτίες του παρελθόντος, που θα δώσει με νέους όρους τη μάχη τόσο για την επίτευξη εσωτερικής συνοχής, οργάνωσης, ισχυρών δεσμών μεταξύ των μελών του, όσο και για μια ευρύτερη διάδοση των απόψεών του και των θέσεών του και την απόκτηση κοινωνικού ερεισίσματος. Υπάρχουν δε πολυάριθμοι νέοι άνθρωποι, που αποκαρδιωμένοι από την μέχρι τώρα εικόνα που παρουσιάζει ο ευρύτερος αντεξουσιαστικός χώρος έχουν πέσει στην αδράνεια και την αδιαφορία* θα έβλεπαν όμως με πολύ ενδιαφέρον μια προσπάθεια σε νέες βάσεις και με πιο **γνήσια** τα χαρακτηριστικά της επαναστατικότητας και του αγώνα για την ανατροπή ή έστω την για λόγους αξιοπρέπειας αντίσταση σ' ένα απάνθρωπο σύστημα.

Τα όσα γενικά ειπώθηκαν στις παραπάνω γραμμές καλύπτουν ίσως την ανάγκη του γράφοντος για μια γενική επισκόπηση της εικόνας που παρουσιάζει ο χώρος και οι επιμέρους ομάδες μέσα σ' αυτόν και για έναν προβληματισμό σχετικά με τη δυνατότητα αλλαγής των εγγενών χαρακτηριστικών του χώρου αφενός και του τρόπου αντιμετώπισης των καταστάσεων που προκύπτουν αφετέρου. Ωστόσο, το κείμενο αυτό θα είναι μάλλον γενικό και αόριστο, αν δεν επιχειρηθεί μια τεκμηρίωση των όσων υποστηρίχθηκαν, με βάση το κατά πόσο ισχύουν στα γεγονότα των τελευταίων μηνών, που είχαν σαν αφετηρία τις μαθητικές πορείες του Οκτώβρη.

Αυτά που διαπιστώνουμε είναι:

1. Την παραβίαση στοιχειωδών αρχών τακτικής από ένα μέρος του χώρου, όσον αφορά την **επιλογή** του χρόνου και του τόπου συγκρούσεως. Το να επιλέγεις τη σύγκρουση σαν τρόπο αντίστασης (συμβολικής έστω) ενάντια στον κρατικό μηχανισμό είναι θεμιτό κι αποδεκτό* δεν σημαίνει όμως ότι συγκρούεσαι άκριτα, κάτω από οποιοδήποτε συνθήκες κι ούτε είναι αυτό δείγμα συνέπειας και «αναρχικής καθαρότητας». Υπάρχουν ορισμένες βασικές αρχές που πρέπει να ακολουθήσεις, αν θέλεις να έχεις αυξημένες πιθανότητες επιτυχίας. Η πρώτη είναι να περιμένεις την κατάλληλη στιγμή. Είναι λάθος να προκαλείς τη σύγκρουση, ενώ αυτό που πρεσβεύεις βρίσκεται ακόμη στη διαδικασία της ανάπτυξης και δεν έχει φθάσει στο απόγειό του (ούτε και θα ήταν όμως σωστό να καθυστερήσεις τόσο ώστε η ευκαιρία να χαθεί), όπως είναι επίσης λάθος να συγκρούεσαι χωρίς την κατάλληλη αφορμή (γιατί λόγοι βέβαια υπάρχουν πάντα), η οποία είναι αυτή που σου δίνει κοινωνικό έρεισμα και σε κάνει να μην είσαι ευάλωτος στη συκοφάντηση και στους διωγμούς που ακολουθούν δεδομένων των αρνητικών κοινωνικών συσχετισμών που αυτή - η συκοφάντηση - δημιουργεί.

Παράδειγμα σωστής επιλογής τις κατάλληλης στιγμής ήταν ο Γενάρης του '91, με τη γνωστή θετική εξέλιξη της κατάστασης στη συνέχεια, ενώ η κακή επιλογή του φετεινού Οκτώβρη είχε σαν αποτέλεσμα το φρενάρωμα των μαθητικών κινητοποιήσεων*, την επιβολή εξοντωτικών ποινών σε πολλούς μαθητές, τη συκοφάντηση του

χώρου και πλήθος άλλων δευτερογενών συνεπειών, αρνητικών στο σύνολό τους. Αυτής της πρώτης αρχής την εφαρμογή προσπαθούσε εξάλλου ανέκαθεν να σαμποτάρει η εκάστοτε εξουσία, χρησιμοποιώντας προβοκατόρες που επιδίωκαν να προκαλέσουν τη σύγκρουση σε ακατάλληλη στιγμή για το κίνημα, ώστε να εξασφαλίσουν την επικράτησή της. Είναι κρίμα λοιπόν να «αυτοπροβοκαρόμαστε» είτε από κακή εκτίμηση, είτε επειδή είμαστε δέσμοι της συνήθειας να συμπεριφερόμαστε πάντοτε με τον ίδιο τρόπο.

Η δεύτερη αρχή είναι να είσαι ευέλικτος και να μην κάνεις ποτέ αυτό που περιμένει ο αντίπαλος. Έτσι κι αλλιώς αυτή η ιστορία με το Πολυτεχνείο είχε ήδη επαναληφθεί πολλές φορές κι ήταν δεδομένο ότι το κράτος καιροφυλακτούσε να θέσει μια και καλή τέρμα σ' αυτή την υπόθεση. Όταν μάλιστα επαναλαμβάνεις, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, τις κινήσεις που είχες κάνει μια βδομάδα πριν, είναι δεδομένο ότι θα σκοντάψεις πάνω σε μια καλά προετοιμασμένη αντιμετώπιση.

Διαπιστώνουμε λοιπόν την επικράτηση των εξαρτημένων αντανακλαστικών (βλέπω μπάτσους ορμώω) απέναντι στη λογική σκέψη, της συνήθειας (επαναλαμβάνομαι για να έχω την ψευδαίσθηση της ασφάλειας) απέναντι στην ευελιξία και την καινοτομία και ακόμη την αδυναμία ξεχωριστών ατόμων κι ομάδων, που είχαν καταλάβει το παιχνίδι που παιζόταν και γι' αυτό δεν συμμετείχαν, να διαμορφώσουν έγκαιρα τη στάση του χώρου στο σύνολό του (όπως είχε γίνει για παράδειγμα στην πορεία του ανθού* οι συνθήκες όμως τότε ήταν πολύ πιο πρόσφορες για κάτι τέτοιο).

2. Την αδράνεια του χώρου και την αδυναμία του να συμπαρασταθεί άμεσα κι αποτελεσματικά στους συλληφθέντες, εκμεταλλευόμενος μια ευρεία κοινωνική δυσανεμία για τις εξοντωτικές ποινές που τους επεβλήθησαν.

3. Την αναλαμπή της αυθόρμητης δραστηριότητας του χώρου, μετά τη σύλληψη των 33, με τα γνωστά θετικά αποτελέσματα.

4. Τον αρχικό ενθουσιασμό και τα σχέδια για κοινή δράση της πρώτης μετά την απελευθέρωση των 33 αμφιθεατρικής συζήτησης (με συμμετοχή πολλών εκπατονάτων ατόμων), που για μια ακόμη φορά έδωσαν τη θέση τους σε κουραστικούς μονόλογους, σε αντιπαράθεσεις κινούμενες από κίνητρα εγωιστικά και ανταγωνιστικά, σε παρασκηνία, σε παζαρέματα και κουτοπομπολιά, σε πολιτικαντισμούς, σε πρόχειρες λύσεις και σε άλλα πολλά, που είχαν σαν αποτέλεσμα και ο περισσότερο κόσμος να φύγει απησιασμένος και οι λίγοι που έμειναν να αναρωτιούνται για την αξία της παρουσίας τους σε μια τέτοια διαδικασία.

Η πικρή γέισθη που έμεινε από όλη αυτή την ιστορία, θα ήταν καλό αντί σε παραίτηση να οδηγήσει σ' ένα ξεκαθάρισμα των σχέσεων και σε μια προσπάθεια για δημιουργική δουλειά διαμόρφωσης αντιλήψεων και πρακτικών, που ν' ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των καιρών, απ' όσους έχουν την αίσθηση ότι μπορούν να συνυπάσχουν και να συνεργάζονται.

Υ.Γ. Προς αποφυγή παρεξηγήσεων, κρίνω σκόπιμο να διευκρινίσω ότι δεν υπήρξε πρόθεση να κατηγορηθούν συγκεκριμένα άτομα ή ομάδες για τον τρόπο σκέψης ή δράσης τους. Εκείνο στο οποίο στόχευε το παραπάνω κείμενο ήταν η στυλίτευση συγκεκριμένων πρακτικών και νοοτροπιών βλαβερών για το χώρο, άσχετα με το ποιό τις υιοθετούν κάθε φορά. Κι επειδή ο καθένας μας έχει το μερίδιό του στην ευθύνη για την κατάσταση του χώρου και όσα αρνητικά συμβαίνουν κατά καιρούς, θα ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμο για όλους μας αν μπορούσαμε για λίγο να παραμερίσουμε τον εγωισμό μας - που τόσο αυτοκρινιέται στα μέτρα μας - σε μια προσπάθεια ενδοκριτικής.

*1. Αυτό το ίδιο το γεγονός της «κατά συνειδηση» συμμετοχής είναι σίγουρα θετικό και επιθυμητό, δεν μπορούν ωστόσο να προβλεφθούν οι αρνητικές καταστάσεις που απορρέουν απ' αυτό.

Γιάννης Απ. Πανούσης (Καθηγητής Νομικής Θράκης, κείμενο για το άσυλο, από την Καθημερινή 23290).

... Καταφύγιο για να προστατευθούν.
... (οι διωκόμενοι) το μόνο που μπορούσαν να διεκδικήσουν ήταν «καλύτερους όρους διαπραγμάτευσης» με τους διώκτες τους (όργανα της Πολιτείας). Το άσυλο επέτρεπε, και στον δράστη αλλά και στην κοινωνία, να «διευθετήσουν» με ηρεμία - και όχι εν βρασμό - τη διαφορά που είχε ανακύψει.

Επρόκειτο, δηλαδή, για ένα χώρο οιονεί (αυτο)περιορισμού που έδινε χρόνο για διαβουλεύσεις στον καλυπτόμενο από ασυλία δράστη.

Δεν ήταν όμως - και ποτέ δεν έγινε - το άσυλο τόπος διάπραξης ή σχεδιασμού νέων εγκλημάτων. Το άσυλο προστάτευε τον «εγκληματία» και δεν κατοχύρωνε το «έγκλημα»

...αν δεν έχουμε νομοθέτες, νόμους και τηρητές των νόμων, κανένα άσυλο δεν πρόκειται να διασώσει κανένα από την επερχόμενη ΑΝΟΜΙΑ.

Άρθρο 2.
Ακαδημαϊκές ελευθερίες και Παν/μιακό άσυλο.
4. Για την κατοχύρωση της ακαδημαϊκής ελευθερίας, της ελεύθερης επηστημονικής αναζήτησης και της ελεύθερης διακίνησης ιδεών, αναγνωρίζεται το Πανεπιστημιακό άσυλο.

Το ξημέρωμα της 26ης Οκτώβρη το άσυλο έσπαγε μετά από 18 χρόνια. Κάτω από το σύνθημα σήμερα πεθαίνει η αναρχία, φασιστόμουτρα, νεοαξήδες και MAT έχοντας σαν άλλοθι τον εμπρησμό της Πρωτανείας έσοσαν 27 νεολαίους στα δικαστήρια. 18 απ' αυτούς σήμερα είναι στη φυλακή, συνθέτοντας μαζί με τις εξοντωτικές ποινές και το σπάσιμο του ασύλου, μια από τις μεγαλύτερες πολιτικές τραγωδίες των τελευταίων χρόνων. Τραγωδία η οποία έχει σαν πρώτο της στοιχείο την ομηρία των 18 παιδιών μέσα σε μια μεγάλη παγωμάρα, (κοινωνικά) και σε ένα κλίμα όπου η κυβερνητική επίθεση και κρατική καταστολή χτυπάει πολλούς κοινωνικούς χώρους ανίκανους να αντιδράσουν συλλογικά αποφεύγοντας έτσι τον καταστροφικό για τους αγώνες, κατακερματισμό τους.

Έτσι ένα ριζοσπαστικό ρεύμα αμφισβήτησης φέρνει αντιστεκόμενα ορισμένα σχολεία, ορισμένους εργατικούς χώρους, πιάνοντας τους άλλους χρονικά τρομοκρατημένους, (και τους περισσότερους σε αγώνα εργάτες, προ απόλυσης και πείνας).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ

Η κυβερνητική επίθεση ξεκινώντας από την επιβίωση και την κοινωνική πρόνοια (ασφαλιστικό), επικεντρώνεται, στην καταστολή και ακόμη περισσότερο στη δημιουργία ασφαλιστικών δικλείδων από πλευράς κράτους, όσον αφορά το εύρος των κινητοποιήσεων και αντιστάσεων που η εποχή έχει αναδείξει.

Έτσι η εξουσία, ιδεολογικά, μια και έχει αποτύχει με τα σενάρια του εκσυγχρονισμού, παλεύει την κοινωνική υποταγή χτυπώντας την ιστορική βάση κοινωνικών διεκδικήσεων.

Η εξάπλωση της αμνησίας σαν το μέγιστο όπλο των εξουσιαστών, μας φέρνει στην παρούσα συγκυρία μπροστά στην αυξανόμενη ανικανότητα αμφισβήτησης του παρόντος και των θεσμών, από πλευράς εξουσιαζομένων. Διαταράσσεται έτσι η αναγκαία για τη διεξαγωγή κοινωνικών αγώνων, ιστορική μέθοδος της διεκδίκησης, μια και το κράτος έρχεται πρώτο να αμφισβητήσει και να καταστρέψει κοινωνικούς θεσμούς. Φτιάχνει έτσι, πολλά μέτωπα επίθεσης αμυνόμενα, μια και οθεσμός καταργημένος έμπρακτα από την κοινωνία σημαίνει τη σταδιακή μετατόπισή της ιδεολογικά και πρακτικά μπροστά. Η αναζήτηση άλλων θεσμών από πλευράς κοινωνίας στην ιστορικά συνεχή διαδικασία της διεκδίκησης δημιουργεί την καταστροφική αντίφαση, μια και οι δομές του δεν είναι ικανές να παράγουν και να δώσουν, αλλά να προσαρμόσουν. Ο θεσμός έχοντας σαν προορισμό του την ικανοποίηση κάποιων ανάγκης βρίσκει τον οριακό του κυματοθραύστη, απέναντι στο κράτος και την εξουσία που πρέπει πάντα να υλοποιήσει την απαίτηση, προς αποσμύφηση της κοινωνικής δυσανεξίας. Αυτό μέσα από την ιστορική δομή του κράτους είναι πράγμα αδύνατο, και η αντιμετώπιση επι μέρους προβλημάτων κοινωνικών ομάδων και διαφορετικότητας από τον κεντρικό σχεδιασμό, το μόνο που παρουσιάζει είναι μια παραπέρα επέκταση της γραφειοκρατίας.

Η εξουσία λοιπόν προσαρμόζει όλες αυτές τις απαιτήσεις στις δικές της αξίες και όρια, βοηθούμενη από τα ιδεολογικά της όπλα, το θέαμα και τα MASS MEDIA. Η διεκδίκηση στριμώχνει τις κρατικές δομές μια και ο δυσκίνητος γραφειοκρατικός μηχανισμός έρχεται πάντα δεύτερος στην κούρσα κάλυψης κοινωνικών αναγκών. Ο θεσμός λοιπόν είναι αποτέλεσμα κοινωνικής πίεσης, και παρόλο που συμβιβάζει την κοινωνική όξυνση, δεν παύει να γέρνει την πλάστιγγα χρήσης του προς τους εξουσιαζόμενους.

Ο θεσμός σαν ανώνυμη συλλογικότητα, αποτελεί το σύνολο πράξεων, ιδεών, πεποιθήσεων που στο mίnimomην πλαίσιο των κοινωνικών διαφορετικότητας, η κοινωνία επιβάλλει στον εαυτό της. Σ' αυτή τη λογική το ατομικό θέλω του ανθρώπου και η υποκειμενικότητα αντίθετα, αναδεικνύεται

Θεσμοί, Άσυλο, Κοινωνικές Αντιστάσεις: Σχέσεις και Αντιπαλότητες

η απαίτηση ικανοποίησης των ελαχίστων (και κάθε φορά περισσότερων) αναγκών της ζωής. Το κοινωνικό άτομο έτσι, παίρνει θέση μέσα στο κοινωνικό γίγνεσθαι, δίνοντας μοναδικό νόημα και αντανάκλα τον εαυτό του μέσα στην κοινωνική σημασία της θέσμισης και λειτουργίας του συνόλου. Η ενσάρκωση αυτή των κοινωνικών θεσμών αποτελεί και την ειδική επιρροή της κοινωνίας πάνω στο άτομο. Έτσι η πεποίθηση του ατόμου για τη θέση της κοινωνίας απέναντι σ' αυτό, είναι εκείνο που μετατοπίζει και λειτουργεί τη θέσμιση, μια και η σχέση κοινωνίας-ατόμου δεν μπορεί να είναι μονοσήμαντη.

Τόσο βιολογικά, όσο και ψυχικά η ανθρώπινη ανάγκη δεν εξαντλείται χρονικά και η εξουσία βρίσκεται για να απομακρύνει στόχο και αιτία ύπαρξής της από την ανθρωπότητα. Ο θεσμός και η κοινωνική διεκδίκηση, είναι λοιπόν η άμυνα και η επίθεση μιας κοινωνίας στο δρόμο της απελευθέρωσής της. Τα στοιχεία της κριτικής και της σύγκρουσης σε μία κοινωνία, καταστρέφουν παλαιότερους θεσμούς και κινούνται διεκδικητικά σε καινούργιους, αρνούμενη την παντοδυναμία της εξουσίας και την πλασματική αφθονία του κράτους. Η όξυνση σαν παράγωγο αυτής της σχέσης δεν αφήνει περιθώρια ελιγμού στο κράτος, μια και μελλοντικά πρέπει να υπεραμυνθεί των αξιών του που μέσα από αυτή την επίθεση αμφισβητούνται από την διαρκή μετατόπιση της κοινωνίας σε πράξη και πεποίθηση. Απάνω σ' αυτή την όξυνση η αμνησία συντριβεται μπροστά στην παρουσία της κριτικής και ο άνθρωπος επιτίθεται με τα μεγαλύτερα ενστικτώδη όπλα του: τη βία και την εκδίκηση.

Πρός αποφυγήν αυτών των καταστάσεων η εξουσία, μια και καταστρέφοντας μόνα στιγμιαία νικά, έρχεται να αμφισβητήσει πρώτη τους θεσμούς και να τους αντικαταστήσει. Κερδίζει έτσι ένα σημαντικό χρονικό περιθώριο στην αργοπορία προσαρμογής των γραφειοκρατικών δομών, παρεμβαλλόμενη στην ιστορική ροή της κοινωνικής διεκδίκησης.

Η βίαιη αυτή αλλαγή στην κοινωνική θέσμιση, καταστρέφει τη βάση της άμυνας μιας κοινωνίας και αλλάζει τη θέση απαίτησής της, αφαιρώντας τη χρήση ενός θεσμού στη συνέχεια της αντικατάστασής του. Η έμπρακτα χαμένη ιστορικότητα δημιουργεί πανικό στις κινηματικές τάξεις της διεκδίκησης μιας κοινωνίας, μια και ο κοινωνικός αγώνας προς την αναζήτηση της ελευθερίας πρέπει πάντα να έχει το ιστορικό του πρόταγμα. Έτσι πίσω από την πραγμάτωση της ουτοπίας, υπάρχει το καθημερινό νόημα της αξιακής χρήσης της. Η διεκδίκηση του δικού μας παρόντος έτσι όπως θέλουμε να το ορίζουμε, λειτουργεί μέσα από τη θέσμιση ιστορικών προταγμάτων κριτικής και σύγκρουσης ενώνοντας το παρελθόν και το μέλλον στην αναζήτηση του δρόμου της ελευθερίας.

Μάκης Κεντεποζίδης

Ο Άνθρωπος διψάει για ζωή και αποφεύγει το θάνατο. Ο Άνθρωπος διψάει για νίκη και αποφεύγει την ήττα. Τι μεγαλύτερο παράδοξο απ' τον Θρίαμβο μέσα απ' τον Θάνατο; Ποιά πράξη είναι πιο αυθεντικά χαοτική απ' τη νίκη μέσα απ' την αυτοκτονία;

Γρέγκορ Μάρκοβιτς
«Χάος και κουλτούρα»

Μια διαρκής συζήτηση ταλαιπωρεί τον «χώρο» και τον καθένα προσωπικά, κάθε φορά που ένα ζήτημα βγαίνει στην επιφάνεια, ένα γεγονός λαμβάνει χώρα και εμείς πρέπει να περάσουμε στη δράση, να ενώσουμε τις δυνάμεις και να χαράξουμε μια στρατηγική για να το αντιμετωπίσουμε. Η εξάντληση του προβληματισμού μας σε προσωπικές αντεγκλήσεις και καθόβουλα σχόλια για το ποιοί είναι οι «καθαροί» και ποιοί οι «εναλλακτικοί», τι είναι «σωστό» και ποιοί είναι το «λάθος», αποκρύπτει τα ουσιαστικά ζητήματα στρατηγικής για το πώς παλεύει κανείς σήμερα την κυρίαρχη τάξη πραγμάτων, ποιά είναι η αντίληψη του καθένα για την κοινωνία, πώς την αντιλαμβάνεται, κ.α.

Η ανάλυση στα επιμέρους, στους διαχωρισμούς και στις διαφωνίες, είναι μια συνήθης πρακτική τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, όπου το «επαναστατικό κίνημα» καταναλώνει την ενέργειά του στη λύση των εσωτερικών του διαφορών και συγκρούσεων, επιτρέποντας έτσι στον παλιό κόσμο να κλείνει χαϊρέκακα το μάτι του στους ενουνηξιμένους υπηκόους του.

Ας ξαναγυρίσουμε όμως στο ζήτημα της στρατηγικής, δηλαδή στον τρόπο με τον οποίο οργανώνεσαι, την προοπτική σου εν τέλει! Το πρόταγμα με το οποίο απευθύνεσαι στην κοινωνία. Κάποιοι σύντροφοι θέτουν με το λόγο τους ένα πρόταγμα, τόσο ως προς το «χώρο», όσο και προς την κοινωνία, αυτό της «βίαιης εξεγερτικής δράσης», μια μέθοδο δηλαδή όπως την αντιλαμβανόμαστε εμείς, η οποία έχει σκοπό την ανατροπή της κυριαρχίας του κράτους και του κεφάλαιου. Μέσα απ' αυτήν αντιλαμβάνονται τον κοινωνικό πόλεμο, το επιπέδο του, την εκβασή του, καθώς και το τι είναι ανατρεπτικό και τι δεν είναι. Το ζήτημα για αυτήν την άποψη είναι η σύγκρουση με την εξουσία και τους κατασταλτικούς μηχανισμούς. Είναι όμως αυτό το ζήτημα; Είναι ο τρόπος με τον οποίο απελευθερώνονται οι κοινωνικές δυνάμεις; Είναι το ζητούμενο η κοινωνική βία;

Η κοινωνική βία των καταπιεσμένων δεν είναι ούτε το ζητούμενο, ούτε η προοπτική, πολύ περισσότερο δεν είναι το όραμα και η ουτοπία, μια και αυτή η βία είναι συνθήκη αναπόφευκτη στα πλαίσια των κοινωνικών αγώνων. Οι καταπιεσμένοι είναι αναγκασμένοι να καταφεύγουν στη βία απέναντι στην εξουσία, που άλλωστε έχει το μονοπώλιο της και το χρησιμοποιεί σε βάρος τους για να διατηρήσει και να επεκτείνει την κυριαρχία της.

Σήμερα, τόσο παγκόσμια όσο και στην Ελλάδα, οι κοινωνικές ομάδες-υποκείμενα-στρώματα που πετιούνται στο περιθώριο διεκδικούν το δικαίωμα στην ύπαρξη, καταφεύγοντας στη βία, μια βία αναπόφευκτη απέναντι στη βία των κρατούντων. Τα γκέτο στο Παρίσι, την Αγγλία, την Αμερική παίρνουν αρκετά συχνά φωτιά μετά από σημαντικές ή ασήμαντες αφορμές. Οι σταφιδοπα-

ραγωγοί στο Ηράκλειο της Κρήτης καίνε τη νομαρχία, οι νέοι της Καλαμάτας πολιορκούν το αστυνομικό τμήμα μετά το θάνατο φίλου τους που κυνηγήθηκε απ' την αστυνομία. Ένας κόσμος που πετιέται στο περιθώριο διεκδικεί «μερίδιο στην πίττα» και το διεκδικεί με την ίδια βία που οι άλλοι του το στερούν.

Το πρόταγμα όμως δεν είναι αυτό, δηλαδή η «βίαιη εξεγερτική δράση» γιατί άλλωστε αυτοί που εξεγείρονται, δεν εξεγείρονται αναλόγως με τις διαθέσεις αυτών που τους το προτείνουν αλλά ανάλογα με τις δικές τους. Και όπως δεν υπάρχουν «επαγγελματίες επαναστάτες», καλό είναι να μην υπάρχουν ούτε «επαγγελματίες εξεγερμένοι».

Αν η δράση μας εξαντλείται στην έμπρακτη προπαγάνδα ενός μέσου, μιάς μεταβλητής που οι καταπιεσμένοι έχουν ιστορικά τη γνώση της και καταφεύγουν σ' αυτή, είτε για την αμυνά τους, είτε για να καταστρέψουν τον παλιό κόσμο, τότε αυτή προπαγάνδα διαχωρισμένη όπως είναι απ'

ΠΕΡΙ ΒΙΑΣ, ΑΣΥΛΟΥ ΕΧΕΙ ΠΕΡΑΣΕΙ ΤΟ ΟΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΝΥ

τις ανάγκες των ίδιων των υποκειμένων που την ασκούν, αντί να απελευθερώνει τους ασκούς του Αιόλου, συνήθως τους φυλακίζει. Άλλωστε η δράση μας δεν κρίνεται μόνο από το πώς τη βιώνουμε αλλά και από τα αποτελέσματά της. Πολλές φορές αναγκάζεται κανείς να περνάει στη δράση κάτω από τις χειρότερες συνθήκες και όρους, αυτό όμως δεν γίνεται ούτε για λόγους μαζοχισμού, ούτε από συνήθεια.

Ας γίνουμε όμως πιο συγκεκριμένοι: Στις 2 μαθητικές πορείες που προηγήθηκαν του εμπρησμού του Πολυτεχνείου, ο κόσμος που συμμετείχε είχε μια διάθεση σύγκρουσης την οποία και πραγμάτωσε με τον ίδιο ακριβώς τρόπο επιτρέποντας έτσι στο κράτος να προβλέψει τις κινήσεις του και να σχεδιάσει την καταστολή αυτού του υποκειμένου. Το λάθος όμως δεν είναι απλά τεχνικό, (δηλ. ότι κάνεις τα ίδια πράγματα 2 φορές, που τα έχεις κάνει άλλωστε και στο παρελθόν άλλες 100) αλλά κυρίως πολιτικό. Και αυτό γιατί η αδυναμία να αντιληφθείς ότι ένα κίνημα δεν υπάρχει μόνο όταν συγκρούεται αλλά στο βαθμό που οργανώνει την αυτονομία του ενάντια σε κάθε είδους χειραγώγησης, που καταλαμβάνει χώρους και τους απελευθερώνει κ.α. είναι μια αδυναμία που δεν είναι τεχνική αλλά βαθύτατα ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

Παίχτηκε λοιπόν ένα «χοντρό πολιτικό παιχνίδι», μόνο που παίχτηκε σε βάρος μας, σ' εκείνη τη δεύτερη μαθητική πορεία όπου το «κίνημα» είχε να επιδείξει εξαρτημένα αντανάκλαστικά (πορεία, ίσον σύγκρουση, ίσον κυνηγητό, ίσον Πολυτεχνείο), ενώ το κράτος αντιθέτως είχε σχέδιο που το έφερε σε πέρας με τον εμπρησμό της πρωτανείας, την εισβολή των MAT και την μετέπειτα βαριά καταδίκες των συλληφθέντων εντός και εκτός του Πολυτεχνείου. Από τις 6.00 το απόγευμα τα Μ.Μ.Ε. προετοιμάζαν την εισβολή, οι δε φασίστες εμφανίστηκαν χωρίς στις 8.00, βοηθώντας έτσι την συνέχεια της αντιπαράθεσης. Το προδιεγραμμένο και διαφημισμένο END τελικά υπήρξε, καθώς οι «πρωταγωνιστές» εντός και εκτός του Πολυτεχνείου φάνηκαν ανήμποροι να αλλάξουν την πορεία της ιστορίας υπακούοντας έτσι στο σκηνοθέτη-κράτος. Η προαποφασισμένη εισβολή (ήδη από τα γεγονότα του Μπους η πρωτανεία είχε δώσει άδεια παραβίασης του ασύλου στην αστυνομία) έμελλε να ξεριζώσει το αγκάθι άσυλο, ένα αγκάθι που οι χρήστες του περισσότερο χλεύαζαν την αξία του, βοηθώντας με τον τρόπο τους στο γρηγορότερο ξεριζωμά του.

Ο χειρισμός από τα Μ.Μ.Ε. του εμπρησμού της πρωτανείας και των προηγούμενων γεγονότων, το παραμύθι των 200 γνωστών-αγνώστων και η γενικότερη συναίνεση στην εξόντωση του πολιτικού χώρου των αναρχικών, δείχνει όχι μόνο το μέγεθος του πολιτικού παιχνιδιού, αλλά και την αβάσταχτη ελαφρότητα ενός χώρου που αντιλαμβάνεται ακόμα και τη βία που χρησιμοποιεί, με τον ίδιο τρόπο που οι εξουσιαστές την επαναποικιοποιούν απ' την πλευρά τους ως ΘΕΑΜΑ.

Όταν δεν μπορείς να σηκώσεις το βάρος της ίδιας σου της πρότασης που εμπεριέχει τελικά όχι μόνο την όξυνση αλλά και ότι εσύ ο ίδιος είσαι εξεγερμένος, τότε η συμβολική σου βία αναντίστοιχη με το περιεχόμενο της προτάσεώς σου, καταλήγει να αντιπαρατεθεί με την πραγματική βία των κρατούντων και όπως είναι φυσικό να χάσεις.

Όταν καίνε το Πολυτεχνείο και το αποδίδουν σε σένα, εισβάλλουν στο άσυλο, καταδικάζονται άνθρωποι με 3,5,8 χρόνια φυλακή και βασανίζουν 33 συντρόφους, δεν μπορεί να λές μοιρολατρεία ότι οι κοινωνικοί αγώνες έχουν τα θιμάτά τους, και εμείς δεν έχουμε ευθύνη γιατί έτσι είναι αυτά τα πράγματα, γιατί ο Βουδισμός και οι ανατολικές θρησκείες προσφέρουν καλύτερο καταφύγιο για την σωτηρία της ψυχής μας από την πολιτική μοιρολατρεία. Οι διαχωρισμοί, κακό κράτος, καλοί εμείς, ανήθικοι αυτοί, ηθικοί εμείς, είναι αρκετά κοινότητες για να επαναλαμβάνονται αιώ-

και προοπτικής

ΕΙΡΟ ΤΗΣ ΚΤΑΣ ΑΝΕΠΙΣΤΡΕΠΤΙ;

για και οι κοινωνικοί αγώνες δεν διεξάγονται επειδή αυταπόδεικτα και αυτοδίκαια θα κερδίσουν, ούτε επειδή είναι προορισμένοι αιώνια να χάνουν, αγιοποιώντας έτσι τους φορείς τους με τη στάμπα του τραγικού μιν, του ηθικού δε.

Η αντίληψη ότι σύγκρουση με την εξουσία σημαίνει μιά αποκλειστικά στρατιωτική αντιπαράθεση, όπου το ανατρεπτικό ή όχι του εγχειρήματος σηματοδοτείται από τα μέσα που χρησιμοποιούνται και όχι από τα περιεχόμενα των ζητημάτων που παλεύεις, είναι μιά αντίληψη που έχει ταιριαστεί αρκετά τον «χώρο» φερνοντας τον αλεπάλληλες φορές στα πρόθυρα της συντριπτικής ήττας, ή της μεγαλειώδους νίκης, αλλά ποτέ σε εκείνη την κατάσταση συνείδησης που θα του επιτρέψει να δράσει αποδιαρθρωτικά στις δομές κυριαρχίας. Στο τέλος της διαδρομής της σύγκρουσης για την σύγκρουση βρίσκεται η αναπόφευκτη ήττα από ένα εχθρό που εκτός από επαγγελματίας, έχει αθρόνη και στην ισχύ και στην ποιότητα των μέσων που χρησιμοποιεί. Είναι αρκετά αργά για να δοκιμάσουμε το δρόμο των Αντρέα Μπάαντερ και Ούλριχε Μάινχοφ, και πολύ νωρίς για να αξιοποιήσουμε την πείρα που υπάρχει από Ιταλία, Γερμανία, και τα αποτελέσματα της στρατηγικής της έντασης. Στην Ιταλία αυτή η στρατηγική, έφερε δέκα χρόνια πριν ένα μαζικό κίνημα που ήταν έτοιμο για την τελική εφόρμηση στην καρδιά του κράτους, αποδεικνύοντας ότι εκεί που ξεχνάς το πολιτικό περιεχόμενο της σύγκρουσης και μένεις στο στρατιωτικό της μέρος, η νίκη ανήκει στο καλύτερο και πιο οργανωμένο μηχανισμό, δηλ. στο κράτος.

Και αν ο λαός έχει τους RABO του, που στα Σεπάρια κατατροπώνουν για μιά στιγμή την αστυνομία, το κράτος έχει εκείνο τον διαρκή πολιτικό-ιδεολογικό μηχανισμό, (κόμματα, Μ.Μ.Ε. δικαιοσύνη, κ.α.) που θα του επιτρέψει την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου για την χρήση των αστυνομικών όπλων και τον εκσυγχρονισμό της αστυνομίας, όχι βέβαια για την αντιμετώπιση των RABO της 17 N, αλλά όλων των υπολοίπων που όντας θεατές χειροκροτούν το τέλος των ανύπαρκτων ελευθεριών.

Περί ασύλου.

Το αγάθι Άσυλο δεν ξεριζώνεται από το κράτος για να στερηθεί από τους αναρχικούς το καταφύγιο-ορμητήριο των κοινωνικών αντιστάσεων, γιατί αν αυτές έχουν ανάγκη ασύλου, και ιδρυματοποιημένες είναι και με τη γυάλα με τα ψάρια μοιάζουν, που έχουν κάποιος στα γραφεία τους έχοντας πάνω στην κοινωνία της γυάλας δικαίωμα ζωής και θανάτου, ενώ αυτή αρκείται απλά στο διακοσμιακό ρόλο της.

Το άσυλο χτυπιέται στα πλαίσια μιάς στρατηγικής. Της ίδιας στρατηγικής που χτυπάει τα Εξάρχεια με πράξα και καταστολή όπως και κάθε πλατεία αυτής της χώρας όπου οι άνθρωποι συναντιούνται, επικοινωνούν, ερωτεύονται, που χτυπάει τις καταλήψεις σπιτιών, τα αυτοδιαχειριζόμενα στέκια της νεολαίας, τα κοινωνικά ραδιόφωνα (Κιβωτό, Οντοπία της Θεσσαλονίκης) . Είναι η ίδια στρατηγική που θέλει πλατείες και δρόμους να ελέγχονται από MAT-Ζητάδες, τα μαγαζιά να έχουν ακριβό εισιτήριο, Face Control και μπράβους, που διεκδικεί την απόλυτη κυριαρχία του εμπροθέμιου, την έλλειψη επικοινωνίας των καταπιεσμένων και τη διαμεσολάβηση της επικοινωνίας από τους μανάτζερ, τους ειδικούς, τους πολιτικούς, και τους συνδικαλιστές.

Μας αινάει το δικαίωμα της συνείδησης, της επικοινωνίας, του έρωτα και της αντίστασης γιατί σε αυτό το σημείο βρίσκεται η προοπτική της άρνησης της συντήρησης ενός κόσμου που μόνο η φορμώλη τον κρατάει εν ζωή μέσα από το θάνατο που προσφέρει στους υπηκόους του.

Οι «εκαθήμενοι του δήμου» δεν πρέπει να υπάρχουν και εκεί που εμφανίζονται, χτυπιούνται, καταστρέφονται και σκυφοφαντούνται.

Περί προοπτικής

Οι χώροι που παρά την αντίφαση της σχέσης τους με το εμπόρευμα και την εξουσία χρησιμοποιούνται σαν χώροι ελευθερίας, κάποιες συγκεκριμένες χρονικές στιγμές ή συνεχώς πρέπει να καναλιζαρισθούν, να αποκτήσουν τις γκρουπ 4, τους επιστάτες και τους ελεγκτές τους. Χωρίς κοινωνικούς χώρους συνείδησης αρκείται στο διπλά παραβρισμένο άσυλο του σπιτιού σου, είτε από την αστυνομία, είτε από την τηλεόραση που υπάρχει όχι μόνο για να σε κατευθύνει ή να σε παρακολουθεί, αλλά κυρίως για να σου στερήσει την επικοινωνία με τους φίλους και συγκατοίκους σου.

Κατακερματισμός, Απομόνωση, Περιθωριοποίηση είναι το τρίπτυχο μιάς πετυχημένης στρατηγικής που εφαρμόζεται από την επιχείρηση Αρετή μέχρι σήμερα.

Απέναντι σ' αυτή τη στρατηγική δεν οργανώνεται απλώς με βάση τα μέσα με τα οποία αντιστέκεσαι αλλά κυρίως με τη διεκδίκηση και τη διεύρυνση των περιεχομένων στα οποία στοχεύει η καταστολή. Και όταν η δυναμική διεκδίκηση αυτών των περιεχομένων θεσπίζεται σαν Άσυλο, ή σαν οποιαδήποτε άλλη κατάκτηση οφείλεις όχι μόνο να αντιλαμβάνεσαι τη μερικότητα και το αφομοίωσιμο των αιτημάτων των κοινωνικών αγώνων και να την αμφισβητείς, αλλά να παλεύεις για την εξέλιξη και την διεύρυνση αυτών των κατακτήσεων στην κατεύθυνση της κοινωνικής ανατροπής.

Δέν είμαστε εμείς, αυτοί που θα υποστηρίξουν ότι το γκρέιμσο της Βασιλλίης, η έφοδος στα χειμερινά ανάκτορα του Τσαρού, εν κατακλείδι το όνειρο της επαναστατικής νύχτας, έχει περάσει ανεπιτορπτι.

Έχουν αναλάβει άλλωστε να το διατυμπανίζουν οι ειδικοί της εξουσίας σε Δύση και Ανατολή, να επαναλαμβάνουν μονότονα ότι η επανάσταση έχει τελειώσει μια και καλή, ξεροκίζοντας ένα «φάντασμα» που πλαγιέται συχνά πυκνά στην ιστορία, απογοητεύοντας είτε αυτούς που το φοβούνται γι' αυτό το ξεροκίζουν, είτε αυτούς που το προβλέπουν διαρκώς, αποφεύγοντας έτσι να εμπλακούν στο δύσκολο δια ταύτα.

Το ατελείωτο πανηγύρι δεν θα έρθει αν απλώς προσερχόμαστε γι' αυτό και ούτε φυσικά θα λύσει σε μια νύχτα προβλήματα που απασχόλησαν εκατομμύρια ανθρώπους πριν από εμάς. Μέρα όμως από τους «επαναστάτες» που βολεύονται στον μεσοισανισμό τους και τους «εναλλακτικούς» που προσδοκούν στη μακρά πορεία μέσα από τους θεσμούς, το ζήτημα με ποιά τρόπο οργανώνεται η κοινωνία και σε ποιά κατεύθυνση, εν ολίγοις το ζήτημα της εξουσίας παραμένει. Και αν οι απανταχού κρατιστές το έχουν λύσει εμπρακτα, με το υπαρκτό μοντέλο του τρόμου και της υποταγής, δηλαδή με την εξουσιαστική διεύθυνση της κοινωνίας, το παιχνίδι της ελευθερίας, η διεύρυνση και η οργάνωση των περιεχομένων και των «δομών» της κοινωνικής αντιεξουσίας, παραμένουν όχι μόνο για το σύνολο της κοινωνίας, αλλά και για τις μειοψηφίες που τις εναγελίζονται.

Η εξουσία δεν αντλεί την υπεροχή της μόνο από το μονοπώλιο της βίας, των ΜΜΕ και των θεσμών της κυριαρχίας που διαθέτει, αλλά εξαιτίας των εφικτό της πρότασης της σε όλα τα επίπεδα. Γιατί μπορεί τις σχέσεις κυριαρχίας να τις αναπαράγει και να τις εμπειδώνει όχι μόνο στο επίπεδο της κεντρικής πολιτικής σκηνής αλλά και στους χώρους εργασίας, στην εκπαίδευση, στον ελεύθερο χρόνο, στην καθημερινότητα, στις διαπροσωπικές σχέσεις και τέλος στις ίδιες τις συνειδήσεις μας.

Απέναντι σ' αυτή την κεντρική και μοριακή υπαρκτή εξουσιαστική πρόταση δεν αντιτάσσεις την «αναπόφευκτη ιστορικά νίκη του κομμουνισμού» αλλά οικοδομείς τα πεδία της ΟΥΤΟΠΙΑΣ τώρα, προσπαθώντας να αποδιαρθρώσεις όχι μόνο τα μέσα του εξουσιαστικού μηνύματος αλλά το ίδιο το μήνυμα της εξουσιαστικής διεύθυνσης της κοινωνίας. Και γι' αυτό δεν είναι απαραίτητο το πάλαι ποτέ κόμμα της επαναστατικής πρωτοπορίας και οι σύγχρονες ονομασίες του, αλλά η κίνηση της ίδιας της κοινωνίας προς αυτή την κατεύθυνση. Η οργάνωση της αντίστασης στους κοινωνικούς χώρους, αλλά και η εμπρακτική αμφισβήτηση σε όλους τους τομείς της καθημερινότητας, ο πειραματισμός πάνω στις αρχές της αυτοοργάνωσης και της συλλογικότητας, στην εκπαίδευση, στην κατοικία, τον ελεύθερο χρόνο, αποτελεί το πρόταγμα που οφείλουν να έχουν οι «πρωτοπορείες», όχι μόνο γιατί έτσι οι ίδιες αμφισβητούνται, αλλά γιατί μπορούν με αυτό τον τρόπο να φέρουν την ουτοπία αντιμετώπιση με το ρεαλισμό της φρίκης της εξουσίας.

Το στοιχείο δεν το βάζουμε εμείς, παίζεται εκ των πραγμάτων και δεν έχει ανάγκη από τύχη αλλά από έργο.

Το κίνημα με την υποδομή και την καθημερινότητα που δεν θα εμπεριέχει τη σύγκρουση, θα είναι αιώνια καταδικασμένο να προσφέρει λύσεις στην εξουσία.

Το κίνημα που θα αρκείται στη σύγκρουση απλώς θα επαναλαμβάνει με αβίαστατη ελαφρότητα έργα που έχουν παιχτεί την πρώτη φορά σαν τραγωδίες τις επόμενες όμως σαν τραγικές φάρσες.

Νίκος Βαρθολομαίου

Η ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΟΥ ΕΓΩ

Κύριο χαρακτηριστικό της κοινωνίας μας είναι ο ατομισμός, ο φιλοτομαρισμός, ο στείρος εγωισμός, η συμφεροντολογία.

Διαπιστώσεις χιλιοειπωμένες, που και μόνο η αναφορά σ' αυτές κουράζει και φέρνει πλῆξη, όσο βέβαια ο προβληματισμός ή η συζήτηση δεν προχωρά παραπέρα, δεν εφευρίσκει λύσεις ξεπεράσματος των υπαρχουσών σχέσεων και καταστάσεων, δεν αποκαλύπτει την διαστρέβλωση των εννοιών, δεν επεκτείνεται στην καθημερινή υλοποίηση του διαφορετικού εδώ και τώρα.

Πόσο εύκολο κι ανώδυνο είναι να κατασταλάξουμε στο συμπέρασμα ότι ο κύριος αίτιος των σημερινών γενικευμένων παραινήσεων είναι η ατομικότητα ή ο εγωκεντρισμός.

Κάθε αναφορά στο ανθρώπινο εγώ δεν μπορεί παρά να έχει δυο πλευρές εξέτασης. Η μία φυσικά είναι η εξέταση και ανάλυση της σημερινής υπάρχουσας διαστρεβλωμένης κατάστασης. Η άλλη, είναι αυτή που κινούμενη από εσωτερικές επιθυμίες και ανάγκες, προσπαθεί να πείσει ότι η συλλογικότητα είναι άρρηκτα δεμένη με τη συνειδητή ανάπτυξη του ανθρώπινου εγώ.

Ότι υπάρχει σαν τέτοια (δηλαδή σαν συλλογικότητα) μόνο σαν αποτέλεσμα ελεύθερης ένωσης διαφορετικών υποστάσεων και ότι οποιαδήποτε άλλη καταναγκαστική ένωση και πράξη αποτελεί την καρικατούρα, το ανδρείκελο αυτού που ονομάζουμε συλλογικότητα. Μια χαρικοτούρα που είναι καταδικασμένη σ' αφαιμάζει κάθε ενεργητικότητα αυτών που την απαρτίζουν, χωρίς να μπορεί να πάει μπροστά, αλλά αντίθετα να στροβιλίζεται γύρω από τον εαυτό της μέχρι σ' αποσυντεθεί και εντέλει να τελειώσει σαν τέτοια μια για πάντα.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου στροβιλισμού και αποσύνθεσης υποθετικών συλλογικών καταστάσεων, αποτελούν τα μέχρι πρότινος σοσιαλιστικά κράτη. Εκεί που η υποτιθέμενη συλλογικότητα - καταναγκασμός στην ουσία - βρήκε την πραγμάτωσή της όχι στην ελεύθερη ένωση των ανθρώπων για την οικοδόμηση του ελευθεριακού σοσιαλιστικού προτάγματος, αλλά αντίθετα υλοποιήθηκε στην έκρηξη της απογνώσεως και των ελπίδων που είτε ανέτρεφαν τα καταπιεστικά καθεστώτα, είτε περιφρούρησαν το νέο ψέμα (που προς το παρόν αδύνατο να καταλάβουν) της υποτιθέμενης ελεύθερης πλέον καπιταλιστικής Σοβιετικής Ένωσης. Η διαστρέβλωση των πραγμάτων (στη συγκεκριμένη περίπτωση του εγώ και της συνύπαρξης του μέσα σ' ένα παζλ χιλιάδων άλλων εγώ) είναι άρρηκτα δεμένη με τη διαίωση της εξουσίας, και επιτρέπει την ανάπτυξη εκείνων των λογικών και σχέσεων που μετατρέπουν το πραγματικό σε ψεύτικο, το σχιζοειδές σε μια φαινομενικά υγιή κατάσταση γενικής αποδοχής.

Έτσι στη σημερινή κοινωνία, η αλληλεγγύη, η χαριστικότητα (αισθήματα και πράξεις πραγματικά ανθρώπινες), είναι συνώνυμες με τη βλακεία. Αυτός που στέκεται στο ύψος της ανθρώπινης υπόστασης του, αρνούμενος να εξοικονομήσει κέρδος γι' αυτό που κάνει, είναι ή αφελής, θρησκευόμενος ή όποια άλλη ανοησία θέλει κανείς να επικαλεσθεί. Σίγουρα όμως στερείται «φυσικών» λειτουργιών, δεν συμβαδίζει με τους ρυθμούς της κοινωνίας μας, και στην καλύτερη περίπτωση, αν δεν απομονώνεται σαν τρελλός, αποτελεί υποθετικά εύκολο θήραμα των κοινωνικά «επιτήδειων». Μια άλλη εναλλαγή, βέβαια, είναι και αυτή: η ένδυσή του με τα ρούχα του καρνάβαλου της αγιοσύνης.

Όπως και νάχει το πράγμα πάντως, αυτός που δεν αφομοιώνεται και δεν απορροφάται απ' το σημερινό κατεστημένο, δεν είναι δυνατόν να λειτουργήσει σαν ίσος μέσα στο κοινωνικό σύνολο. Δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπισθεί σαν αυτό που πραγματικά είναι: μια σκεπτόμενη ανθρώπινη μονάδα, που η διαφορετική αντίληψη των σχέσεων και των πραγμάτων γύρω της, την οδηγεί στο να υιοθετεί μια διαφορετική στάση ζωής.

Η απομόνωση και η περαιτέρω μετατροπή των διαφορετικών ανθρώπινων εγώ σε μια ομοιομορφη ρευστή μάζα, φυσικά έχει να κάνει με την ολοκληρωτική ισοπέδωση των διαφορετικότητων που συνθέτουν την κοινωνική πραγματικότητα, καθιστώντας την έτσι αφενός μεν ευκολότερα ελεγχόμενη, αφετέρου δε αποκρουστική, μέσα από τη φωτοτυπική αναπαραγωγή του ίδιου ανέφαρτου και αδιάφορου προκατασκευασμένου πρωτοτύπου.

Η διαστρεβλωμένη μορφή και έννοια της συλλογικότητας, όπως αυτή διαμορφώνεται από τα κέντρα της εξουσίας, είναι το αποτέλεσμα των καταναγκαστικών ενώσεων των ανθρώπινων εγώ πάνω στη

βάση των διαμορφωμένων νέων αναγκών, των φόβων, του αισθήματος ανασφάλειας, της άγνοιας. Η διαστρέβλωση της συλλογικότητας και η μεταφορά της στην καθημερινότητα, έχει σαν σκοπό την υποσυνείδητη άρνησή της, απ' αυτούς που την υφίστανται καθημερινά.

Άρνηση όχι του ψεύδους (που για διάφορους λόγους ακόμα και όταν γίνει αντιληπτό είναι δύσκολο να αμφισβητηθεί στην ουσία του) αλλά άρνηση της πραγματικής συνειδητής, αυθόρμητης ένωσης των ανθρώπων, για τη διευκόλυνση υλοποίησης κάποιων καταστάσεων και την ανάπτυξη διαφορετικών σχέσεων ανάμεσα τους. Οι εργάτες π.χ. που δουλεύουν στην αλυσίδα παραγωγής κάποιων αυτοκινητοβιομηχανιών, έχουν καθημερινή αντίληψη της διαστρεβλωμένης συλλογικότητας. Μιας συλλογικότητας που είναι ελεγχόμενη και κατευθυνόμενη ανά πάσα στιγμή, όχι φυσικά απ' αυτούς τους ίδιους.

Η μέχρι ενός σημείου άρνηση των σχέσεων αυτής της πλαστής πραγματικότητας (κυρίως λόγω της άγνοιας και των υλικών συνθηκών) μετατρέπεται σε υποσυνείδητη απέχθεια της συλλογικότητας εν γένει. Οι εργάτες αντί να προσπαθήσουν σ' αναπτύξουν εκείνες τις διαφορετικές σχέσεις και συνθήκες που θα τους επιτρέψουν σ' απελευθερωθούν, αντιδρούν κτίζοντας γύρω τους ένα τείχος υποτιθέμενης προστασίας, που σαν κύριο συστατικό του έχει τη διαστρεβλωμένη αντίληψη της ατομικότητας, πλέτοντας έτσι για μια ακόμη φορά, στην παγίδα των αποξενωτικών καπιταλιστικών σχέσεων.

Παγίδα που μεταφράζεται σε μεγάλο βαθμό στην έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ των εργαζομένων, στη λογική της άρνησης μεταβίβασης γνώσεων από το φόβο του ανταγωνισμού, στην απομόνωση του «εγώ τα καταφέρνω μόνος μου».

Τα παραπάνω θα μπορούσαν να χαρακτηρίσουν επιγραμματικά την πλαστή εικόνα της από τα πάνω «συλλογικότητας». Αυτό που αναζητούμε όμως δεν είναι η παρουσίαση του ψεύδους. Αυτό που επιθυμούμε είναι το ξεπέρασμα του μέσα από την πραγμάτωση των αληθινών σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων. Μέσα από την ελεύθερη ένωση τους, μέσα από τη συνειδητοποίηση των ατομικών δυνατοτήτων του καθενός και την εμπρακτική συμμετοχή του ισότιμα στα κοινά. Μια συλλογικότητα διαφορετικού τύπου ελεύθερη και οικειοθελής είναι το πρώτο βήμα ξεπεράσματος των καπιταλιστικών εξουσιαστικών σχέσεων και δομών της κοινωνίας. Στηρίζεται πάνω στις αρχές αυτοδιεύθυνσης, της αυτοδιάθεσης, και της αυτονομίας του ανθρώπου. Είναι αποτέλεσμα ενός ανεπτυγμένου εγώ που αναζητεί την ολοκλήρωση του μέσα από την επαφή ή συνδημιουργία πραγμάτων και σχέσεων με άλλα εγώ που αναζητούν την ίδια ολοκλήρωση. Μια ελεύθερη συλλογικότητα ανεπτυγμένων συνειδησιακά εγώ, αλληλοσυμπληρώνεται χωρίς να ισοπεδώνει. Διατηρεί τη συνοχή πάνω στην ακόμα μεγαλύτερη ανάπτυξη των ατόμων σαν σκέψη, σαν αίσθημα ελευθερίας και διδάσκει το δυνατό της ατομικής πράξης αποδεχόμενη τις ιδιαιτερότητες του καθενός από αυτούς που την απαρτίζουν.

Μια ελεύθερη συλλογικότητα συνειδησιακά ανεπτυγμένων εγώ, αγωνίζεται σ' αποβάλλει τη συναισθηματική καταπίεση που μπορεί σ' ασκείται σ' αυτούς που την απαρτίζουν. Αρνούμενη να χρησιμοποιεί την επανάληψη και τη μνημόνευση των καλών ή των κακών στιγμών που την εδραίωναν σαν τέτοια, διενκλωρίζει την παύση της λειτουργίας της, μερικά ή ολοκληρωτικά, όταν η επιλογή κάποιων απ' αυτούς που την απαρτίζουν είναι αυτή της αναζήτησης άλλων νέων συλλογικότητων ή αυτή της ατομικής πορείας μέσα στο χρόνο. Μια ελεύθερη συλλογικότητα ανεπτυγμένων συνειδησιακά εγώ διασκαδίζει τη μερική ή ολική παύση της, αντλώντας γνώσεις κι εμπειρίες.

Αναλύοντας τα γεγονότα, διδάσκει με το να κατανοεί τις ιδιαιτερότητες αυτών που την απαρτίζουν, προσπαθώντας όχι μόνο να μην επαναλάβει τα ίδια λάθη, αλλά αντίθετα να προχωρήσει στο ποιοτικό ξεπέρασμα-ανέβασμα τους, μέσα από τη συζήτηση ή την πραγμάτωση νέων ιδεών και απόψεων που θα γεννηθούν και θα προταθούν. Μια ελεύθερη συλλογικότητα ανεπτυγμένων συνειδησιακά εγώ, δε φοβάται να κάνει λάθη, δε φοβάται την αλλαγή και την ανανέωση, αυτών που την απαρτίζουν. Συνεχίζει την πορεία της γευόμενη τους χυμούς της γνώσης και των πράξεων και αποτελεί πάντα χώρο αναφοράς και αντίληψης παραδειγμάτων γι' αυτούς που αγωνίζονται σ' ανατρέψουν τις εξουσιαστικές σχέσεις και αντιλήψεις που ηγάζουν απ' την εκμετάλλευση, τον καταναγκασμό και τη χειραγώγηση ανθρώπων από «άνθρωπο».

Γ. Μπαλές

Από τότε που ο ανέραστος εδώ και χρόνια, ένοικος του «Άσπρου Σπιτιού», επανέλαβε κάποιον απ' τους προσωπικούς του image makers και πρόφερε τη «ΝΕΑ ΤΑΞΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ», η ανθρωπότητα εκστασίαστηκε. Δεξιοί και αριστεροί, κρατιστές και αναρχικοί, υλιστές και μεταφυσικοί, άρχισαν να περιγράφουν, να ταξινομούν, να αναλύουν και να καταριούνται το νέο σχέδιο του Big Boss, που είχε υποσχεθεί να είναι φρόνιμος, αλλά, όταν βρεθήκαμε μόνοι, μας αποπλάνησε. Ο φουκαράς ο Πρόεδρος. Καταμεσής της Πατησίων, κλαίγοντας στον ώμο μας, αναθεμάτιζε την ώρα που ξεστόμιζε τα της Νέας Τάξης. «Μόνο εσείς με καταλαβαίνετε», ψιθύριζε στο αυτί του Τουρ, πνιγμένος στ' αναφυλλητά του. «Ποιά Νέα Τάξη;» Έτσι και ξεσηκωθούν τα γκέττο, τι θα κάνω; Θα στείλω τα «Στευθ» στη Νέα Υόρκη;» «Στρίψε ένα τσιγάρο ρε Σωκ» συμπλήρωνε, ενώ ο Μπαξ και ο Σαπ τον προλάβαιναν λίγο πριν καταρρεύσει.

Στανιαρισμένος πια, χαϊδεύει τις ξανθές μπούκλες του Νικ και συνεχίζει: «Νέα Τάξη στη Γιουγκοσλαβία. Μα για ποιά τάξη μιλάνε; Εκεί είναι πιο χάος κι από τους αναρχικούς της Αθήνας. Εκεί που διαλύονται τα κάνουν λίμπα, και εκεί που τους τρέμεις, πάνε διακοπές. Άδικα με κατηγορούν».

Η κόκα του πρόεδρου — καθαρή προεδρική — τον είχε σπιντάρει. Τώρα πια δεν τον στηρίζαμε. Τα

κόκκινα μάτια του είχαν καρφωθεί στον μουσάτο απέναντί του και για μια στιγμή αντανάκλασαν στο δεύτερο ζευγάρι γυαλιών του.

«Πήγα κι έμπλεξα με αυτούς τους ακαταλαβίστικους στ' ανατολικά. Πώς σε είπαμε ρε μουσάτε; Αυτή είναι η ζωή, όπως την είπες. Γλυκά κοριτσάκια, ταξίδια, ψιλοdrugs. Αυτοί οι Σοβιετικοί όλο για λεφτά μου μιλάνε. Εσένα πρέπει να σε πάρω μαζί μου».

«Πίσω γορίλα», γρυλίζει ο Μπαξ.

«What?» κάνει ο τσιταρισμένος πια Πρόεδρος.

«Be cool» τον κόβει ο Δου.

Αλλά ο Πρόεδρος δεν τον άκουγε πια. Έχοντας καπνίσει την προεδρική του είχε φύγει και ήδη έσπαγε την Υπεραγορά. Δυο πιτσιρικάδες τον κυνηγούσαν ουρλιάζοντας «Μπάτσος είναι ρε, βουτήχτε τον». Τελευταία στιγμή τον σώσαμε.

«Do you like Mr President the Greece? του χαμογέλασε ο Τουρ, ενώ οι τανάλιες των καρπών του έσφιγγαν τον Πρόεδρο. Μα ήδη το flash του είχε φύγει και ξανάπεσε στον ώμο του τρέμοντας.

Στα σκαλιά της Αρχιτεκτονικής πια, ο Νικ είχε αρχίσει να τσαντίζεται, γιατί ο Πρόεδρος δεν έλεγε ν' αφήσει τις μπούκλες του. Έχοντας διαλυθεί τελειώς ο πρόεδρος από την ένταση, το τρέξιμο, τα δακρυγόνα, τα drugs, την εξομολόγηση, είχε γείρει

στην αγκαλιά του Μπαξ, δεν έλεγε ν' αφήσει τις μπούκλες που λέγαμε, ενώ είχε κολλήσει στα μάτια του Σαπ.

Η βαριά του ανάσα θάμπωνε τα γυαλιά του Παν, ενώ το άλλο του χέρι είχε αφοσιωθεί στα κοτσίδα του Σωκ.

«Πειρατές μου, μόνο εσείς με καταλαβαίνετε. Η Νέα Τάξη είναι στα χέρια σας. Τα γκέττο, η Σοβιετική Ένωση, η Γιουγκοσλαβία, ο Τρίτος Κόσμος, είναι στα χέρια όλων των Πειρατών του Κόσμου. Κι εγώ είμαι στα χέρια σας...» Ήδη ο Παν του ξεκούμπωνε ένα-ένα τα κουμπιά του σιέλ πουκάμισού του, ο Νικ έβγαζε το άχτι του για τις μπούκλες του στις φαβορίτες του Προέδρου, ο Σαπ τον φιλούσε πίσω απ' τ' αυτί του, ο Μπαξ τραβούσε απαλά τα μαλλιά του, ο Σωκ που έβγαζε το πέτσινο του Νικ που ψιθύριζε στον Τουρ «όχι, μη βγάλεις τα παπούτσια σου». Ο Πρόεδρος έκλαιγε στην αγκαλιά του Τουρ που ξεκούμπωνε τον Παν. «Πρώτη φορά νιώθω τόσο ελεύθερος, χάρδια και τρυφερότητα χρειάζομαι σ' όλη μου τη ζωή. Όλη η βία που εκδήλωνα στη ζωή μου δεν ήταν παρά καταπιεσμένος ερωτισμός. Πρέπει να σας γνωρίσει η Μπάρμπαρα».

Η αφίσα είχε βρει τη δικαίωση της. Κι ο Πρόεδρος την ελευθερία του.

«Ρε Ντίνα, δώστου ένα καπέλο να μας θυμάται»

Πολιτιστική

Ανασυγκρότηση;

Αυτή την περίοδο γίνεται στην Ελλάδα, ένα διεθνές συνέδριο με θέμα τη νέα πολιτιστική διαπαιδαγώγηση του πολίτη.

Γεγονός τραγελαφικό ακόμα και στο άκουμά του τη στιγμή που η ελληνική κοινότητα, και όχι μόνο, έγινε θεατής μιας ακόμα βαρβαρότητας της άρχουσας τάξης της, σε βάρος ανθρώπων που αγωνιζόμενοι για την ελευθερία της κοινωνίας, διέδιδαν τις ιδέες τους με την πρακτική της αφισκοκόλλησης.

Τα γεγονότα είναι γνωστά. Βασανισμοί, εξεφτελισμοί προσωπικοτήτων, εικονικές εκτελέσεις, διάδρομοι κακοποίησης, απειλές για την ζωή των συλληφθέντων, και του πολιτικού χώρου που εντάσσονται.

Πρακτικές διαδεδομένες στη χρήση τους από τους ανά περιόδους κρατούντες την εξουσία. Πρακτικές που οι αναφορές σ' αυτές παραπέμπει συνειρμικά σε μεσαιωνικές εποχές. Σε εποχές δράσης στρατοκρατικών εξουσιών, σε εποχές που η αναφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούσε έγκλημα που τιμωρείτο με θανατική καταδίκη.

Φυσικά όλα αυτά, μικρή σίγουρα σημασία θα έχουν για τους συμμετέχοντες στο συνέδριο. Αυτό που έχει σημασία είναι η διαπαιδαγώγηση του πολίτη και η προετοιμασία του, ώστε να αποδεχθεί μία νέα κατάσταση βίας και σκοταδισμού που φυσικά καμιά σχέση δεν έχει με την πραγματικότητα πολιτισμένων κοινωνιών, και που η αναφορά σε αυτήν (τον πολιτισμό) γίνεται αφαιρετικά, και με σκοπό την κάλυψη, καιπαράπερα να κατοχυρώσει το επερχόμενο αίσχος.

Σίγουρα γυρνάμε πολύ πίσω όταν αναγκάζομαστε να υπενθυμίζουμε ότι ο πολιτισμός έχει να κάνει και είναι απόρροια της αναζήτησης του ανθρώπου προς την κατάκτηση της

ελευθερίας του. Της φυσικής και πνευματικής του ελευθερίας.

Πολιτισμένες κοινωνίες δεν είναι αυτές που ανακαλύπτουν και έχουν στην κατοχή τους τεχνολογικά επιτεύγματα, (αυτοκίνητα, σκουπιδοφάγους, πυρηνικά όπλα, αυτόματους στεγνωτήρες κ.λ.π.). Πολιτισμένες κοινωνίες είναι αυτές που συνεχώς, εναλλασσόμενες και πειραματιζόμενες, διέδιδαν την πνευματική απελευθέρωση του ανθρώπου, στην αρμονική συνύπαρξη με τους όμοιους του και με τη φύση. Πολιτισμένες κοινωνίες είναι αυτές που σέβονται τον εαυτό τους και δεν τον καταδικάζουν να ζει σε συνθήκες φόβου και επίγειας κόλασης, (σπίτια κλουβιά, πόλεις φυλακές-θαλάμους αερίων, αστυνομικό κράτος κ.λ.π.). Πολιτισμένες κοινωνίες και άνθρωποι δεν είναι αυτοί που επαφίονται στην διοίκηση άλλων, αλλά αυτές που αναζητούν και συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της ζωής και του μέλλοντος, συλλογικά και για το καλό όλων.

Οι αξίες που κλήθηκαν να μελετήσουν, και να ανανεώσουν οι μετέχοντες στο συνέδριο δεν μπορούν να δημιουργηθούν και να αναπτυχθούν από μεμονωμένα άτομα ή οργανισμούς εξουσίας. Κάτι τέτοιο, ποσώς έχει να κάνει με την αλήθεια.

Οι νέες πολιτιστικές-πολιτικές αξίες πηγάζουν και είναι πραγματικές μόνο όταν είναι αποτέλεσμα της κίνησης της ίδιας της κοινωνίας. Στην αντίθετη περίπτωση αυτό που προτείνεται και επιβάλλεται, όσο καλό και αν είναι στις προθέσεις του, είναι ένας εξαναγκασμός, μια από τα πάνω πίεση και υποχρέωση στους εξουσιαζόμενους, και είναι επομένως χαλνιστικό και βλαβερό για την ίδια την κοινωνία. Είναι η λεκτική και ουσιαστική διαστρέβλωση της πραγματικότητας και δεν θα

είναι εκτός πραγματικότητας αν το χαρακτηρίσουμε νόθο και ψεύτικο.

Είπαμε παραπάνω ότι ο νέος πολιτισμός που προτείνεται είναι ο φόβος, η υποταγή το σκοτάδι, η πνευματική παγωνιά, και ισοπέδωση.

Είναι η αναγωγή σε επίπεδο αξιών της αποξένωσης, του φιλοτομαρισμού, της αδιαφορίας, της εκμετάλλευσης, του ελέγχου, της στασιμότητας. Είναι η προσπάθεια να οριστεί σαν ανώτερη, αξιακά στάση ο βιασμός συνειδήσεων, η κατάδοση, ο πόλεμος για μεγαλύτερα κέρδη, η αδιαφορία για το φυσικό και ζωικό περιβάλλον, η κλοπή, η θρησκευτική υποδούλωση, ο ανούσιος καταναλωτισμός ιδεών, και πραγμάτων.

Η επιλογή της αποδοχής της νέας αυτής πραγματικότητας, και η θεομοθέτησή της σαν αξία στις συνειδήσεις των ανθρώπων είναι αναντίρρητα χρέος όσων την αρνούνται και προτείνουν κάτι διαφορετικό, να αγωνιστούν, να διαδώσουν, να πράξουν, για να συμβάλουν και αυτοί με τη σειρά τους στην περιφρόνηση αυτού που εμείς ονομάζουμε ανθρώπινη αξιοπρέπεια και πολιτισμό.

Γ.ΜΠΑΛΗΣ.

Το Ράδιο Κιβωτός σίγουρα δεν χρειάζεται καμιά ιδιαίτερη σύσταση. Είναι γνωστό μέσα από την παρουσία και δράση του εδώ και τέσσερα χρόνια στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Παρόλα αυτά, δημοσιεύουμε σ' αυτό το τεύχος μια συζήτηση που είχαμε την τύχη να κάνουμε με δύο από τα μέλη του, τον Πάκη και τον Βαγγέλη, όταν βρέθηκαν στην Αθήνα για λίγες μέρες τον περασμένο Οκτώβρη. Μια συζήτηση που ταξιδεύει στους δρόμους της επικοινωνίας, της τέχνης, της επιθυμίας για έκφραση και υλοποίηση κάποιων ονείρων. Μια συζήτηση, που μέσα από τη συνεχή εναλλαγή των θεμάτων και την αναζήτηση μιας άλλης καθημερινότητας, σκιαγραφεί και παρουσιάζει τις επιλογές και τη δράση ενός μέλους αυτού που λέμε αντιεξουσιαστικός χώρος. Τελειώνοντας αυτό το σύντομο εισαγωγικό σημείωμα, πρέπει να πούμε ότι αυτή η συζήτηση αποκτά σήμερα μεγαλύτερη σημασία, αφού το «χέρι του νόμου» ετοιμάζεται να πέσει πάνω στα μοναδικά αυτοδιευθυνόμενα ραδιόφωνα της χώρας μας, το Ράδιο Κιβωτός και το Ράδιο Ουτοπία. Διαβάζοντας τη συζήτηση, καταλαβαίνει ο καθένας και η καθεμία μας ποιοί είναι οι πραγματικοί λόγοι της απειλούμενης καταστολής ενός από τα λιγοστά μέσα που έχει στα χέρια του ένας συγκεκριμένος κοινωνικός, πολιτικός και πολιτιστικός χώρος για αυτοέκφραση, επικοινωνία και δραστηριοποίηση. ΚΑΤΩ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΜΑΣ, ΝΑ ΜΗΝ ΜΕΝΟΥΜΕ ΠΑΘΗΤΙΚΟΙ ΔΕΚΤΕΣ ΤΩΝ ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ.

Στη συζήτηση πήραν μέρος από το Ράδιο Κιβωτός, όπως προείπαμε, ο Βαγγέλης (Βαγγέλης) και ο Πάκης, ενώ από τη συντακτική ομάδα των Πειρατών της Ημισελήνου, ο Νίκος Βαρδακαστάνης, ο Σωκράτης Μιχαηλίδης, ο Γιάννης Μπαλλής και ο Γιάννης Σαπώνης. Καλή σας «ακρόαση»!

Π.: Αυτό το εγχείρημα αυτοοργάνωσης έχει να κάνει με ένα ιδιαίτερο χώρο που είναι ο χώρος του ραδιοφώνου και γενικότερα της πληροφορίας. Ένας ραδιοσταθμός περιλαμβάνει την εσωτερική του οργάνωση και τη σχέση που έχουν τα μέλη με την πληροφορία και σε αυτό που κάνουν, υπάρχει ένα καθαρά τεχνικό ζήτημα πάρα πολύ σπουδαίο. Δηλαδή, όλες αυτές οι σχέσεις αυτοοργάνωσης πραγματοποιούνται, έχουν να κάνουν με υλικές εκφράσεις, και δεν είναι κάτι αφηρημένο και θεωρητικό, την στιγμή που δοκιμάζονται διαρκώς στην πράξη.

Είναι ένα πείραμα εν ζωή, οπότε ότι αναφέρουμε σε σχέση με αυτό, προέρχεται από την εμπειρία του που έχει να κάνει με ένα πολύ ιδιαίτερο χώρο (το ραδιόφωνο) για το οποίο υπάρχει πολλή πείρα τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό, και νομίζω ότι ειδικά το ράδιο Κιβωτός έχει προχωρήσει σε σχέση με τον χώρο των Μ.Μ.Ε.

Τώρα το ράδιο Κιβωτός θα κλείσει μέσα σε αυτό το χειμώνα τα 4 χρόνια εκπομπής του, βέβαια η ομάδα που το ξεκίνησε είχε κάνει πρωτότερα συζητήσεις. Ο σταθμός λειτουργεί μέσα από την συνέντευξη που γίνεται, η οποία συνήθως είναι μηνιαία, αυτοχρηματοδοτείται μέσω εισφορών των μελών του, ή εκδηλώσεις που κάνει και δεν χρησιμοποιεί διαφημίσεις. Νομίζω ότι δεν υπάρχουν ιεραρχίες μέσα στο σταθμό. Κάποιοι, βέβαια κατά περιόδους κάθονται περισσότερες δουλειές, αλλά δεν υπάρχει διάθεση για επιβολή «βίας». Υπάρχουν διαφορετικές τάσεις και απόψεις αλλά αυτές καταφέρνουν να συντηρούνται.

Πείτε μας για το πρόγραμμα. Υπάρχουν εκπομπές έκφρασης, υπάρχουν συλλογικές εκπομπές; Τι ακριβώς γίνεται;

Σ' αυτή τη φάση που βρισκόμαστε τώρα, το Ρ.Κ. μένει κλειστό γύρω στις 7 με 8 ώρες το βράδυ. Και όταν λέμε κλειστό εννοούμε ότι παίζει κάποιο CD κλασική μουσική από τις 3.00 το βράδυ ως τις 11.00 που ξαναανοίγει ο σταθμός. Έχουν οργανωθεί κάποιες εκπομπές συλλογικές με πιο σημαντικές αυτές που γίνονται Δευτέρα και Παρασκευή μεσημέρι που είναι εκπομπές αντιπληροφόρησης που περιλαμβάνουν επικαιρότητα, νέα από το εξωτερικό, μεταφράσεις. Υπάρχει μια εκπομπή πειραματισμού για τα Μ.Μ.Ε. και τις φόρφες που υπάρχουν. Οι εκπομπές της βραδυνης ζώνης καλύπτουν ένα χώρο μουσικό που εγώ θα τον ονόμαζα ανεξάρτητο.

Το πρόγραμμα της Κιβωτού πιάει μια ευρύτερη γκάμα, δηλαδή είναι σχεδιασμένο για να καλύπτει ένα φάσμα μουσικής και ποιο είναι αυτό; Ή ένα φάσμα απόψεων που δεν ακούγονται στο επίσημο ραδιόφωνο; Υπάρχει μια πολιτική του σταθμού απέναντι σ' αυτό;

Π.: Αυτό είναι κατά κάποιο τρόπο μια αυτονομία κατάκτηση του σταθμού. Δεν υπάρχει ένας από πριν σχεδιασμός του προγράμματος. Υπάρχει όμως μια φυσική σύνδεση των ανθρώπων του σταθμού με τα κοινωνικά ζητήματα και αυτό έχει ένα αντίκρουσμα στο τι εκπέμπει ο σταθμός. Μια και δεν υπάρχει κεντρικός σχεδιασμός μπορούμε να πούμε ότι είναι θέμα τύχης των αναλογιών που θα υπάρξουν στο πρόγραμμα μιας εβδομάδας. Αυτό όμως που θέλω να τονίσω είναι ότι μέσα στο Ρ.Κ. γίνεται μια προσπάθεια να υπάρξει μια

ΕΡΤΖΙΑΝΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Συνέντευξη-Συζήτηση με το «Ράδιο-Κιβωτός»

ενιαία φιλοσοφία για το πρόγραμμα, δηλ. δεν υπάρχει ένας διαχωρισμός εκπομπών η διαχωρισμός αναγκών. Όλες οι εκπομπές του Ρ.Κ. είτε δίνουν βαρύτητα στο λόγο είτε στη μουσική, ή σε θέματα πληροφόρησης, είτε σε θέματα πειραματισμού με τη φόρμα που μπορεί να έχει το ράδιο, γιατί αυτό είναι η ζώνη πειραματισμού, δηλ. τι μορφές μπορεί να πάρει η πληροφορία. Διακατέχονται από μια ενιαία λογική π.χ. μία μουσική εκπομπή ή μία εκπομπή τέχνης δεν θα παρουσιάσει κάτι διαχωρισμένο από το περιβάλλον του και από τους ορισμούς που μπορεί να δέχεται και ταυτόχρονα σε μία εκπομπή λόγου θα είναι προσεγγισμένη η μουσική της.

μείο στο οποίο παίζονται διάφορα παιχνίδια εξουσίας αλλά τείνει να αντικαταστήσει σαν μέσο κυριαρχίας ακόμα και αυτή την οικονομία. Η πληροφορία έχει ορισμένα χαρακτηριστικά από τη φύση της, και τουλάχιστον με τον τρόπο που δίνεται, δεν είναι απελευθερωτική απέναντι στην δραστηριότητα του ατόμου, δηλαδή υπαγορεύει και τείνει να αντικαταστήσει τις ανθρώπινες σχέσεις και την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Ν.Β.: Τα μέσα κατασκευάζουν την πραγματικότητα. Διάφορες καταστάσεις υπάρχουν μόνο εφόσον περνάνε μέσα από τα Μ.Μ.Ε. Οι κορμοράνοι στον Περσικό είναι δημιούργημα των μέσων και ο κακός είναι το Ιράκ, αυτός

να μην καταλήξουμε και εμείς να είμαστε οι εξουσιαστές που θα περνάμε διάφορα. Υπάρχει ένας κόσμος που είναι ακροατής του Ρ.Κ. Ξέρουμε ότι υπάρχει ένα 2% που μας ακούει και αυτό είναι σίγουρο. Ξέρουμε επίσης ότι υπάρχει ένα ποσοστό που δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητο, που εξαντλεί όλη την επαναστατική δραστηριότητα ή τη ντε μεκ ευαισθησία που έχει, σ' ορισμένα ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία, μόνο στην ακροατικότητα αυτού του σταθμού. Υπάρχει κόσμος, είτε φοιτητές είτε κάποιοι άλλοι, οι οποίοι μπορεί να κατέβουν μια φορά στις τόσες σε μια μεγάλη πορεία στην οποία δεν μπορεί να μην κατέβει γιατί δεν γίνεται αλλιώς και είναι αυ-

Όταν λες φιλοσοφία που διαπνέει το σταθμό εννοείς ότι το Ρ.Κ. έχει μια άποψη για την επικοινωνία που αντανάκλαται και στις εκπομπές του τελικά;

Π.: Πιστεύω ότι αυτή η άποψη είναι και ασυνείδητη. Δεν βγήκε σαν κατευθυντήρια γραμμή του σταθμού, απλώς διαμορφώθηκε στην πορεία. Πολύ γενικά μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει μια προσπάθεια να πιστούν διάφορα ζητήματα της ζωής μας..., δηλαδή δεν υπάρχει ένας διαχωρισμός ανάμεσα στα πράγματα που μπορεί να ασχοληθεί κανείς μέσω του ραδιοφώνου.

Β.Β.: Για να αποφορτίσουμε τη συζήτηση θα μιλήσω προσωπικά. Προσπαθώ ότι βγάλω στο ράδιο, να έχει άμεση σχέση μ' αυτά που βιώνω καθημερινά, μ' αυτά που ζω, και το πιο σημαντικό να μην είναι πέρα από μένα. Αν κατορθώσουμε να βγάλουμε τα πράγματα που δεν είναι πέρα από εμάς πιστεύω ότι προχωράμε.

Γ.Μ.: Είναι η επικαιρότητα αυτή που ενδιαφέρει; Πάμε με τις αναζητήσεις των λοιπών Μ.Μ.Ε. ή κάτι άλλο;

Π.: Όλα αυτά τα ζητήματα δεν είναι λυμένα και υπάρχει ένας συνεχής προβληματισμός επί του πρακτέου. Αυτό που θα ήθελα να πω, είναι ότι το καθέτι δεν εξετάζεται διαχωρισμένα προς την δημοσιογραφική άποψη, υπάρχει μια έντονη κριτική, μια επιλογή θεμάτων. Δεν κυνηγάμε την επικαιρότητα αναγκαστικά ή μια διάδοση της πληροφορίας εν αφθονία.

Ας μιλήσουμε λίγο για τα Μ.Μ.Ε. Γίνεται μια διαρκής συζήτηση για τα Μ.Μ.Ε., έχει φανεί ότι κατευθύνουν διάφορα πράγματα, έχουν περάσει στην πρώτη γραμμή, ακόμα και έλληνες πολιτικοί παραδέχονται ότι αν υπάρχει ένα μιλιά εξουσίας αυτό είναι η διαπλοκή ανάμεσα σ' αυτούς που έχουν τα μέσα παραγωγής, τους πολιτικούς και τους δημοσιογράφους, και σ' αυτούς που έχουν τα Μ.Μ.Ε. Και στην Ελλάδα είναι προφανές ότι διάφοροι τύποι που έχουν επιχειρήσεις έχουν εκδοτικά συγκροτήματα, ραδιόφωνα, τηλεόραση και ελέγχουν με αυτό το τρόπο την πολιτική ζωή. Ο ρόλος των Μ.Μ.Ε. έχει αναβαθμιστεί τρομερά και πώς μπορεί να παρέμβει κανείς σ' αυτό.

Π.: Η πληροφορία αυτή τη στιγμή είναι κυρίαρχη και μάλιστα έχει πάρει τέτοια χαρακτηριστικά που είναι ανταγωνιστική και προς την ίδια την ζωή. Είναι όχι μόνο ένα κομβικό ση-

δηλαδή που ανοίγει τις δεξαμενές πετρελαίου δημιουργώντας οικολογική καταστροφή.

Υπάρχουν γεγονότα που γίνονται στο εξωτερικό, τα οποία εμείς δεν έχουμε τη δυνατότητα να τα κρίνουμε. Δηλαδή μία πληροφορία η οποία δημοσιεύτηκε στον τύπο μια φωτογραφία, ένα φιλμ που λέει ότι κάτι συνέβη στο Σαν Φραντίσκο, εμείς στην Αθήνα ή την Θεσσαλονίκη, δεν μπορούμε να ξέρουμε εαν πραγματικά έγινε ή όχι, και ακόμα και αν έγινε, ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζεται έχει να κάνει πολύ με την γνώμη που έχουμε γι' αυτό.

Β.Β.: Μην πας πολύ μακριά, αυτό μπορεί να ισχύει για Θεσσαλονίκη, Αθήνα για ότι έγινε εδώ τον Γενάρη.

Π.: Έχουμε φθάσει σε ένα σημείο που η πληροφορία έχει αντικαταστήσει την πραγματικότητα. Τα Μέσα δεν είναι ένα πεδίο εξουσίας αλλά το μέσο επιβολής της, και αυτό που προβλέπω είναι ότι θα αντικαταστήσει την οικονομία σαν μέσο επιβολής, όπως η οικονομία αντικατέστησε την θρησκεία.

Γ.Μ.: Εξάλλου η οικονομία έχει τελειώσει. Οι απολαβές αυτών που έχουν την εξουσία είναι κορεσμένες. Υπάρχει πιο πολύ η εξουσία για την εξουσία, και ο έλεγχος για τον έλεγχο. Το φетиχ της εξουσίας.

Μιχ.: Δεν είναι φетиχ είναι ο έλεγχος πάνω στις ανθρώπινες συνειδήσεις.

Νικ.: Πάντως εξουσία σήμερα χωρίς τα Μ.Μ.Ε. δεν υπάρχει.

Β.Β.: Είναι από μόνα τους αυτά εξουσία, και ο πόλεμος που παίζεται στις μέρες μας είναι ο πόλεμος των πληροφοριών. Έχουμε μια συχνότητα στη μπάντα που βρίσκεται στους 92,5 και από εκεί και πέρα υπάρχουν κάποιες πληροφορίες που παίρνουμε και πρέπει να τις βγάλουμε έξω, και εδώ είναι το μεγάλο πρόβλημα το οποίο υπάρχει και το οποίο δεν έχει λυθεί σε τέσσερα χρόνια γιατί το όριο είναι το ραδιόφωνο. Γιατί το ραδιόφωνο είναι μία εξουσία και υπάρχει αυτή η σχέση, είμαστε εμείς και αυτός που ακούει, είναι ο πομπός και ο δέκτης, και όλο το πρόβλημα είναι η σχέση που θα αναπτυχθεί ανάμεσα σ' εμάς που είμαστε πίσω από τα μικρόφωνα και σ' αυτούς που είναι μπροστα στα ηχεία και ακούνε. Αυτή η σχέση δεν είναι ούτε απλή ούτε εύκολη. Αυτή η σχέση πρέπει να πλαστεί έτσι ώστε

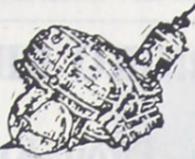
τός ο κόσμος που ακούει τις εκπομπές αντιπληροφόρησης του Ρ.Κ. και του Ρ. Ουτοπία και οι μόλις τελειώσει η εκπομπή να το κλείνει και να ηρεμεί και να λέει: αυτά παίζον, κοίτα τι γίνεται. Δεν θέλω να την πέσω σε κανένα αλλά αυτό είναι μια πραγματικότητα και αυτό είναι το ζήτημα. Αυτό θα λυθεί μέσα από τη σχέση που θα πλασθεί ανάμεσα στον πομπό και τον δέκτη. Αυτό που θέλω να κάνω εγώ, είναι να απελευθερωθούν κάποιες δυνάμεις (δεν είναι απλώς προσωπική κάβλα). Κάποιοι δηλαδή που θα είναι σε θέση να ανέβουν στο Ρ.Κ., να κατέβουν στο δρόμο, να κλείσουν το ράδιο όταν υπάρχει μια πορεία. Δεν με ενδιαφέρει να κάνω μια εκπομπή και να λέω για την κρατική καταστολή τη στιγμή που συγκρούονται στο δρόμο. Το όριο είναι το ραδιόφωνο και η σχέση τελικά ανάμεσα σε πομπό και δέκτη.

Γ.Μ.: Μπορεί να υπάρξει επαναστατικό ραδιόφωνο;

Μπορεί τελικά ο ακροατής να κλείσει τον δέκτη και να κατέβει στον δρόμο είτε να επικοινωνήσει με τον σταθμό, είτε να συμμετάσχει στο ραδιόφωνο, καθιστώντας το ένα πραγματικό μέσο επικοινωνίας; Γίνεται αυτό στο Ρ.Κ. αυτά τα 4 χρόνια;

Β.Β.: Υπάρχουν άνθρωποι στο παρελθόν οι οποίοι ήταν ακροατές και τώρα έχουν εκπομπές, ή παραδείγματα από γεγονότα που έπρεχαν άμεσα όπου μέσα από το ράδιο ένας κόσμος μπόρεσε να συσπειρωθεί, όπως σε μία σύλληψη που έγινε το βράδυ, και το πρωί στα δικαστήρια υπήρχε κόσμος που το είχε μάθει από τα δύο ραδιόφωνα.

Ν.Β.: Υπάρχει μία τάση στα Μ.Μ.Ε. να «κεφαλοποιούν» τους αναγνώστες-ακροατές-τηλεθεατές, τόσο σαν καταναλωτικό κοινό, όσο και σαν «κοινή γνώμη». Οι δημοσιογράφοι έχουν αναλάβει το νταραβέρι ανάμεσα σε καταπιεστές και καταπιεζόμενους. Οι δημοσιογράφοι «εκφράζοντας» τη δυσάρεσκεια απέναντι σε ανταρχικούς νόμους, την κρατική αυθαιρεσία, κεφαλοποιούν αυτή τη δυσάρεσκεια και την χρησιμοποιούν στα πλαίσια των ανταγωνισμών του μπλοκ εξουσίας. Π.χ. στις μαθητικές κινητοποιήσεις πέρσι, οι εφημερίδες που προσοθούν τον «εκσυγχρονισμό» οι γιάπιδες του τύπου παίρνουν το μέρος των μαθητών μέχρι που γίνονται οι συγκρούσεις όπου γίνονται οι πυροσβέστες.

Είναι ο διαμεσολαβητής «κοινής γνώμης» εξουσίας και θεωρούν αντιπολίτευση τα γράμματα στις εφημερίδες και τα τηλέφωνα στους σταθμούς βάζοντας έναν κόσμο στην ψευδαίσθηση ότι κάνει αντίσταση. Υπάρχει εναλλακτική πρόταση σ' αυτό. Δηλαδή αν το ράδιο Κιβωτός προσπαθεί να πει κάτι άλλο.

Π.: Αυτό που μπορείς να κάνεις αν θες να έχεις μια πραγματική εναλλακτική πρόταση, είναι να κάνεις μια διερεύνηση και έναν διαρκή πειραματισμό, που αναίρει και αυτό που εσύ κάνεις. Σχέση με την πληροφορία, δηλαδή το καταπόσο μπορείς να αναίρεις την σχέση εξουσίας και αυτή την αναπαραστατική ιδιότητα που έχει η πληροφορία απέναντι στην ζωή, και να αφήσεις κάποια πράγματα να μεταφερθούν μέσα στην ίδια την κοινωνία και μέσα στην ζωή του καθενός. Αυτό δεν είναι κάτι που γίνεται εύκολα. Ουσιαστικά ψάχνει διόδους. Διόδους που έχουν να κάνουν και με το περιεχόμενο αυτών που λες, και με τον τρόπο που αυτά βγαίνουν. Αλλά αυτό δεν είναι κάτι που μπορεί να γίνει σε κάποιες εκπομπές ή να υπάρχουν κάποιες κορφώσεις. Δηλαδή πρέπει να υπάρχει η διάθεση να χρησιμοποιεί αυτό το μέσο, να είσαι ειλικρινής, να δίνεις πράγματα που βιώνεις στη σκέψη σου και δεν είναι αφηρημένα, να προσπαθείς να μεταφέρεις αυτά τα πράγματα στο πεδίο των κοινωνικών σχέσεων. Τώρα αυτό το λέω κάπως γενικά, και αυτό είναι το πρόβλημα αυτής της συζήτησης, ότι υπάρχει ένα σύνολο πραγμάτων μέσα στο μυαλό μας με βάση αυτά που έχουν γίνει στην Κιβωτό, και δεν μπορούμε να τα βάλουμε σε μια σειρά για δώσουμε και απαντήσεις στα ερωτήματα.

N.B.: Πάντως ο ρόλος των Μ.Μ.Ε. είναι να παθητικοποιούν. Αυτός είναι ο ρόλος και εκεί ακριβώς έγκειται και η κυριαρχία τους, γιατί το καταφέρνουν. Αν εσύ έχεις στα χέρια σου τέτοια πράγματα, ας πούμε τους Πειρατές ή το Ράδιο Κιβωτός, ο ρόλος σου ποιός είναι; Σίγουρα δεν είναι αυτός (να παθητικοποιεί).

Π.: Ως προς αυτό θα συμφωνήσω με τον Βαγγέλη, δηλαδή θεωρώ ως προς το ραδιόφωνο και ως προς το Ράδιο Κιβωτός ότι το όριο αυτής της προσπάθειας είναι το ίδιο μέσο, το ραδιόφωνο, και ότι η απελευθερωτική του διάσταση βρίσκεται στο ξεπέρασμα αυτού του μέσου, εκεί δηλαδή που σταματάει το ραδιόφωνο αρχίζει η απελευθερωτική του επίδραση, αν υπάρχει τέτοια.

N.B.: Που σταματάει το ραδιόφωνο;

Π.: Το ραδιόφωνο δεν είναι μια ζωντανή επικοινωνία αλλά είναι μια σχέση από απόσταση στην οποία υπάρχει ένας πομπός και ένας δέκτης. Αυτό δεν μπορείς να το αλλάξεις.

N.B.: Στο κλείσιμο του πομπού δηλαδή.

Π.: Μπορείς σίγουρα να πεις ότι το ραδιόφωνο δεν είναι τόσο ολοκληρωτικό μέσο όπως είναι η τηλεόραση. Αφήνει πάντα ένα χώρο στον δέκτη να αναπτύξει τη δική του σκέψη, τη δική του φαντασία. Όπως και το έντυπο. Δεν είναι μια επίθεση από ένα σύνολο πληροφοριών με διάφορες μορφές ηχητική, εικόνας που αφορούν τη σκέψη του συναισθηματικό του υποσυνείδητο. Είναι ένα ηχητικό άκουσμα που όταν είναι ειλικρινές και μεταφέρει αίσθημα και σκέψη, δίνει στον άλλο ένα περιθώριο να αναδιπλωθεί ο ίδιος μέσα στο δικό του χώρο. Όχι ότι έχει καταργηθεί η σχέση εξουσίας, είπαμε ότι ο περιορισμός είναι το μέσο αυτό δεν αλλάζει. Είσαι ευχαριστημένος όταν μπορείς να απελευθερώσεις τον άλλο με ένα τέτοιο τρόπο και όταν έχεις καταφέρει να περάσεις κάποια πράγματα που θα εκφραστούν μέσα στην κοινωνία, μέσα στην ζωή του καθενός και μέσα σε κάποιες ευρύτερες σχέσεις και συγχρούσεις.

B.B.: Εξάλλου ο βασικός μας στόχος για ένα μεγάλο κομμάτι του Ρ. Κιβωτός που αυτό τον καιρό τρέχει – γιατί η αλήθεια είναι ότι στην ουσία το Ρ. Κιβωτός είναι 30-35 άτομα – είναι να απελευθερώσει ένα κόσμο που είναι πίσω του. Θέλω να πιστεύω πως ότι κάνουμε, το κάνουμε προς αυτό το σκοπό.

N.B.: Υπάρχει ένα πρόβλημα όταν χειρίζεσαι κάποια Μ.Μ.Ε., δηλαδή όταν γράφεις ή λες κάτι στο ραδιόφωνο, αυτό που λες εσύ και οι προθέσεις οι δικές σου, με αυτό που λαμβάνουν οι άλλοι, δηλαδή οι ακροατές, οι αναγνώστες κ.λ.π. είναι τελείως διαφορετικό. Γι' αυτό και οι περισσότεροι είναι παθητικοί δέκτες. Μπορεί εσύ να κάνεις ένα ραδιόφωνο όπως στο RADIO DAY όπου ένας τύπος στην δεκαετία του '60 λέει κάποια, πραγματικά καλά πράγματα, αλλά η πλειοψηφία των ακροατών στην Αμερική είναι σχιζοφρενείς, παρανοϊκοί ή φασίστες, οι οποίοι τον παίρνουν τηλέφωνο και τον βρίζουν. Ο τύπος έχει φοβερά καλές προθέσεις. Και εκεί μπαίνει αυτό που λέτε εσείς, ένα κοινό του Ρ. Κιβωτός μπορεί να είναι ένα κοινό το οποίο τελικά να εξαντλεί την επαναστατικότητα του ή την αμφισβήτηση του στο άκουσμα του ραδιοφώνου, ή οι αναγνώστες των Πειρατών να εξαντλούν την αμφισβήτηση τους αγοράζοντας Πειρατές.

Π.: Αυτό είναι ένα πρόβλημα, ότι ένα μεγάλο μέρος του κόσμου που ακούει ράδιο ή αγοράζει έντυπα, είναι καταναλωτής και δεν μπορεί να σπάσει αυτή την παθητική σχέση. Αλλά άμα το δεις σε ένα πιο μακροπρόθεσμο επίπεδο και γενικότερα, ιδιαίτερα για το ραδιόφωνο, βλέπεις ότι παράγεται κουλτούρα όπου στην Θεσσαλονίκη π.χ. αρχίζει να φαίνεται. Υπάρχουν κέντρα που λειτουργούν σταθερά και παράγουν πολιτισμικό έργο και που αν υποθέσουμε ότι προσπαθούν να είναι απελευθερωτικά, ότι όντως βλέπεις κάποιες δυνάμεις δημιουργικές να αυτοοργανώνονται και να κάνουν κάποια πράγματα.

Δεν λέω ότι αυτό γίνεται σε μεγάλο βαθμό γιατί είναι κάτι που προχωράει αργά αργά, αλλά είναι κάτι απολύτως πραγματικό, έχει να κάνει με στάσεις ζωής και με τις εκφράσεις τους.

N.B.: Κάνουμε δηλαδή σημειολογικό ανταρτοπόλεμο; Γιατί εγώ νομίζω πως αυτό κάνουμε.

Π.: Μα φυσικά αυτό κάνουμε. Και μάλιστα, σημειολογικό ανταρτοπόλεμο κάνεις εδώ όταν πειραματίζεσαι με την φόρμα του ραδιοφώνου, κάτι που έχει γίνει πολύ στο Ρ. Κιβωτός. Δηλαδή, έχει χρησιμοποιηθεί – ας το ονομάσουμε αρνητική μορφή πληροφορίας – καταστρέφεις δηλαδή κάθε ευπρεπή μορφή που μπορεί να έχει η πληροφορία μέσα από επαναλήψεις, μέσα από κολάζ, μέσα από κενά κ.λ.π., τρόποι υπάρχουν. Έχουν δοκιμαστεί και είναι σε εξέλιξη.

N.B.: Μπορείς να το εξηγήσεις αυτό με παράδειγμα;

Π.: Ας υποθέσουμε ότι μια κατεστημένη ραδιοφωνική φόρμα που το περιεχόμενό της μπορεί να θεωρηθεί είτε συντηρητικό είτε επαναστατικό περνάει μια αξία και θες τελείως απομονωμένα (σε σχέση με τη φόρμα) να καταστρέψεις εντελώς αυτό που λέμε φόρμα πληροφορίας, να αναίρεις τελικά μία πληροφορία. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις την μονοτονία τη συνεχή επανάληψη, είτε φράσεων είτε μουσικών στιγμών. Μπορείς να δημιουργήσεις κενά ανάμεσα στις εκπομπές, μπορείς να χρησιμοποιείς είδη μουσικής που φαίνονται ξένα και να κάνεις μια διαφορετική χρήση.

B.B.: Μπορείς να κάνεις θέμα για τον έρωτα και να πάρεις την Άμεση Δράση για τη ρωτήσεις αν σε αγαπάει.

Π.: Μπορείς να δημιουργείς απρόοπτα, ξαφνικά στον αέρα. Να βγαίνουν συζητήσεις στον αέρα χωρίς αυτό να είναι γνώση αυτού που είναι στην άλλη άκρη του τηλεφώνου. Γενικά γίνονται διάφορα πράγματα που τον τελευταίο καιρό παίρνουν και το χαρακτήρα δομής. Υπάρχουν εκπομπές στο Ρ. Κιβωτός που έχουν μοναδικό σκοπό αυτήν την εκτροπή της πληροφορίας πράγμα που κταντάει πολύ κουραστικό στο τέλος αλλά σημασία έχει ότι γίνεται, γιατί αυτός ακριβώς είναι ο σκοπός του, να γίνει κουραστικό. Αυτό φυσικά είναι ένα από αυτά που μπορείς να κάνεις. Όχι ότι η Κιβωτός κάνει συνέχεια αυτό το πράγμα. Είναι απλά μια προσπάθεια διερεύνησης για το ποιά μορφή μπορεί να πάρει η πληροφορία.

N.B.: Φοβάμαι πάντως ότι οι μορφές είναι πάντα αφομοιώσιμες. Αν εσύ κάνεις ραδιόφωνο, και το προχωράς ψάχνοντας τις φόρμες του και τα μηνύματά του, το σύστημα από την άλλη μπορεί πολύ εύκολα να το αφομοιώσει, χωρίς βέβαια αυτό να μειώνει την αξία αυτού που κάνεις. Για παράδειγμα, αυτά τα πράγματα που μου κάνεις σπερματικά ακόμα και το επίσημο ραδιόφωνο τα έχει κάνει μερικές φορές. Πέρνουν τηλέφωνα και βάζουν κάποιους χωρίς να ξέρουν ότι είναι στον αέρα να κάνει μαλακίες και έτσι τους απομυθοποιούν. Παρόλα αυτά εγώ νομίζω ότι το ζήτημα δεν είναι εκεί.

Π.: Νομίζω ότι ειπώθηκε και ποιά πριν. Το ραδιόφωνο για μας δεν είναι αυτοσκοπός, είναι μία γενικότερη άποψη για την ζωή, και έχουμε επιλέξει παράλληλα και το ραδιόφωνο. Προσπαθούμε να δούμε τι γίνεται με αυτό το μέσο, αλλιώς δεν θα κάναμε ραδιόφωνο. Δηλαδή ένα είναι ότι αποφασίζεις να είσαι εξωστρεφής, γι' αυτό ακριβώς χρησιμοποιείς και το συγκεκριμένο μέσο, και ξέρουμε ξεκάθαρα που αυτό το πράγμα αρχίζει και που τελειώνει. Αυτό όμως δεν είναι από μόνο του. Συνδυάζεται με ένα σωρό άλλα πράγματα.

B.B.: Δεν διοχετεύεται μια δράση αποκλειστικά στο ραδιόφωνο. Γι' αυτό ο σκοπός που αγωνίζεσαι και παλεύεις όλο αυτό τον καιρό είναι να διώξεις όλον αυτόν τον κόσμο που είναι να διώξεις όλους αυτούς που σε ακούνε να τους βγάλεις στον δρόμο, και να μην κλείνουν στα σπίτια τους, άσχετα αν ακούνε Ρ. Κιβωτό, και καταφέρεις να τους κάνεις να συγκρούονται, να συζητάνε στο δρόμο, τότε έχεις καταφέρει τον σκοπό σου.

Γ.Μ.: Αυτό προδίδεται να ξέρεις που τελειώνει το ράδιο και αυτό θα ήθελα να μάθω. Ξέρετε που τελειώνει αυτό το πράγμα; Έχετε σκεφτεί ποτέ πρέπει να κλείσει αυτός ο κύκλος; Πιστεύεται ότι έχετε την συναίσθηση και την ετοιμότητα να καταλάβετε ποτέ αυτό θα ξεφύγει από τα χέρια σας και θα πρέπει επομένως να σταματήσετε;

Π.: Οριστική απάντηση για αυτό δεν μπορεί να υπάρξει. Απλά ελπίζουμε να υπάρξει αυτή η αίσθηση, αυτός ο συναγεμώσις.

η πάρτη μου. Όλοι είναι στην αρπαχή, στην κούρμα, στο βούτημα. Και τελικά ο χώρος δεν έχει διαλυθεί, δεν έχει καταστραφεί από την καταστολή, νομίζω ότι είναι ακριβώς για αυτό το λόγο. Κάποιοι άλλοι χωρίς εμάς παθαίνουν δόες και μόνο στην υποψία ελευθέριας μας. Γιατί υπήρξαν ιστορικές περιπτώσεις που μπορούσαν να μας διαλύσουν. Αλλά να μείνει τι; Οι σκυλάδες, οι θυρωροί του Κατοσάνεβα ή οι κλαδικάριοι του κάθε κόμματος; Γιατί τελικά αυτή είναι η κοινωνία. Επαγγελματίες δημοσιογράφοι, επαγγελματίες πολιτικοί, επαγγελματίες θυρωροί, γενικός επαγγελματίες και ειδικοί.

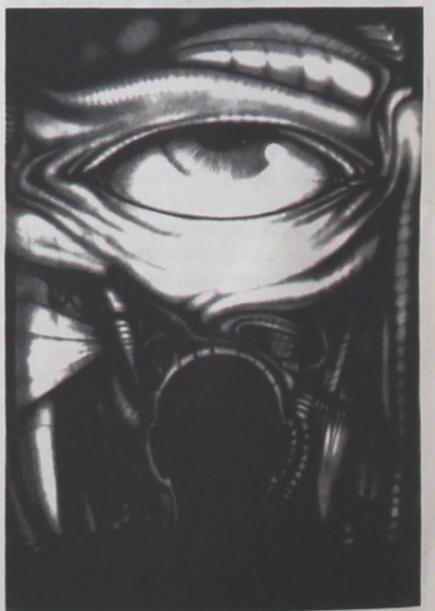
Π.: Νομίζω ότι μιλάμε γενικότερα. Αυτός ο χώρος τελικά είναι ίσως ο μόνος που έχει πραγματικό λόγο ύπαρξης και ίσως να είναι και ο μόνος που τελικά υπάρχει. Δηλαδή αν μπορεί να κάνει μια αυτοκριτική και από εκεί να εξελισστεί, μπορεί να διατηρηθεί και να μην αφομοιωθεί, και να πάει πιο μπροστά. Να μην είμαστε ένα άλλοθι που χρησιμοποιείται αλλά είμαστε και εμείς οι ίδιοι που θα υπερβούμε αυτό το άλλοθι. Θα βρεθούμε δηλαδή σε θέση αντιπαλότητας με όλους αυτούς. Και αυτό είναι εμφανές και με το ράδιο Παρατηρητής γιατί υπήρχε μία συγκεκριμένη κίνηση. Αυτό το ράδιο αντιπροσωπεύει τον παλιό χώρο του ΚΚΕ εσ. όπως εκφραζόταν στην Θεσσαλονίκη. Αυτός ο χώρος όχι μόνο διαλύθηκε αλλά εκφυλίστηκε, ακόμα και εκχυδαίστηκε, δηλαδή ακούσιες ράδιο Παρατηρητή και μπορούμε να κρίνεις κάποια πράγματα, αυτό είναι εμφανές. Γιατί ακριβώς ακόμα και τα άλλοθι του με τον τρόπο που τα χρησιμοποιεί, τα αποδυναμώνει μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο.

N.B.: Έχει περάσει με την τεχνική της εξουσίας.

Π.: Ακριβώς. Ας πούμε ότι εμείς είμαστε οι τεχνικοί της αντιεξουσίας. Όχι ακριβώς ότι είμαστε βέβαια. Δηλαδή τα πράγματα δεν είναι απομονωμένα στο σταθμό. Κατατίθεται μια πρόταση ζωής, μια αγωνία ζωής και ακριβώς εκεί είναι που δεν μπορούν να να μας φτάσουν, και ακριβώς εκεί είναι που μας φοβούνται. Για αυτό και ο Σαραντόπουλος φοβήθηκε να τα βάλει μαζί μας. Γιατί ακριβώς θα είχε πρόβλημα να συγκρουστεί σε αυτό το επίπεδο με μια κατάσταση που έχει κάποια αμυγή χαρακτηριστικά, με μια υγιή έννοια.

N.B.: Αυτό που είπες για τους τεχνικούς της εξουσίας, ότι αυτοί είναι οι τεχνικοί της εξουσίας και ότι λίγο πολύ εμείς είμαστε οι τεχνικοί της αντιεξουσίας. Τελικά αυτό έχει γίνει στην Ελλάδα. Η κρίση του κινήματος έχει αναγκάσει τους εναπομεινάντες σε αυτό να είναι οι τεχνικοί της αντιεξουσίας. Με την κοινωνία απούσα τις περισσότερες φορές ή σε κρίση παρά μόνο σε εξαιρέσεις, όπως π.χ. με τις μαθητικές κινητοποιήσεις που οι μάζες περνάνε στο προσκήνιο. Δηλαδή κομμάτια της κοινωνίας φτιάχνουν τη δικιά τους ιστορία. Παρόλα αυτά στην καθημερινότητα μένουμε εμείς και αυτοί. Αυτοί που είναι πολύ δυνατοί, και εμείς που είμαστε πολύ λίγοι και προσπαθούμε από την άλλη πλευρά. Αυτό νομίζω ότι είναι ένα συνολικότερο πρόβλημα.

Γ.Μ.: Τώρα, μια και μιλάμε για το ράδιο Παρατηρητής που είναι και ένα άλλο ράδιο. Τι άλλο γίνεται στην μάντα των F.M. στη Θεσσαλονίκη. Τι ακούγεται; Ποιά είναι το επίπεδο του ραδιοφώνου στην Θεσσαλονίκη;

Π.: Υπάρχει νομίζω μια αντιστοιχία με την κατάσταση της Αθήνας. Η μεγάλη διαφορά είναι ότι υπάρχουν δύο εναλλακτικοί σταθμοί. Αυτοδιαχειριζόμενοι, διαφορετικοί από το κυρίαρχο. Υπάρχουν κάποιοι θηγατρικοί Αθηναϊκών σταθμών, όπως ο Αντένα, Σκάι, Αυριανή. Άλλη διαφορά, είναι ότι δεν γίνεται το κομφούζιο που γίνεται στην Αθήνα, πράγμα που μας επέτρεψε ακριβώς να υπάρχουμε. Κάτι που τείνει να εκλείψει, μια και τα όρια άρχισαν να στενεύουν φοβερά.

Ν.Β.: Ποιές οι σχέσεις σας με το ράδιο Ουτοπία. Γιατί είστε δύο σταθμοί αντί για ένας;
Π.: Καταρχήν, όλοι συμφωνούμε ότι όσα περισσότερα πράγματα υπάρχουν, τόσο το καλύτερο. Το ότι είναι ξεχωριστοί σταθμοί οφείλεται στο πολύ απλό πράγμα ότι είναι διαφορετικοί σταθμοί. Υπάρχουν πολλά βασικά χαρακτηριστικά κοινά όπως η αυτοχρηματοδότηση, το ότι δεν δέχονται διαφημίσεις, και είναι αυτοδιαχειριζόμενοι. Αλλά έχουν μία διαφορετική άποψη για την πληροφωρία. Προέρχονται από διαφορετικούς πολιτικούς και κοινωνικούς χώρους (όχι όλοι απαραίτητα) και έχουν διαφορετικό παρελθόν.

Β.Β.: Ένα άλλο πράγμα που πρέπει να πούμε είναι ότι τον καιρό αυτό δέχεται επίσης μια επίθεση και έχει τα ίδια προβλήματα με το Ράδιο Κιβωτός, γιατί υπάρχουν 2 σταθμοί που θέλουν να εκπέμπουν στην ίδια συχνότητα, με αποτέλεσμα να τον καλύπτουν στην μισή πόλη.

Γ.Μ.: Πώς σκέφτεστε να αντιμετωπίσετε αυτό το πρόβλημα;

Β.Β.: Η αλήθεια είναι ότι τον τελευταίο καιρό υπάρχει πολύ στενή σχέση με το ράδιο Ουτοπία, καθώς και με άλλους σταθμούς που έχουν πρόβλημα με την καταστολή της πολεοδομίας. Αλλά στην πορεία αυτοί μείναν πίσω. Πάντως αυτοί που θα χτυπηθούν άμεσα, είμαστε εμείς και το ράδιο Ουτοπία, αφού δεν έχουμε χρήματα. Ίσως, ακόμα το ρ. Ουτοπία να έχει μεγαλύτερο άμεσο πρόβλημα κυρίως λόγω της εκπομπής άλλων σταθμών στο ίδιο μήκος κύματος.

Ν.Β.: Υπάρχει άμεσο οικονομικό πρόβλημα που κάποια στιγμή μπορεί να γίνει οριακό για την λειτουργία του σταθμού. Αν μπαίνατε στο δίλημμα κάποιας χρηματοδότησης του σταθμού, π.χ. διαφημίσεις, πως θα το λύνατε αυτό το πρόβλημα;

Π.: Μια φορά είχε τεθεί παρόμοιο ζήτημα με την αγορά καινούργιου πομπού γιατί υπήρχαν χρήματα από ένα τριήμερο που κάναμε με το Ρ. Ουτοπία. Αυτό το ζήτημα λύθηκε με κάποιες γενναίες προσφορές μελών που έτυχε να έχουν κάποια χρήματα εκείνο τον καιρό. Χρήματα που επιστράφηκαν μετά την συναυλία. Σχετικά με τις διαφημίσεις - και μιλώ ατομικά, γιατί δεν είμαστε εμείς το Ρ. Κιβωτός, αλλά είμαστε μέλη του - δεν το συζητώ καθόλου.

Μπορείς όμως να προβάλεις δικά σου πράγματα, π.χ. το βιβλιοπωλείο του Λωτού που έχει ευαισθησία σε κάποια πράγματα, και προωθεί την ελευθεριακή σκέψη. Το θεωρείς κακό αυτό το πράγμα; Αφού στην ουσία προβάλεις και δεν διαφημίζεις παρά τη δική σου δουλειά.

Ν.Β.: Για μένα αυτό που προέχει είναι η διατήρηση του Ρ. Κιβωτός και της Ουτοπίας. Αύριο εκείνο που να προέχει μπορεί να είναι το κλείσιμο του σταθμού. Π.χ. κάποτε μπήκε ζήτημα στο ράδιο Κορυδαλλός αν πρέπει να ζητήσουν άδεια λειτουργίας, ή όχι, και στα πλαίσια της grant επαναστασιακότητας κλείσανε το σταθμό. Σήμερα όταν το κοιτάς αυτό 2 χρόνια μετά λές τι μαλακία έκανα. Αυτό που προέχει τώρα είναι να συνεχίσει το Ρ. Κιβωτός μέχρι να κάνει τον κύκλο του. Για μένα αυτό σημαίνει να αποκτήσει ένα μεγάλο κύκλο ακροατών, και όταν το καταφέρει να κλείσει το σταθμό λέγοντας ότι αρκετούς ακροατές έχουμε, κάνει κάτι μόνοι σας, και αφού δεν κλείνετε εσείς το ραδιόφωνο, κλείνουμε εμείς τον σταθμό. Γιατί δεν ζητάμε ακροατές, ζητάμε ζωντανούς ανθρώπους.

Σ.Μ.: Τα πράγματα δεν είναι ακριβώς έτσι. Όταν κάποτε μπήκε το πρόβλημα σ' εμάς άδεια ή όχι νομίζω ότι θα μπορούεις να κάνεις συνέχεια συμβιβασμούς για να κρατήσεις κάτι. Θα πρέπει να βρούμε εκείνα τα πράγματα που είναι πιο κοντά σε εμάς ώστε να μπορέσουμε να τα κρατήσουμε.

Π.: Ειδικά σ' αυτό το ζήτημα πρέπει να πούμε ότι όταν ο σταθμός δημιουργήθηκε, είχε κάποιες αρχές. Πολύ γενικές βέβαια, και μία από αυτές ήταν όχι διαφημίσεις. Και αυτό θα τηρηθεί, γιατί αυτό αποτελεί και συνολικότερη πεποίθηση. Υποχωρήσεις σίγουρα κάνεις αλλά αυτές είναι διαφορετικές ή μία από την άλλη. Άδεια έχουμε πάρει, πράγμα που είναι υποχώρηση. Το σταθμίσαμε, και είπαμε ότι δεν πειράζει, δεν είναι τόσο σημαντικό. Αντίθετα μια διαφήμιση που έτσι κι αλλιώς δεν πάει μόνη της, και σημαίνει κάποια εξάρτηση δεν μπορούμε να τη δεχθούμε.

Σ.Μ.: Δεν πιστεύετε ότι μια διαφήμιση μπορεί να χρησιμοποιηθεί και αλλιώς, ώστε να είναι απελευθερωτική; Όπως πιστεύετε ότι το μέσον, ο σταθμός, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την απελευθέρωση κοινωνικών δυνάμεων, μήπως το ίδιο, μπορεί να γίνει και με την διαφήμιση;

Β.Β.: Αυτά που κάνουμε φυσικά διαφημιζόμαστε. Όσον αφορά π.χ. τον Λωτό που αναφερθήκαμε πριν, μπορεί να διαφημίσουμε μία εκδήλωση που γίνεται εκεί, αλλά όχι το ίδιο το βιβλιοπωλείο, που παρόλο ότι είναι δημιουργία συντρόφων, και όχι συνολική προσπάθεια, είναι δηλαδή μια επιχείρηση. Το πρόβλημα είναι περισσότερο ηθικό. Αν κάποιος ζητήσουν απ' το σταθμό μία βιβλιογραφία, εγώ θα τους παραπέμψω στον Λωτό για να την πάρουν. Αυτό ναί, αλλά δεν πρόκειται ποτέ να βγει στον σταθμό άμεση διαφήμιση. Τα έντυπα ή άλλες καταστάσεις που κάνουμε φυσικά τα παρουσιάζουμε. Το Ρ. Κιβωτός είναι κάτι σταθερό που δημιουργήσαμε. Δεν κάνει πολιτική. Βγάζει σχέσεις, αδυναμίες, απόψεις, συναισθήματα, είναι κάτι κεκτημένο, και δεν πρόκειται να το παρατήσουμε. Όχι για χρήματα.

Ν.Β.: Είναι τέχνη το ραδιόφωνο, όπως είναι η μουσική, και ο λόγος;

Π.: Νομίζω ότι είναι επιδίωξη να είναι τέχνη, με την έννοια ότι προσπαθείς να αποκαταστήσεις και την έννοια της τέχνης. Το ραδιόφωνο είναι τέχνη με την έννοια ότι υπάρχει σαν αρμονικό μέρος όλης της ζωής, είναι μια προσπάθεια έκφρασης της με διάφορες μορφές. Αρνητικές ή θετικές.

Ν.Β.: Εγώ πάντως έχω ακούσει ότι είναι η τέχνη των μετριοτήτων. Με την έννοια ότι δεν κάνεις μουσική - παίζεις την μουσική των άλλων, ενώ αυτά που λές, έχουν να κάνουν σε σχέση με αυτά που έχουν γράψει άλλοι. Δηλαδή να μην τα φιλτράρεις και τα συνθέτεις, που είναι μια μορφή τέχνης, παρόλα αυτά όμως έχει μια μετριοτήτα.

Π.: Σίγουρα έτσι είναι. Καταρχής είσαι αποδέκτης και το πεδίο σου είναι περιορισμένο αλλά αυτό υπάρχει και τις περισσότερες φορές οδηγεί σε μέτρια ή κακά αποτελέσματα. Παρόλα αυτά όμως μπορεί να πάρει και υψηλότερες ποιοτικά μορφές.

Β.Β.: Πρέπει να πούμε κάτι που είναι σημαντικό, δηλαδή ότι στην Κιβωτό έχει παιχτεί ζωντανή μουσική με παραδοσιακά όργανα, και όλη αυτή η κατάσταση είναι εν εξελίξει. Προσπαθούμε να δημιουργήσουμε ένα γκρουπ με μέλη απολειπτικά από την Κιβωτό και παίζουν μουσική.

Ν.Β.: Αυτό που εγώ βλέπω αν τελικά υπάρχει ένα ζητούμενο από τέτοια εγχειρήματα, σίγουρα δεν είναι οι καταναλωτές. Δεν είναι οι ακροατές ή οι αναγνώστες. Εκεί που πετυχαίνουν αυτού του τύπου εγχειρήματα σε σχέση με τις κυρίαρχες αξίες - εκεί που αποκτούν αναγνώστες ή μεγάλο ακροατήριο - εκεί ακριβώς αποτυγχάνουν. Το ζητούμενο σε αυτό που κάνουμε είναι τα υποκείμενα. Είναι ο καθένας να παίρνει ερεθίσματα και να κάνει δικά του πράγματα. Είναι ο ελεύθερος άνθρωπος, και αυτό είναι το πιο δύσκολο από όλα. Και η αποτυχία μας πάλι κρίνεται σε σχέση με αυτό. Αποτυγχάνουμε τελικά, όταν ενώ θέλουμε να δώσουμε ερεθίσματα ώστε να ελευθερώσουμε κοινωνικές δυνάμεις, τελικά το μόνο που καταφέρνουμε είναι να χειραγωγούμε, και εμείς από την πλευρά μας.

Π.: Θέλουμε να δώσουμε ερεθίσματα, ώστε να απελευθερωθούν κοινωνικές δυνάμεις έτσι όπως αυτές θέλουν. Με τον τρόπο που αυτές αυτοορίζονται. Αυτό νομίζω είναι το σωστό. Γενικά δεν θέλουμε ΕΜΕΙΣ να απελευθερώσουμε την κοινωνία.

Ν.Β.: Πάντως σήμερα το να κάνουμε πολιτική παρέμβαση, χωρίς να έχουμε ραδιόφωνο, χωρίς να έχουμε κοινωνικούς χώρους αυτό δεν είναι δυνατόν. Ναι μεν τα Μ.Μ.Ε. ελέγχουν ολοκληρωτικά, παρόλα αυτά, το μήνυμά τους δεν λαμβάνεται ομοιόμορφα από όλο τον κόσμο. Και στα πλαίσια του κόσμου των καταπιεσμένων είμαστε και εμείς, με τις μικρές μας δυνάμεις, έχουμε κάποια δυνατότητα να διαμορφώσουμε απόψεις. Η κοινωνιολογία το λέει αυτό opinion leader υπάρχουν διαμορφωτές κοινής γνώμης. Διαμορφωτές που δεν είναι μόνο στα Μ.Μ.Ε., αλλά είναι στην δουλειά στην οικογένεια και αλλιώς, οι οποίοι παρεμβαίνουν με τον δικό τους τρόπο, φιλτράροντας τα μηνύματα των Μ.Μ.Ε. Εγώ νομίζω ότι αν τελικά μπορούμε να κάνουμε κάτι, είναι αυτό. Ένας διαρκής ανταρτοπόλεμος, είτε σημειολογικός, είτε κοινωνικός σε όλα τα επίπεδα, αλλά και πόλεμος απέναντι σε κουλτούρες, απέναντι στην χειραγώγηση, απέναντι στον έλεγχο, ο οποίος να διαπερνάει όλη την κοινωνία. Γιατί και ο έλεγχος δεν είναι ενιαίος, εί-

ναι και ολοκληρωτικός. Είναι συνολικός και διάχυτος.

Π.: Ο ανταρτοπόλεμος δεν ορίζεται ότι είμαστε σε περιθωριακή θέση. Ορίζεται από τη θέση των μέσων την κυριαρχία. Πρέπει να κάνουμε ανταρτοπόλεμο, αν θέλουμε να ανατρεψουμε τη δομή της κυριαρχίας.

Γ.Μ.: Εγώ νομίζω ότι έχει πάψει ο καιρός που είμαστε περιθωριοί. Μπορεί να είμαστε μειοψηφία αλλά περιθωριοί δεν είμαστε.

Ν.Β.: Περιθωριοί δεν είμαστε. Δεν έχει να κάνει με το ποιός μας ακούει. Η ουσία είναι ότι όταν βγαίνεις, έχεις εκατοντάδες ανθρώπους να χειραγωγείς. Ενώ αυτό το προνόμιο δεν το έχει κανένας άλλος, ή καλύτερα το έχουν πολύ λίγοι. Υπάρχουν άνθρωποι που οι κοινωνικές τους σχέσεις περιορίζονται στη δουλειά και την οικογένεια. Ενώ εμείς εκφράζουμε τις νέες κοινωνικές σχέσεις στην πόλη. Ξέρεις τι θέλω να ρωτήσω; Έχω ακούσει ότι και στο Ρ. Ουτοπία και στο Ρ. Κιβωτός οι εταιρείες τους στέλνουν δίσκους. Σίγουρα δεν έχετε κάνει νήξη προς τις εταιρείες. Μάλλον συμβαίνει το αντίθετο.

Π.: Αρχικά ήμουν και εγώ κάθεται σε αυτό το ζήτημα. Όταν όμως ένας σταθμός έχει κάποιες ανάγκες για υλικά και τροφοδοτείται μόνο από τα μέλη του, αναγκαστικά έχει πάρα πολλές ελλείψεις. Δεν νομίζω ότι υπάρχει πρόβλημα στο να πάρεις δίσκους από μια εταιρεία όταν δεν υπάρχει οποιαδήποτε δέσμευση απέναντι σε αυτή. Καταρχήν δε δίνουν όλες οι εταιρείες. Δίνουν μόνο οι μικρότερες και όσες έχουμε προβάσεις σε αυτές. Εκεί τελειώνουν και οι σχέσεις με τις εταιρείες.

Β.Β.: Θέλω να φέρω ένα παράδειγμα σχετικά φρέσκο που δείχνει τι μπορεί να πάρεις, πως, και απο ποιόν. Σε αυτή τη στιγμή η Κιβωτός παίζει το κεφάλι της, όσον αφορά μια απόφαση της πολεοδομίας για μεταφορά των κεραιών από την πόλη. Πράγμα που σημαίνει αγορά ράδιο λίνγκ, νέες κεραιές, συντονισμοί, μηχανήματα που να συγκεντρώνει το σήμα. Ακόμα χρειάζεται ένα υποτυπώδες κτίριο για τα μηχανήματα φύλαξη, μια υπόθεση δηλαδή περίπου στα δύο εκατομμύρια. Θα σου πω ένα παράδειγμα που έχει να κάνει με μία υπόθεση επίθεσης που δεχθήκαμε από ένα άλλο ράδιο που υπάρχει στη Θεσσαλονίκη, το Ράδιο Παρατηρητής, το οποίο εκπέμπει δίπλα σε εμάς, και σε μερικά σημεία της πόλης έπεφτε πάνω μας, καλύπτοντας μας. Το Ράδιο Παρατηρητής είναι ένας σταθμός που εξυπηρετεί συγκεκριμένα πράγματα. Ο ιδιοκτήτης του έχει να κάνει με κάποιες διασυνδέσεις από το χώρο του ναυπηγημένου μέχρι ένα κύκλο διανοομενίσκων κλπ. Τώρα έχει τραβήξει τον σταθμό του μια μονάδα παραπέρα για τον λόγο ότι δεν μπορούσε να την πέσει τόσο άνετα σε ένα σταθμό σαν τον δικό μας που είμαστε το άλλο του. Αυτός ο άνθρωπος πουλάει και αγοράζει τα πάντα. Αυτό μεταφράζεται στο ότι μπορεί να βγάλει στον αέρα από μια κραυγή απόγνωσης κάποιου κρατούμενου μέχρι διαφημίσεις και το κασέ είναι άπειρο.

Γ.Μ.: Πως είσαι δηλαδή το άλλοι του.

Β.Β.: Αυτός ο άνθρωπος θέλει να δημιουργήσει μια φυσιογνωμία, ένα πρόσωπο στο ραδιόφωνο που, είναι γενικώς ευαίσθητο, πιάνει κάποια κομμάτια της νεολαίας που αμφισβητούν, αντιστέκονται, είναι ενάντια σε κάποια που πάνε να τους τα ρίξουν στην μάπα, αλλά παρόλα αυτά βάζει και την εκλεκτή μουσική του, έχει και τις κατάλληλες διαφημίσεις του, έχει και τις κατάλληλες διαφημίσεις του, έχει και τα κατάλληλα βιβλιοπωλεία του, έχει και τα κατάλληλα χρήματα από πίσω. Είναι δηλαδή ένας έμπορος. Αυτός ο άνθρωπος πρόσφερε σε μάς, σε κάποια συγκυρία η οποία είναι φο-

βερή και τρομερή και παίζει το κεφάλι της Κιβωτού, ένα χρηματικό ποσό που θα μας επέτρεπε να αγοράσουμε ένα καινούριο πομπό, να δανειστούμε ένα μηχανήμα που θα δυναμώνει το σήμα μας, να μας στείλει ένα τεχνικό να ρυθμίσει τα δύο ή να μας κεραιά που θα μας επιτρέψει να βγαίνουμε με μεγαλύτερο σήμα χωρίς να έχουμε καμία παρεμβολή. Αυτό το ζήτημα για μάς λύθηκε σε μισή ώρα. Μετά από μία επίσκεψη που ακούσαμε την πρόταση του, τα παιδιά που πήγαν εκεί, είπαν ότι το θέμα πρέπει να τεθεί στη γενική συνέλευση του σταθμού και η απάντηση φυσικά ήταν αρνητική. Η επόμενη κίνηση του ήταν να φύγει μία μονάδα παραπέρα. Όλη αυτή η υπόθεση νομίζω ότι απαντάει έμμεσα στο πότε θα πρέπει να κλείσουμε το σταθμό.

Ν.Β.: Θέλω να ρωτήσω αν το Ρ. Κιβωτός εκτός από τον ραδιοφωνικό του λόγο, εκφράζεται με άλλους τρόπους συλλογικά. Αν χρησιμοποιεί, π.χ. τον γραπτό λόγο, ή αν κάνει και άλλου τύπου εκδηλώσεις πέρα από το ράδιο.

Π.: Όταν δημιουργήθηκε το Ρ. Κιβωτός η ιδέα ήταν να υπάρξει μία πολιτιστική ομάδα η οποία να κάνει και ραδιόφωνο. Στην πράξη βέβαια το ραδιόφωνο απορρόφησε όλη την ενεργητικότητά μας, από εκεί και πέρα όμως υπάρχουν και άλλες εκφράσεις του Ρ. Κιβωτός και σε γραπτό λόγο, ενώ υπάρχει μία διάθεση να λειτουργήσουμε μέσα στην πόλη, με σημεία συνάντησης ή επικοινωνίας που θα χρησιμοποιούν σαν κέντρο το ραδιόφωνο. Έχουν γίνει και διάφορες άλλες εκδηλώσεις, δυστυχώς όταν υπάρχει συνήθως οικονομικό πρόβλημα. Παρόλα αυτά στα πρώτα πάρτυ, υπήρχε διάθεση να πλησιαστούν και από άλλα πράγματα, π.χ. το πάρτυ που είχε σαν γενική ονομασία, «αυτό είναι το καλοκαίρι της αγάπης» το καλοκαίρι του '89, και θελήσαμε έτσι να δώσουμε κάποιους τόνους γενικότερης εκδήλωσης. Το αμέσως επόμενο, είχε τον τίτλο «μεταφέροντας τον κόσμο της σκληρότητας». Το τρίτο πάρτυ ήταν για τα 2 χρόνια του Ρ. Κιβωτός, ενώ το αποκορύφωμα ήταν το τέταρτο, και περιελάμβανε ένα χώρο που γινόταν το πάρτυ, ένα άλλο χώρο που υπήρχαν όργανα και παιζόταν πειραματική μουσική, ένα άλλο χώρο που είχαμε δημιουργήσει μερικές ηχητικές πηγές, (βαρέλια, ξύλα, σίδερα κ.λ.π.) και βγήκε μια ομάδα 20 ατόμων και άρχισε να παράγει ήχους με αυτά. Μετά ήρθαν καμιά 15αριά ακόμα που έκαναν το ίδιο με μας. Το αποτέλεσμα είχε μία ανεξέλεγκτη μορφή. Κατέληξε στο να δημιουργήσουμε κάποια μελωδία, κάποια μουσική, στο να σπάσουν κάποια τζάμα. Όλα αυτά γίνονταν παράλληλα με την προβολή της ταινίας BRAZIL. Αυτή ήταν και η τελευταία προσπάθεια να γίνει μία συνολική εκδήλωση. Από όλες αυτές τις εμπειρίες υπήρξε μία φοβερή απογοήτευση, γιατί ενώ υπήρχαν τα κατάλληλα ερεθίσματα, ο κόσμος και η προσπάθειες περιορίστηκαν σε εμάς τους ίδιους. Ήταν από τις λίγες φορές που οι διοργανωτές ήθελαν να δημιουργήσουν ανεξέλεγκτες καταστάσεις και αυτό δεν έγινε.

Αυτό είναι φυσικό. Δεν πρέπει να ξεχνάμε τον φόβο που υπάρχει. Τον φόβο της συμμετοχής, το φόβο της εκτροπής. Ο κόσμος ζει στα πλαίσια μιας ευθυγράμμισης.

Β.Β.: Ναι αλλά δεν συμμετέχει ακόμα, και όταν βλέπει να γίνεται κάτι μπροστά του. Είναι άλλο να το λές από το ραδιόφωνο, και άλλο να το κάνεις μπροστά στα μάτια του.

Γ.Μ.: Αντλαμβάνονται τα πάντα σαν θέαμα, σαν κάτι ξένο. Όσο και αν εσύ λειτουργείς, παίζεις και ότι άλλο μπορείς να κάνεις, ο κόσμος νομίζει απλά ότι αυτό δεν τον αφορά ότι δεν είναι για εκείνον. Εδώ δεν τους ενδιαφέρει καλά-καλά η ίδια τους η ζωή.

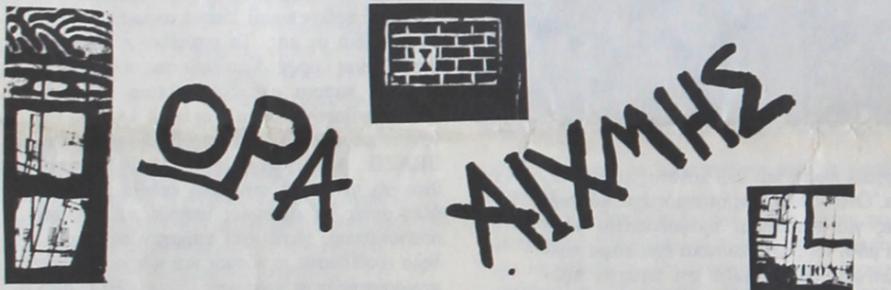
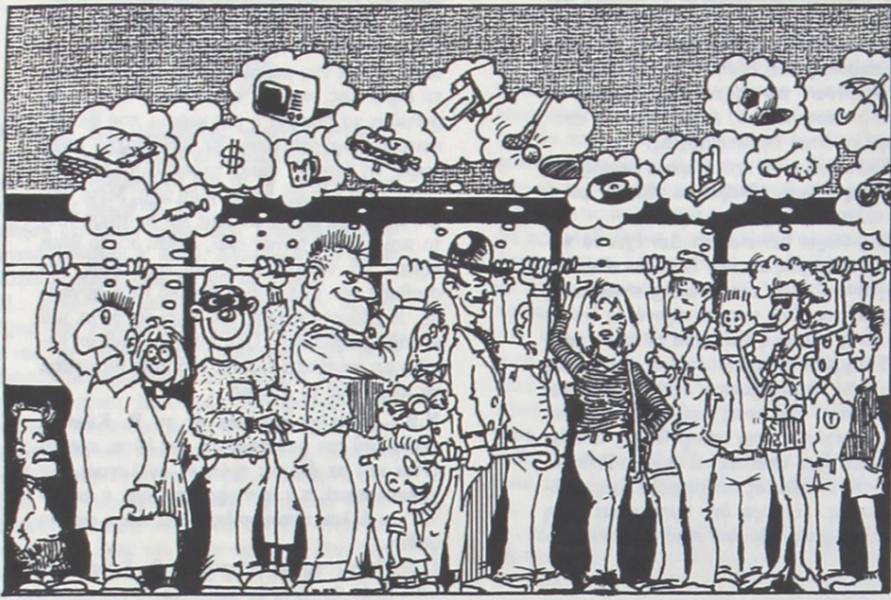
Ν.Β.: Περιμένουν τα πάντα από τους άλλους.

Β.Β.: Και νομίζω ότι τα μπράβο της επόμενης ημέρας περισσότερο κακό κάνουν παρά καλό.
Π.: Τώρα πλέον όταν έχουμε οικονομικό πρόβλημα κάνουμε ένα απλό πάρτυ με μουσική. Δεν είναι βέβαια αυτό καλό αλλά γαμώτο γίνανε κάποιες προσπάθειες και μόνο στην τρίτη εκδήλωση ήταν καλά, όταν ο κόσμος άρχισε να ζωγραφίζει με τα φωσφορούχα σπρέι που είχαμε πάρει, ή να παίζει με τα όργανα που είχαμε πάρει, ή να παίζει με τα όργανα που είχαμε εκεί. Πέρασαν τουλάχιστον 200 άτομα από τη οκνηή. Μια συνεχής εναλλαγή, μια φοβερή κατάσταση.

Β.Β.: Εντάξει, δεν νομίζω ότι εδώ τελείωσαν όλα. Σίγουρα θα ξαναπροσπαθήσουμε άσχετα από την απογοήτευση που υπάρχει τώρα.

Ν.Β.: Ξέρεις το άλμα προς την ελευθερία δεν είναι εύκολο, αλλιώς θα είχε γίνει. Το να γίνει κάποιος ενεργός, στο να πάρει τη ζωή στα χέρια του, είναι πολύ δύσκολο να γίνει. Ακόμα και οι μεγάλοι επαναστάτες είχαν τέτοια προβλήματα. Θέλω να πω ότι δεν είναι λόγος αυτός για να σταματήσετε τις προσπά-

θειες σας, γιατί καταρχήν αυτά τα πειράματα τα κάνεις πρώτα για σένα. Δεν πάμε να σώσουμε τον κόσμο. Η στρατέυση μας δεν έχει να κάνει μόνο με το γενικό καλό. Έχει να κάνει και με το πώς αντιλαμβανόμαστε τη θέση μας σαν άτομα μέσα στην κοινωνία. Η παθητικότητα της κοινωνίας δεν πρέπει να μας τρομάζει. Αφού άλλωστε για αυτήν παλεύουν οι άλλοι ενώ εμείς προσπαθούμε για το αντίθετο. Σ.Μ.: Εγώ νομίζω ότι είναι καθαρά θέμα του κατά πόσο ιεραρχείς κάποια πράγματα. Το σίγουρο είναι ότι δεν μπορείς να ασχολείσαι με τα πάντα και με την ίδια διάθεση σε όλα. Αλλά θα ήθελα να ρωτήσω αν σε μια άλλη κοινωνία - όπως την φανταζόμαστε - θα υπήρχε ραδιόφωνο και τι μορφή αυτό θα είχε. Π.: Πιστεύω ότι ραδιόφωνο μπορεί να υπάρχει σαν επικοινωνία. Αλλά έχει κάποια όρια. Νομίζω ότι αφήνει περιθώρια δημιουργικότητας, είναι ένα μέσο προσιτό σε όλους. Φυσικά η σχέση εξουσίας δεν μπορεί να εκλείψει, όπως δεν μπορεί τελικά να εκλείψει τελείως από την ίδια μας τη ζωή. Δεν πιστεύω σε ιδανικές μορφές ούτε σε απόλυτες ελευθερίες. Αλλά πιστεύω ότι προσπαθείς να κάνεις κάποια πράγματα.

NB: Σε ατέλειωτες γιορτές πιστεύεις; Π.: Όχι δυστυχώς. Γ.Μ.: Κι όμως, είναι δυνατόν αν είσαι συμβιβασμένος με τον εαυτό σου. Γιορτή μπορεί να είναι και όταν βρίσκεσαι στην δουλειά σου, φυσικά όχι με τους όρους της μισθωτής σκλαβιάς, του καταναγκασμού, αλλά της δημιουργίας, πραγματικής, ελεύθερης και οικειοθελούς. Μπορεί για μένα να είναι γιορτή το τύπωμα κάποιας αφίσσας, να είναι γιορτή στην συνέχεια η καλλιέργεια του κήπου μου κ.ο.κ. Μπορεί μιά ζωή να είναι μιά συνεχής γιορτή. Μιά γιορτή με την χαρά της, την λύπη, τον πόνο, το παιχνίδι, την κούραση. Είναι τελικά ο τρόπος που αντιλαμβάνεσαι τα πράγματα, και φυσικά οι συνθήκες που λειτουργεί.

N.B.: Θέλω να ρωτήσω κάτι γενικό πέρα από το ραδιόφωνο. Υπάρχει ένα πρόβλημα στρατηγικής. Δηλαδή όλη η στρατηγική του επαναστατικού κινήματος έχει τελειώσει το '68. Το όραμα που έχει μείνει από εκείνα τα χρόνια είναι το μόνο επαναστατικό εγχείρημα. Καταλαμβάνουμε σχολές, σχολεία, χώρους δουλειάς και ότι άλλο μπορείς να φανταστείς. Το ερώτημα είναι, υπάρχει τίποτα άλλο πέρα από αυτά; Υπάρχει εντέλει ακόμα το όραμα της επανάστασης;

B.V.: Εγώ νομίζω ότι για να καταλάβουμε όλα αυτά που είπες, πρέπει πρώτα να καταλάβουμε το κεφάλι μας. Γ.Μ.: Νομίζω ότι αυτό δεν είναι αρκετό. Υπάρχουν και εξωτερικοί παράγοντες που πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη μας. Μπορεί να ξέρουμε τι ακριβώς θέλουμε, αλλά να μην πάμε βήμα μπροστά.

Πάκης: Εγώ νομίζω ότι αυτό που θεωρήθηκε επαναστατικό κίνημα ήταν πραγματικά επαναστατικό κίνημα. Πιστεύω ότι ουσιαστικά ήταν μια ανανέωση των υπαρχουσών αξιών, της υπάρχουσας σκέψης. Φαίνεται κυρίως στο μαρξιστικό ρεύμα, χωρίς να σημαίνει ότι και οι Αναρχικοί κατάφεραν να ξεφύγουν από αυτή την κατάσταση.

Γ.Μ.: Υπάρχει όμως και μια άποψη που λέει ότι τα βασικά έχουν ειπωθεί και μέλει να γίνουν πράξη.

Πάκης: Έχουν ειπωθεί αυτά που υπάρχουν μέσα μας;

Γ.Μ.: Εγώ νομίζω ότι έχει γίνει βαθιά μελέτη και του ανθρώπου και της κοινωνίας, και νομίζω ότι το ζήτημα είναι το ξεπέραςμα της πραγματικότητας και κατά συνέπεια η απελευθέρωση του ανθρώπου. Αλήθεια δεν μπορώ να φανταστώ αυτό το καινούργιο που να μπορεί να απελευθερώσει τους ανθρώπους ή έστω να κινείται προς αυτή την κατεύθυνση. Σ.Μ.: Δεν πρέπει να ξεχνάς ότι δεν υπάρχει απόλυτη αλήθεια και ότι ακόμα την ψάχνουμε.

Γ.Μ.: Δεν μιλάω για απόλυτη αλήθεια. Αλλά για τα βασικά.

Σ.Μ.: Αυτό όμως ίσως να είναι στατική αντίληψη της ιστορίας. Εγώ λέω ότι ανέκαθεν λέγονταν κάποια πράγματα, τα οποία επαναλαμβάνονται και τώρα. Αλλά διαφορετικές συνθήκες τότε και διαφορετικές τώρα.

Γ.Μ.: Παραμένουν όμως μετεξέλιξη των βασικών αρχών ότι ο άνθρωπος πρέπει να είναι ελεύθερος, ότι πρέπει να σέβεται τον εαυτό

του, να ψάχνει μέσα του, το ότι δεν πρέπει στην επαφή σου με άλλον άνθρωπο να αναζητάς κέρδος (με τη διαστρεβλωμένη έννοια του κέρδους), ότι δεν πρέπει να ασκείς εξουσία σε άλλους και απλά να αναζητάς ειλικρινείς και πραγματικές σχέσεις, ε νομίζω ότι αυτά έχουν ειπωθεί.

N.B.: Ελευθερία - ισότητα - αδελφότητα. Γ.Μ.: Ακριβώς, και συνεχώς αναζητούνται οι τρόποι για να γίνουν αυτά πράξη. Πράγμα που μπορεί να φέρει κάτι πραγματικά νέο. Και δεν μιλάω βέβαια για όλη την κοινωνία γιατί αυτό σημαίνει επανάσταση, αλλά μιλάω για κάποιους ανθρώπους που υποτίθεται αναζητούν τον εαυτό τους και κάποιους καλύτερους όρους ζωής. Δεν πιστεύω ότι αυτό που λέμε είναι η μόνη αλήθεια, αλλά είναι και αυτή μια, είναι ένας τρόπος ζωής.

N.B.: Πιστεύω πως το πρόβλημα είναι ότι η εξουσία είναι τόσο σαθρή που φοβάται ο κόσμος να την ρίξει, μήπως και πέσει πάνω του.

Γ.Μ.: Νομίζω ότι δεν υπάρχει πρόταση. Ακόμα και αν έπεφτε μαγικά δεν υπάρχει πρόταση για το τι θα γίνει μετά.

N.B.: Έχει τελειώσει η περίοδος που έλεγες ότι τους ρίχνουμε και μετά θα είναι όλα καλά. Κάποτε αυτό απαντήθηκε διπλά. Οι μεν μαρξιστές έλεγαν δικτατορία του προλεταριάτου, οι δε, οι αναρχικοί, έλεγαν δημιουργήσε την αντιεξουσιαστική κοινωνία. Η λύση δικτατορία του προλεταριάτου δοκιμάστηκε και ξέχασε τι έγινε, η άλλη λύση δεν έχει εναλλακτική πρόταση, δηλαδή πώς θα είναι.

Γ.Μ.: Υπάρχει εναλλακτική πρόταση, δεν έχει υλοποιηθεί συνολικά. Έχει υλοποιηθεί μερικά στα πλαίσια μιας κοινωνίας που είναι εχθρική. Πχ σε ένα σχολείο όπου θα δοκιμάζονταν διαφορετικά πρότυπα, άλλοι τρόποι μετάδοσης της γνώσης, άλλη άποψη για τους ρόλους δασκάλου μαθητή, αυτό το σχολείο θα υπήρχε σε ένα πλαίσιο τελείως εχθρικό και αντίθετο με το παραπάνω.

N.B.: Έχουμε υλοποιήσει κάποια πράγματα στα πλαίσια του αγώνα που κάνει ένας χώρος σαν το δικό μας ενάντια στην εξουσία από τη στιγμή που εμείς ΖΟΥΜΕ. Γιατί μην ξεχνάμε ότι αυτοί έχουν στο μυαλό τους το θάνατο, ενώ εμείς έχουμε τη ζωή. Είναι η επανάσταση της καθημερινότητας.

Γ.Σ.: Ποιά είναι η επανάσταση της καθημερινότητας; Εγώ δεν πληρώνω στα λεωφορεία αλλά δεν κάνω πάλι ενάντια στα λεωφορεία. Και ο Βουλγαράκης δεν πάει στον στρατό αλλά δεν κάνει πόλεμο ενάντια στον στρατό. Οι κλέφτες δεν δουλεύουν αλλά δεν είναι κατά της ιδιοκτησίας. Είναι υπέρ της δικιάς τους. Δεν είναι επαναστάτες. Γιατί είμαστε εμείς;

Γ.Μ.: Εγώ δεν λέω ότι είμαι επαναστάτης. Λέω ότι κάνω ένα αγώνα για να ισορροπήσεις τα συναισθήματά σου με τη ζωή σου.

Γ.Σ.: Η επανάσταση δεν είναι αυτό. Είναι να βρεις τον εαυτό σου να ισορροπήσεις αλλά μαζί με τους άλλους και μέσα στους άλλους. Αν το κάνεις μόνος γίνεσαι μοναχός.

B.V.: Αν οι Πειρατές της Ημισελήνου ήταν ραδιόφωνο, θα το κάνατε;

Γ.Σ.: Με τις πάντες. Μακάρι να ήταν ραδιόφωνο να μην κουράζομαι να γράφω. Το γράψιμο όπως λέει ο Παππούς, είναι δουλειά και η ζωγραφική μεθύσι. Στο ραδιόφωνο λες διάφορα καθημερινά. Αν κάνεις το ίδιο στο χαρτί δεν έχει το ίδιο αποτέλεσμα.

Πάκης: Αν οι Πειρατές ήταν τηλεόραση;

Γ.Σ.: Κανάλι 29 υπάρχει.

Π.: Ενα άλλο ενδιαφέρον σημείο για το ραδιόφωνο είναι ότι έχει φοβερή ματαιότητα. Δηλαδή είναι κάτι που εξαφανίζεται μέσα στη στιγμή. Το έντυπο μένει, ο γραπτός λόγος μένει. Μπορεί να ετοιμάσεις μια δουλειά μια βδομάδα και αυτό να χαθεί μέσα σε μια στιγμή. Αν κάνεις ραδιόφωνο με κάποιες προϋποθέσεις, δεν μπορείς να πεις ότι συσσωρεύεις μια αξία ή κάτι ανάλογο. Είναι κάτι που έχει αξία εκείνη αποκλειστικά τη στιγμή. Είναι αυτό που ακούστηκε για την τέχνη, δηλαδή ότι είναι η τέχνη της στιγμής.

N.B.: Το ραδιόφωνο έχει μια δικιά του ατμόσφαιρα. Υπάρχει ένας χρόνος που θα μπορούσαμε να τον ονόμαζουμε ραδιοφωνικός χρόνος. Αυτός που παράγει αλλά και αυτός που ακούει, δεν βρίσκεται στην ίδια στιγμή που βρίσκονται οι άλλοι. Αν βρεθείς σε ένα στούντιο και μετά βγεις από αυτό παθαίνεις σοκ. Γιατί τη στιγμή που εκπέμπεις και ξέρεις ότι ακούγεται είσαι σε μια ιδιαίτερη πολυκατάσταση.

Σ.Μ.: Αυτό μπορεί να συμβαίνει και σε ένα αμφιθέατρο όταν μιλάς.

N.B.: Σε ένα αμφιθέατρο όταν μιλάς βλέπεις αυτούς που σε ακούνε. Σηκώνονται οι άλλοι και στην λέξη σου.

Σ.: Οι ακροατές που τηλεφωνούν στα επίσημα ραδιόφωνα αυτό ζητάνε, κάποιοι να τους ακούσουν.

B.V.: Έχει τύχει πάντως να κάνω εκπομπή και να παίρνει τηλέφωνο κάποιος από το δρόμο και να σου διαβάζει ένα ποίημα.

Τι ώρα έχει πάει; Πάμε κάπου να φάμε...

« Αδελφέ, θα μου πουν, δέντρα φεύγουνε μεσ' τη θέελλα, και πια δεν μπορούμε, δεν ορίζουμε πια το ταξίδι μας. Ένα θάνατο πάρε και δώσε. Εμείς κοιτά, στα πόδια σου αφήνουμε, συναγμένο από χρόνια, το δάκρυ.»
Από τις Αγάπες του Κ.Γ.Καρυωτάκη

Ζούμε και υπάρχουμε σε έναν κόσμο όπου αλληλέγγυοι θάνατοι στοιχειώνουν την καθημερινότητα. Το άγριο πέθανε, η ηδονή πέθανε, η φαντασία πέθανε, ο λόγος (γλώσσα και σκέψη) πέθανε!

Ζούμε κι υπάρχουμε σε μια κοινωνία που δεν επιτρέπει παρεκκλίσεις. Παντού υπάρχει αρχή, μέση και τέλος. Το δύο ακολουθεί το ένα, η γυναίκα ακολουθεί τον άντρα, το παιδί ακολουθεί τους γονείς, ο μαθητής ακολουθεί το δάσκαλο, ο λαός ακολουθεί τους ηγέτες του. Παντού πρέπει να δεχτεί το Απόλυτο: την Απόλυτη Αλήθεια που σου διδάσκουν στο σχολείο, την Απόλυτη Μέθοδο που σου διδάσκουν στη δουλειά, την Απόλυτη Φόρμα που σου διδάσκουν στη διασκέδαση. Η Απόλυτη Γνώση είναι η εξειδίκευση, η Απόλυτη Ευτυχία είναι η ενομία, η Απόλυτη Ανάγκη είναι τα λεφτά, η Απόλυτη Αγάπη είναι ο Θεός, το Απόλυτο Καθήκον είναι η συμμόρφωση.

Ζούμε και υπάρχουμε σε μια κοινωνία όπου η γνώση μετριέται και ζυγίζεται με βαθμούς σχολικής προόδου, όπου η δημιουργία υφίσταται μόνο ως παραγωγικότητα, όπου η κουλτούρα σημαίνει θέαμα. Η τηλεόραση σε πνίγει στις σαπουνόπερες, τα ιλλουστράσιόν περιοδικά βρίθουν από εικόνες ειδωλλιακής ζωής,

ιδανικών γυναικών, macho αντρών, ενός κόσμου αγελαϊκά πλασμένου. Η Διαφήμιση, χρησιμοποιώντας και προβάλλοντας ένα πρότυπο ζωής εξιδανικευμένο, όπου τα ανθρώπινα συναισθήματα της χαράς, της αγαλλίασης, της ευτυχίας, λειτουργούν διαμέσου του εμπορεύσιμου είδους, όπου οι ανθρώπινες ανάγκες για συμπάθεια, αναγνώριση και καταξίωση ικανοποιούνται με την κατοχή αγαθών, σε οδηγεί σ' έναν αδιάκοπο αγώνα αναζήτησης μιας νόθας «ευτυχίας» που μεταφράζεται σε ευμάρεια, σε κοινωνικό γόητρο, σε ανωτερότητα. Τα ΜΜΕ αναγασάνε τα λόγια των πολιτικών, ακολουθούν τις μεθόδους των δημοσιογραφιστών, πιπιλάνε την καρδιά της ενημέρωσης της κοινής γνώμης ενώ εννοούν τη μαζοποίηση.

Ζούμε και υπάρχουμε σε μια παρακμή τυλιγμένη σε απαυράγγο περιτύλιγμα. Σ' ένα καλοκουρδισμένο ρολόι που στα γρανάζια του συνθλίβει όνειρα και μνήμες. Ακολουθούμε ένα προγραμματισμένο σχέδιο ζωής, όπου συμμορφωνόμαστε σε κατακεραματισμένους ρόλους σύμφωνα με τις θεσμικές αξιώσεις, ρόλους που

δεν μας επιτρέπεται ούτε ν' αμφισβητήσουμε ούτε ν' αποβάλλουμε. Το πρότυπο ζωής και συμπεριφοράς που μας διδάσκουν είναι αυτό της αποδοχής χωρίς συμμετοχή, της υποδούλωσης σε μια αναγκαιότητα που εκφράζεται από ξένες, αλλότριες αξιώσεις. Έχουμε πάψει πλέον να αντιλαμβανόμαστε τον εαυτό μας σαν το κέντρο του κόσμου μας, σαν το δημιουργό των πράξεων μας. Καταστέλλουμε ή απωθούμε όλες τις συγκινήσεις που επιβεβαιώνουν την ανθρώπινη ύπαρξη και στο τέλος αποδεχόμαστε την απώλεια τους, δηλαδή τη μίζερια μας.

Ζούμε και υπάρχουμε σ' ένα τέλμα τόσο βαθύ, τόσο πηχτό, τόσο στάσιμο που ακόμα και τη λάμψη των άστρων θα μπορούσε να σβήσει. Βιώνουμε καθημερινά το θάνατο των ανθρώπινων σχέσεων, το θάνατο της ανθρώπινης επαφής, της επικοινωνίας. Εξαγριωνόμαστε μην αντέχοντας άλλο τόση μίζερια κι επειδή όλα γύρω μας μας απαγορεύουν ρητά να αποφορτίσουμε την οργή μας εκφράζοντας την προς τα έξω, την πνίγουμε ή την εκτονώνουμε με τους τρόπους που μας επιτρέπεται: σπάζοντας στο ξύλο τον οπαδό αντίπαλης ομάδας,

φανάζοντας στη γυναίκα μας, δέρνοντας το παιδί μας.

Φτάνει πια! Να ξαναβρούμε το άγριο, να ξαναβρούμε την ηδονή, τη φαντασία, τον έρωτα, τη δημιουργία, το λόγο. Να μνηστούμε και να λατρέψουμε τα κορμιά μας, τις σκέψεις μας, τα όνειρά μας, τις ανασφάλειες μας, την οργή μας. Να αφεθούμε στις συγκινήσεις μας, στις επιθυμίες, τα πάθη μας, να ικανοποιήσουμε τις ανάγκες μας χωρίς να τις κόβουμε και να τις ράβουμε σύμφωνα με τα μέτρα των καιρών, να ερωτευτούμε τους εαυτούς μας και τους άλλους.

Επιτεθείτε στις μηχανές, στην τεχνολογία και τα προϊόντα του βιομηχανικού ολοκληρωτισμού που καταστρέφουν κάθε έννοια ευτυχίας και ολοκλήρωσης. Επιτεθείτε σ' όλους αυτούς που με τα εκ προμελέτης εγκλήματα τους υποδουλούν την ανθρώπινη ύπαρξη και λεηλατούν τη Φύση. Επιτεθείτε σε κάθε μηχανισμό ή πρόσωπο που απειλεί, ελέγχει ή καταστέλλει κάθε ανθρώπινη επιθυμία, ανάγκη, συγκίνηση. Θυμηθείτε: αυτοί μόνον τα περιβάλλον, τη σκέψη, τη δημιουργία, την επικοινωνία, την κουλτούρα, τα ένστικτα, τις ανθρώπινες σχέσεις. Αυτοί μετέτρεψαν τη ζωή μας σε μια παθητική αποδοχή της ίδιας καθημερινότητας, των ίδιων παραστάσεων, της ίδιας μίζεριας.

Ας πάρουμε τις ζωές μας στα χέρια μας πριν φτάσει η στιγμή που η λέξη ζωή δεν θα σημαίνει για μας τίποτα παραπάνω απ' την απλή επιβίωση.

Όλγα Αντικαζίδου

ΚΟΛΟΜΒΟΣ. ΠΟΙΟΣ ΚΟΛΟΜΒΟΣ;

Μέχρι το 3000 π.Χ. οι Ινδιάνοι της Αμερικής ζούσαν μια μορφή νομαδικής διαβίωσης.

Σε μικρές ομάδες περιπλανώνται σ' όλη την ήπειρο κι όταν κάποιες φορές συναντηθούν μεταξύ τους, συνήθως ανταλλάσσουν προϊόντα ή τελών θρησκευτικές τελετές, ενώ σπάνια πολεμάνε. Στη διάρκεια της τρίτης χιλιετίας π.Χ. οι Ινδιάνοι της νομαδικής ζωής (υψίπεδα των Άνδων, κοιλάδα του Μεξικού) σχηματίζουν μικρούς οικισμούς, και ασχολούνται με την καλλιέργεια φυτών και την εξημέρωση ζώων. Στις περιοχές εκείνες όπου πραγματοποιούνταν θρησκευτικές τελετές, η μεγάλη προσέλευση του λαού βαθμιαία τις μετέτρεψε σε κέντρα του Ινδιάνικου πολιτισμού.

Οι πρώτοι σημαντικοί Ινδιάνικοι πολιτισμοί είναι αυτοί των Ολμέκων και των Τσαβίν.

Οι κοινότητες των Τσαβίν

Ο πολιτισμός των Τσαβίν άνθησε στο Περού τόσο στην πλούσια σε αλιεύματα παραλιακή ζώνη όσο και στα ψηλά οροπέδια των Άνδων.

Οι πεδιάδες που βρίσκονταν κοντά σε ποτάμια που κατέληγαν στη θάλασσα, προσφέρονταν για καλλιέργεια πατάτας, φασολιών και καλαμποκιού. Τα ζώα που ζούσαν στα οροπέδια τους προμήθευαν κρέας και μαλλί, ενώ χρησιμοποιούσαν ακόμα στις βαριές εργασίες και στις μετακινήσεις. Τα σπίτια φτιάχνονταν από καλάμια, πέτρα και πηλό. Σημαντικό ρόλο στις σχέσεις τους παίζει η ανταλλαγή αγαθών ανάμεσα στους γεωργούς, κτηνοτρόφους και τους ψαράδες των παραλιακών ζωνών, οι οποίοι ψάρευαν με δίχτυα και στη συνέχεια αφυδάτωναν και άλεθαν το αλεύμα για να το αποθηκεύσουν. Αργότερα οι ανταλλαγές πλουτίστηκαν και με ακατέργαστο βαμβάκι που καλλιεργούσαν οι γεωργοί στις πεδιάδες και επεξεργάζονταν ειδικοί υφαντές που χρησιμοποιώντας με ευχέρεια βαμμένα νήματα, πολλές φορές ζωγράφιζαν τα υφαντά τους.

Οι Τσαβίν ήταν πολύ καλοί μεταλλουργοί. Κατεργάζονταν το χρυσάφι περίπου από το 1500 π.Χ., ενώ γύρω στο 800 π.Χ. κατασκεύαζαν εντυπωσιακά και λεπτεπίλεπτα έργα τέχνης. Το χρυσάφι το συνέδεαν με τον ήλιο και τη γεωργική αναγέννηση. Όταν με τα χρόνια σημειώθηκε αύξηση του πληθυσμού, άλλαξε και η δομή των κατοικιών που έγιναν πιο ευρύχωρες, και με πιο στέρεα υλικά.

Οι ναοί κατασκευάζονται στις κορυφές ορθογωνίων χωμάτινων εξεδρών, που προστατεύονται με πέτρινα τείχη, συνολικού μήκους στην περίμετρο μέχρι 460 μέτρα, και ύψους 6-18 μέτρα. Στην κύρια αίθουσα με τους λευκούς τοίχους υπήρχε η εστία της ιερής φωτιάς. Οι πιστοί συγκεντρώνονται γύρω από τη φωτιά για να τους προστατέψει από το θάνατο. Στην χωμάτινη εξέδρα του ναού θάβονταν οι νεκροί. Έτσι γίνονται συχνά καινούργιοι ναοί με νέες εστίες, καθώς χρειάζονται συνεχώς αλληλέλληλα στρώματα χώματος για να χωρούν οι νεκροί. Ένας ναός που βρέθηκε στην τοποθεσία

Ουαρικότο χρησιμοποιείται για 2000 χρόνια περίπου, και περιείχε τουλάχιστον δεκατρείς τελετουργικές εστίες και επάλληλους ταφικούς τύμβους, τον έναν πάνω στον άλλο. Στα σκάμματα της φωτιάς αναπόθεται οι πιστοί τις προσφορές τους.

Στις αρχές της δεύτερης χιλιετίας με τη διάδοση της κεραμικής και της μεταλλουργίας (αλλά και με την καλλιέργεια του καλαμποκιού), ο θρησκευτικός χαρακτήρας της φωτιάς ατόνησε. Η χρησιμοποίησή της στις παραπάνω εργασίες αλλοίωσε την ιερότητά της, ενώ οι νέες καλλιέργειες και η μεγάλη προσφορά των αρθρικών έργων στις γεωργικές κοινότητες, οδήγησαν στη λατρεία του νερού.

Ο πληθυσμός εγκαταλείπει σταδιακά τις παρυφές, και στρέφεται στην ενδοχώρα. Αποκαθίσταται ένα στοιχειώδες εμπορικό δίκτυο, καθώς παραβάνια με λάμα διατρέχουν τους οικισμούς ρυθμίζουν τις ανταλλαγές. Μαζί με τους μεγάλους καινούργιους ναούς, αναπτύσσεται και η γλυπτική των Τσαβίν, με γιγαντιαίες πέτρινες παραστάσεις από ζώα και πουλιά. Κυρίαρχες μορφές ο κροκόδειλος καιμάν, άρχοντας των ποταμών, και το τζάγκουαρ, ο θεός του βροχερού δάσους.

Οι γλύπτες Τσαβίν χειρίζονται τα ανατομικά χαρακτηριστικά με γεωμετρικό τρόπο. Η μεγάλη σημασία της θρησκείας και η λάμψη των θρησκευτικών κέντρων, οδηγούν σε μια ολοένα αυξανόμενη εξουσία του ιερατείου. Οι ιερείς φορούσαν χρυσά σκουλαρίκια με στολίδια στη μύτη ή χρυσές μάσκες, ενώ στολίζαν τις κομμώσεις τους με χρυσό και φτερά πουλιών. Στις τελετουργίες τους χρησιμοποιούσαν εκτεταμένα, διεγερτικές και παραισθησιογόνες ουσίες. Γύρω στο 400 π.Χ. και με αιχμή τη θρησκευτική επιτροπή τους, στοιχεία του πολιτισμού των Τσαβίν μπορούν να συναντήσουμε από το Περού μέχρι τις παρυφές του Αμαζονίου.

Οι κάτοικοι της χώρας του ελαστικού

Έτσι ονομάστηκαν οι Ολμέκοι εξαιτίας των δέντρων ελαστικού που αφθονούν στον κόλπο του Μεξικού. Στις περιοχές της Κεντρικής Αμερικής όπου συναντούμε τους Ολμέκους, ο πολιτισμός είχε πάνω κάτω την ίδια εξέλιξη μ' αυτόν που αναπτύχθηκε στις Άνδεις, μόνο που καθυστέρησε κάπως χρονικά.

Οι Ολμέκοι κατοικούσαν σε σπίτια από ψάθα, καλάμι και πηλό, καλλιεργούσαν βαμβάκι, καλαμπόκι, φασόλια, κολοκύθες και ντομάτες. Κατασκεύαζαν χονδροειδή κεραμικά, ύφαιναν βαμβάκι, έπλεκαν καλάθια, ενώ συχνά ανταλλάσαν πολύτιμους λίθους. Τα τελετουργικά τους κέντρα βρίσκονταν στη μέση των πλατειών, πάνω σε ψηλές πυραμίδες. Οι σαμάνες που ιερούργουσαν σ' αυτές τις τελετές, καλλιέργησαν και συντήρησαν σημαντικό πλούτο για την αστρονομία.

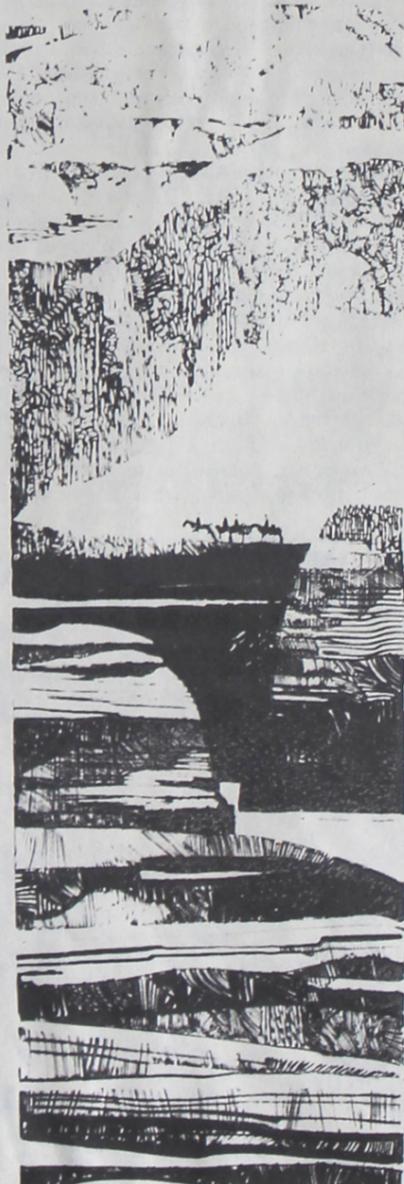
Η μήτρα του μηχανικού μαθηματικού υπολογισμού και της μεθόδου καταγραφής των γεγονότων, μετεξελίχθηκε σε σύστημα γραφής αργότερα, από τους Μάγια. Η κοινωνία των Ολμέκων ήταν καθαρά θεοκρατική και η εξουσία των σαμάνων μεγάλη.

Οι Ολμέκοι αρχικά κατασκεύαζαν απλά αγαλματίδια από πηλό. Αργότερα κατασκεύαζαν είδωλα από αγάθη και αφείτη. Οι ηγέτες τους απεικονίζονταν σε τεράστιες γλυπτές λίθινες κεφαλές, που ζύγιζαν μέχρι και 20 τόννους η μία, με ύψος που έφτανε τα τρία μέτρα. Κυρίαρχο συμβολικό σ' αυτά τους Ολμέκους είναι το τζάγκουαρ. Κατασκεύαζαν μνημεία πέτρινα που απεικόνιζαν γυναικείες μορφές να κρατούν αγκαλιά τους μικρά τζάγκουαρ.

Το 1250 π.Χ. οι Ολμέκοι δημιούργησαν στο δάσος της Βέρα Κρουζ ένα μεγάλο λατρευτικό κέντρο. Το κέντρο βρισκόταν σε μια περιοχή που αναδείχτηκε σε κοιτίδα του πολιτισμού των Ολμέκων, κι αργότερα πήρε την ονομασία Σαν Λορέντζο.

Η κοινωνία τους είχε αυστηρή ιεραρχία. Η ανώτερη τάξη (άρχοντες, ηγέτες και ιερείς) είχε γνώσεις μη προσιτές στον λαό. Οι ιερείς βασιλεύσαν ένα ιδιότυπο ημερολόγιο. Αυτό τους βοηθούσε στο να διατηρούν στη μνήμη τους και να μεταβιβάζουν στους μεταγενέστερους σημαντικά γεγονότα της φυλής τους.

Η κοινωνία των Ολμέκων ήταν το βάθρο που θεμελιώθηκε ο ινδιάνικος πολιτισμός της Κεντρικής Αμερικής, ο προπομπός των πολιτισμών που ακολούθησαν από τους Μάγια και τους Αζτέκους. Οι Ολμέκοι αρχικά επεκτείνονταν με ειρηνικά μέσα (εμπόριο, γάμους σκοπιμότητας), αργότερα όμως χρησιμοποιούσαν συχνότερα βία. Η σκληρότητα της εκμετάλλευσης σε μικρότερες φυλές, αλλά και στα κατώτερα στρώματα των Ολμέκων, οδήγησε τους καταπιεσμένους πληθυσμούς σε εξεγέρσεις, οι οποίες συνέβαλλαν σημαντικά στην παρακμή του πολιτιστικού και κοινωνικού τους οικοδομήματος.

Το αφιέρωμα στους Ινδιάνους επιμελήθηκε ο Γιώργος Μαυρίδης

Η ΕΝΔΕΚΑΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

Ο «Δεκάλογος» του Κισλόφσκι απέκτησε την ενδεκάτη - και σίγουρα πιο όμορφη - εντολή του, τη «Διπλή ζωή της Βερόνικα». Μια ταινία ικανή ν' αφυπνίσει μέσα μας τη μαγεία της ζωής και του κινηματογράφου. Ηρωίδες είναι δύο γυναίκες με εκπληκτική εξωτερική ομοιότητα, που ζουν στη Γαλλία και την Πολωνία. Μοιράζονται ακόμα την κοινή αγάπη και το ταλέντο για τη μουσική, μια σειρά από καθημερινές ιδιόμορφες συνήθειες, αλλά και την απειλητική σκιά του θανάτου, που πλανάται με τη μορφή κάποιας καρδιακής δυσλειτουργίας.

Η Βερόνικα από την Κρακοβία θα υποκύψει σ' αυτήν την καρδιακή πάθηση, κλείνοντας έτσι δραματικά το πρώτο μέρος της ταινίας. Οι δύο γυναίκες επικοινωνούν ασυνείδητα. Η Βερόνικα νοιώθει ότι δεν είναι μόνη στον κόσμο, ενώ λίγο μετά από τον θάνατό της, στο μακρινό Κλερμόν Φεράν η Βερόνικα αισθάνεται ότι πενθεί. Η Βερόνικα σαν να διαισθάνεται το επερχόμενο τέλος της, θα ζήσει όσο πιο έντονα μπορεί για να έρθει τελικά αντιμέτωπη με τον θάνατο, τραγουδώντας στη σπηνή.

Σ' όλο το πρώτο μέρος ο Κισλόφσκι μας δίνει μια σειρά από εξαιρετικά λιτές σκηνές που εναλλάσσονται γρήγορα στην οθόνη. Αντίθετα στο δεύτερο μέρος η σκηνοθεσία - παραμένοντας λιτή - γίνεται πιο ήρεμη, με σκηνές μεγαλύτερες σε χρονική διάρκεια. Ο βροχερός χειμώνας του θανάτου της Βερόνικα, θ' αντικατασταθεί με την άνοιξη, της ομορφιάς και τον έρωτα της Βερόνικα, η οποία ύστερα από μια σειρά υπαρκτικές, βασανιστικές, προσωπικές αναζητήσεις, αγγίζει τελικά το δέντρο της Ζωής.

Η ταινία είναι ένα διακριτικό σχόλιο πάνω στο αιώριο τρίπτυχο: Ζωή, Έρωτας, Θάνατος. Αυτό είναι άλλωστε και το αεζεπέραστο σχήμα που μας καθορίζει. Έτσι η διαπίστωση της ύπαρξης του δεύτερου εαυτού μας, η αναζήτηση του ανθρώπου που ενσαρκώνει τον έρωτα, κάνουν τα υπόλοιπα γεγονότα να φαίνονται σαν φευγάλες εικόνες, ειδωμένες στα γρήγορα με την ακρίτσα του ματιού.

Ακόμα κι αν πρόκειται για τα τρομερά «Ζόμος» ή για τα αποτελέσματα μιας βομβιστικής επίθεσης. Πόσες φορές αλήθεια δεν έχουμε σκεφθεί ότι θα θέλαμε να γυρίσουμε τον χρόνο πίσω, επιζητώντας να προσδώσουμε μια άλλη διάσταση στη ζωή μας. Η ανθρώπινη μοίρα, η μεταφυσική μας διάσταση, το πεπρωμένο, η ποίηση των καθημερινών στιγμών, διάσπαρτες παιδικές μνήμες για τη μοναξιά και τη συντροφικότητα.

Όλα αυτά ο Κισλόφσκι τα βλέπει με ξεχωριστή ευαισθησία, τα καταγράφει χωρίς να οδηγείται σε συμπεράσματα, αφήνοντας έτσι ανοικτό το θέμα της δικιάς μας συμμετοχής.

Γιώργος Μαυρίδης

Υ.Γ. Αυτό το σύντομο κινηματογραφικό σχόλιο θα ήταν αδύνατο να υπάρξει χωρίς την ουσιαστική συμβολή του εξαιρετικού φίλου και συνεργάτη Σ.Τ.

Η επίδειξη ανικανότητας των «Αθόρυστων Καδρομένων», εκτός από την επιβεβαίωση της ρήτης «οι βόμβες δεν συμπαθούν τους ηλίθιους», ρίξε επιτέλους φως στην αναγέννηση των νεοφασιστικών ομάδων στην Αθήνα. Αν και εδώ και ήγες οι τοίχοι της Αθήνας είχαν γεμίσει από ανάλογα συνθήματα, ενώ οι «αγανακτισμένοι» ήταν κόνι αίσθητή την παρουσία τους και τον σύλο του '91, στις συγκρούσεις γύρω από το Πολυτεχνείο κατά την επίσκεψη Μπους, η δραστηριότητα αυτή υποβαθμίστηκε τόσο από τον Τύπο όσο και από το «χώρο».

Ακολουθώντας την τακτική των «χαμηλών τόνων» του Λεπέν, δηλαδή την ειρηνική προπαγάνιση φασιστικών απόψεων πάνω σε επιμέρους ζητήματα κοινωνικού ενδιαφέροντος, όπως η ανεργία, ή ειδικού, όπως ο σατανισμός, ενσωματώνοντας στο ναζιστικό κατά βάθος λόγο τους στοιχεία ελληνοχριστιανισμού, προβάλλοντας μια ειλιόνα «άγριων μαχητών» και δουλεύοντας συστηματικά και υπομονετικά για χρόνια, οι νεοφασιστικές οργανώσεις έχουν πετύχει μια αξιοσημείωτη συγκέντρωση «άγριων» νεολαίων οι έχουν αποκτήσει μια ορισμένη ιδεολογική αναφορά. Σε αυτούς τους «χαμηλούς τόνους» οφείλεται και η ημιόσια αποκύρξη των «Αθόρυστων» μέσα από τις συνεντεύξεις στον Τύπο. Σε αυτό οφείλεται και η δημοσίευση ονομάτων, διευθύνσεων και βιογραφιών καλοκάγαθων μέχρι χαζοχαρούμενων νέων. Αυτό που όλα τα δημοσιεύματα έδειχναν ήταν: «Στην προδοσία των πολιτικών και τη βία των «γνωστών-άγνωστων» κουκουλοφόρων, εμείς αντιπροσώπουμε χαμογελαστούς και ήλικριείς, σεμνούς και ηθικούς Νέους Έλληνες του το μόνο βίαιο αίτημα τους είναι ο θάνατος τους έμπορους ναρκωτικών». Σαν προεκλογική κατραπέτα μοιάζει.

Οι δημοσιογράφοι, έχοντας πιστέψει ότι το «λειτούργημα» τους είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της δημοκρατίας, θεωρούν ότι η κύρια αντίσταση στη δράση των φασιστών θα είναι τα «αποκαλυπτικά ρεπορτάζ» τους και τα αντιφασιστικά άρθρα στα σχολία των εφημερίδων. Μια σειρά ενεργειών τους όμως, έρχεται να ρίξει νερό στο μύλο του ντόπιου νεοφασισμού.

Είναι ο Τύπος που τα τελευταία χρόνια συρμαάζει για τους «εθνικούς κινδύνους» που μας περιβάλλουν.

Οι εφημερίδες είναι που κρατάνε ψηλά τη σημαία της Ορθοδοξίας απέναντι στον «ισλαμικό κίνδυνο», που έθεσαν σαν μείζον πρόβλημα της ζωής μας την εκλογή του νέου Πατριάρχη, που κωσιωπούν τις βιαιότητες και τις αδικίες σε βάρος των μουσουλμάνων της Θράκης, που επικροτούν κάθε πολεμική δαπάνη. Οι θέσεις στα εθνικά ζητήματα της Ελευθεροτυπίας, του Ελεύθερου Τύπου και του Στόχου ελάχιστα διαφέρουν.

Ο Τύπος από την Ελευθερία Ώρα μέχρι το Ριζοσπάστη, είναι που καλεί «όλους τους Έλληνες στο όραμα της ανάπτυξης» μέσω της συναίνεσης.

Τα πρωτοσέλιδα για «συρρίκνωση του ελληνισμού» και για την υπογεννητικότητα (σε σχέση με τους Τούρκους πάντα) πλησιάζουν τα μέγιστα τους ναζιστικούς εμετούς περί επιμειξίας φυλών και καθαρότητας της φυλής. Το πιο υπέροχο ανάκαμα των φυλών, το παρουσιάζουν σαν απειλή κατά του «ελληνισμού», χρησιμοποιώντας αριθμητικά στοιχεία γεννήσεων και θανάτων. Για το διασμό και την αλλοίωση της ιδιαίτερης χαρακτηρισμοδότης του λαού που κατοικεί την ελληνική χερσόνησο, με τη συγκεκριμένη ιστορία, κλίμα, πολιτισμό, τον λαό που είναι μισός ανατολή και μισός δύση, δεν λένε κουβέντα. Αντίθετα, η επιβολή στις Έλληνες-ιδεες του αγγλοσαξωνικού τρόπου ζωής και σκέψης, είναι ο κύριος σκοπός κάθε κέντρου εξουσίας και βαφτίζεται «εκσυγχρονισμός».

Σαρανταπέντε χρόνια μετά την κατάρρευση του φασισμού και με όλες τις μνήμες των εγκλημάτων του, κανένας πολιτικός ακροδεξιός φορέας στην Ευρώπη δεν τολμά να προπαγανδίσει την παλινόσηση των ζόμπι του Χίτλερ. Όλα τα, εν-

δυναμωμένα τελευταία, ακροδεξιά κόμματα έχουν σαν κύρια επιχειρήματα τους την ξενοφοβία και το ρατσισμό απέναντι στους ξένους εργάτες που ευθύνονται για την ανεργία, την εγκληματικότητα, τα ναρκωτικά και ό,τι άλλο μπορεί να τύχει σε μια χώρα. Ο Λεπέν άρχισε με το ίδιο στυλ «της Γαλλίας των Γάλλων, της προδοσίας των πολιτικών, της ανεργίας για την οποία ευθύνονται οι ξένοι, της αντιμετώπισης των ναρκωτικών και της εγκληματικότητας», για να φτάσει, αφού πήρε το 15% των ψήφων, στα κηρύγματα περί «δίκαιης τιμωρίας των Εβραίων στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο» και στις επιθέσεις και δολοφονίες Αράβων.

ΕΥΡΙΣΜΕΝΑ ΜΥΑΛΑ

Οι κοινωνικές συνθήκες στη Γαλλία του 1985-6 και στην Ελλάδα του 1992 είναι τραγικά όμοιες. Η συνεχώς διογκούμενη ανεργία, η συρροή χιλιάδων ξένων εργατών, η αυξημένη εγκληματικότητα, η απογοήτευση από τα κόμματα και την ισχύουσα λειτουργία της δημοκρατίας, είναι κοινός τόπος και στις δύο χωροχρονικές στιγμές. Στη σημερινή Ελλάδα να προσθέσουμε τη φιλολογία περί «εθνικών κινδύνων», «συρρίκνωσης του ελληνισμού», «έθνους ανάδελφου».

Αυτές οι οξυμένες συνθήκες κρίσης του κοινωνοβουλευτισμού είναι ιδανικές για να λειτουργήσουν δραστικά τόσο η αναρχία όσο και ο φασισμός. Μόνο που η αναρχία έχει ένα βασικό μειονέκτημα. Απαιτεί ανεπτυγμένη συνείδηση από τον κάθε άνθρωπο, σε αντίθεση με το φασισμό που καλλιεργεί και χρησιμοποιεί την ψυχολογία της μάζας, δίνοντας ταυτόχρονα μια διέξοδο στη βία που συσσωρεύεται στην κοινωνία, κατευθύνοντας την κατά των «ξένων», των «εχθρών», τελικά κάποιες μειοψηφίας που επιλέγεται ως αποδιοπομπαίος τράγος. Οι στρατιές των αμαθών, άνεργων και αγανακτισμένων Ελλήνων είναι πιο εύκολο να κατηγορήσουν για την ανεργία ανώδυνα τους αλλοδαπούς, παρά το κεφάλαιο, στάση που απαιτεί τη σύγκρουση με έναν πανίσχυρο μηχανισμό.

Ο καταστροφολογούμενος ελευθεριακός χώρος έχει να δώσει, πρώτα και κύρια, έναν ιδεολογικό πόλεμο ενάντια στα ανερχόμενα και δραστήρια καθάρματα του νεοφασισμού. Δεν μπορεί πια να στηρίζεται στα αντιχουντικά, αντιφασιστικά αντανάκλαστικά αισθήματα της κοινωνίας αλλά είναι απαραίτητο να εξειδικεύσει το λόγο του στα θέματα αιχμές των φασιστών αλλά και θέματα αιχμής της κοινωνίας, το милитарισμό και τον εθνικισμό, το ρατσισμό και την ανεργία. Έχει να σπάσει το τείχος οπισπής ή διαστρέβλωσης των ΜΜΕ, που προσφέρουν τετρασέλιδα αφιερώματα στους «Αθόρυστους» με πλήρη ιδεολογική κάλυψη, αναγορεύοντας τους σχεδόν σε κοινωνικούς αγωνιστές, ενώ οι ανακοινώσεις των Ομικών Αρνητών Στρατεύσης κόβονται λόγω «σπινότητας χώρου», οι συλληφθέντες σύντροφοι παρουσιάζονται αποιδεολογικοποιημένοι σαν κακοποιημένοι αφισσοκολλητές και οι καταλήψεις παρουσιάζονται σαν ένας διάλογος παλιών και νέων χρηστών ενός σχολείου.

Μόνο σε μας εναπόκειται το «αγγό του φιδιού» αντί να γεννηθεί να γίνει μια ωραία ομελέτα.

ΠΕΤΡΕΣ ΣΕ ΧΑΚΙ ΒΙΤΡΙΝΑ

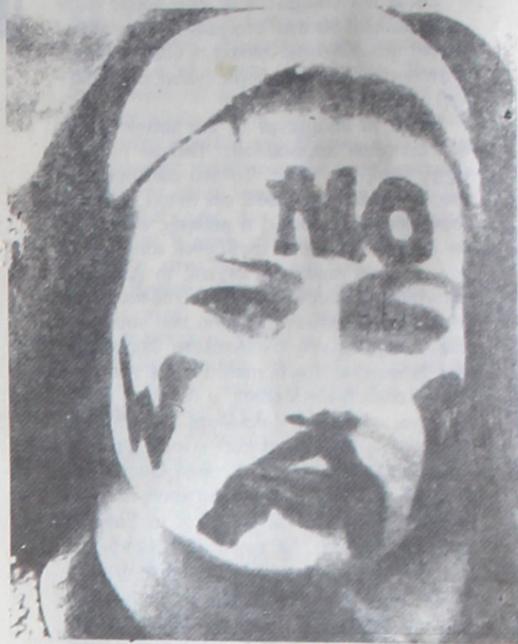
Αφού από το 1974 μας δήλωναν ότι τον έστειλαν για αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος από τα υπουργεία και το Πολυτεχνείο, στους στρατώνες και στα νησιά και μας και δεν του προέκυπτε σύγκρουση με τη σύμμαχο Τουρκία, ο ελληνικός στρατός, ζηλεύοντας τα ευρωπαϊκά και αμερικανικά ξαδερφάκια του, αποφάσισε να γίνει κι αυτός ένας Ιανός, όπου το ένα του πρόσωπο είναι η μαζική δολοφονία που ονομάζεται πόλεμος και το άλλο η ψευδαίσθηση ότι οι στρατιωτικοί μπορούν να φανούν και σε κάτι χρήσιμο στη γεμάτη ιεραρχία ζωή τους, η λεγόμενη κοινωνική προσφορά του στρατού.

Ξεκίνησε σαν σκουπιδιάς κατά την απεργία των οδοκαθαριστών, ανέλαβε τις μετακινήσεις κατά τις απεργίες της ΕΑΣ, βοήθησε τους πυροσβέστες στις πυρκαγιές των δασών, παρήγαγε ρεύμα στην απεργία της ΔΕΗ στην Κοζάνη. Τα δυο του πρόσωπα όμως, συχνά μερδεύονται κι έτσι συγχέει τις δημόσιες σχέσεις του Έθνους με το βομβαρδισμό της Βαγδάτης και το θανατηφόρο εμπόργκο κατά του λαού του Ιράκ, το σπάσιμο της λιτότητας με τις πολεμικές δαπάνες, την εκπαίδευση της νεολαίας στις νέες τεχνολογίες με αυτή των Αθόρυστων Καδρομένων στην τοποθέτηση βομβών, τη φρούρηση των συνόρων με τη φρούρηση των συλληφθέντων από τα ΜΑΤ Αλβανών στα Ιωάννινα. Εικάζεται ότι, σε περίπτωση πολύ πιθανού πολέμου Σερβίας-Σκοπίων μπορεί να συγχίσει τη σκοποβολή με τους Σκοπιανούς πρόσφυγες, στα πλαίσια της συμμετοχής του στη Δύναμη Ταχείας Ανάπτυξης του ΝΑΤΟ μπορεί να συγχίσει τη διατάραξη της Διεθνούς Νομιμότητας με ένα αντικαθεστωτικό, λαϊκό κίνημα, κατά του Γέλτον για παράδειγμα, σε μια πιθανή εμπλοκή με την τούρκικη μειονότητα στη Θράκη να συγχίσει τον εξευρωπαϊσμό με τη συμπεριφορά του αγγλικού κράτους στη Β.Ιρλανδία ή του ισπανικού στη Χώρα των Βάσκων, ή να συγχίσει έναν ανατολίτικο χαρακτήρα με τη στάση του τούρκικου και του ιρακινού κράτους στο Κουρδιστάν.

Ένα χρόνο πριν, ο Πόλεμος στον Κόλπο μας αφινιδίαζε και ξεχνώντας τον πόλεμο που είχαμε αρχίσει στην Πατρίδα, παρακολουθούσαμε, καθηλωμένοι στους δέκτες μας, τους αθλητικούς ρεπόρτερς να σπηκάρουν τη live ισοπέδωση μιας χώρας, τη δολοφονία ενός λαού από τον ισχυρότερο στρατό του κόσμου, ίσως με κάποιες τύψεις αλλά το ίδιο ανενεργοί όπως όλη η κοινωνία.

Εξί μήνες τώρα, νέο πολεμικό σήριαλ ήθελε να εμπλουτίσει τις διαφημίσεις μας. Η παραγωγή αυτή δεν είναι αμερικάνικη, μάλλον παρωχημένες τεχνολογίας και τεχνοκρατίας, κι έτσι η χαμηλή θεαματικότητα επιβάλλει διαμελισμένα γιουγκοσλάβικα κορμιά.

Ενδιάμεσα, απολαύσαμε τον Υπουργό Άμυνας και τους στρατηγούς του να εξηγούν γιατί χρειάζεται για τους τρεις για νέα όπλα, αμερικανούς στρατηγούς να παρελαύνουν από την Αθήνα, έναν γηραιό παίκτη του γκολφ να παραληρεί για πολεμική ετοιμότητα και να υπόσχεται ευρωπαϊκό στρατό που τα πόνια του θα παίζουν σε όλα τα νταμάκια της σκακιέρας, την Κρήτη να ανακηρύσσεται σε αβύθιστο αεροπλανοφόρο της Δύναμης Ταχείας Ανάπτυξης του ΝΑΤΟ, ενώ παρακολουθήσαμε όλα τα ΜΜΕ να επισείουν τον κίνδυνο των Σκοπίων που η πολεμική τους ικανότητα είναι μικρότερη κι από αυτή της ελληνικής αστυνομίας και τους μόνιμα χαμογελαστούς τηλεπαρουσιαστές, αυτούς με τα γυαλιά και τη χωρίστρα, να μας βεβαιώνουν ότι το χακί θα φορεθεί πολύ φέτος, γιατί κόβονται αναβολές και τρελόχαρτα. Εκτός όμως από το ζάπιγκ υπάρχει και το off. Όταν κλείνεις την τηλεόραση και βγαίνεις στο δρόμο, συναντάς τις ειδήσεις ενιαίες κι όχι κατακερματισμένες όπως προβάλλονται. Συνα-

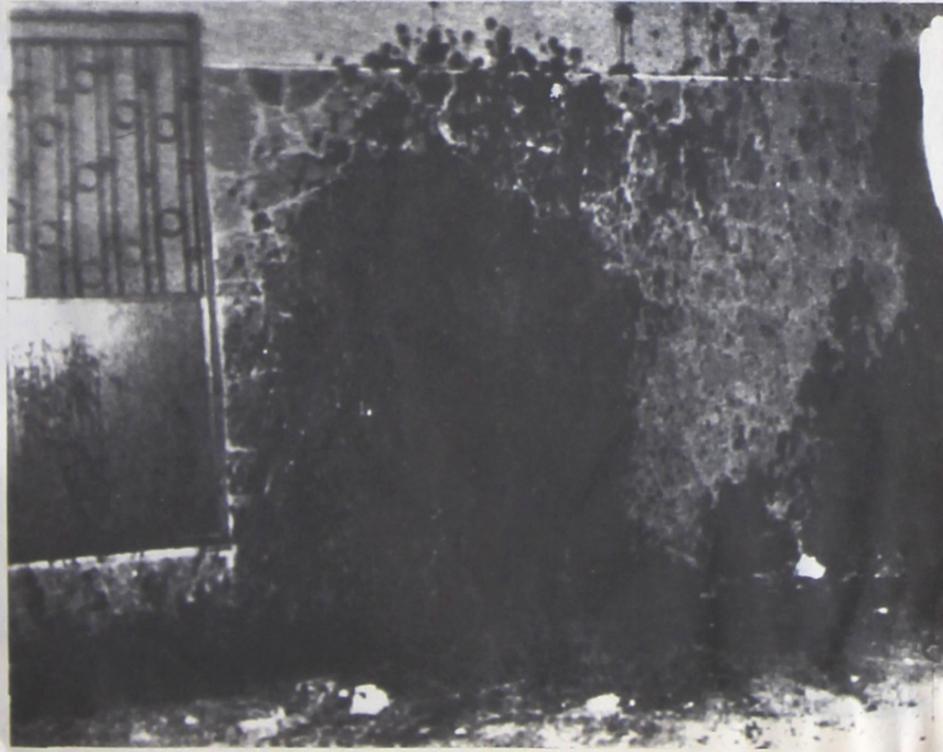

τάς το στρατό στην Ελλάδα του '92, εξιλωμένο από τις μνήμες της δικτατορίας και του Πολυτεχνείου, αναβαπτισμένο στον «εξ ανατολών» κίνδυνο κι εκσυγχρονισμένο να έρχεται να πάρει τη θέση που του αναλογεί στην Μετά το Τέλος της Μεταπολίτευσης Ελλάδα του '92, στην Ευρώπη των εκατομμυρίων ανέργων και των εθνικισμών. Από τη μια συμμετέχει στην Ιερή κατά των προσφύγων Συμμαχία του Α' Κόσμου, συμμετέχει στη Διεθνή κατά οποιουδήποτε κινήματος στον πλανήτη Αστυνομία κι από την άλλη χύνει όλο και πιο πολύ το δηλητήριο του милитарισμού στην ελληνική κοινωνία. Μια κοινωνία μοναχικών ανθρώπων, που η αδυναμία τους να συνεργαστούν τους παραλύει στην κάθε δυσκολία, δυσκολία που ο οργανωμένος στρατός αναλαμβάνει να υπερπηδήσει, υποκαθιστώντας λίγο λίγο την κοινωνία των πολιτών. Ξεκινώντας από τα χιόνια και τις πυρκαγιές, πηγαίνοντας στη δίωξη, ναρκωτικών στον Έβρο, αρχαιολογίας στο Αιγαίο και στο Ιόνιο, υποκαθιστώντας λίγο λίγο την κοινωνία κίνδυνου στη Θράκη, στα νησιά, στα βόρεια άκρα της χώρας. Και αύριο, δεν είναι απίθανο να τροφοδοτεί ή να καταστέλλει τους άνεργους στα (σίγουρα, όπως τα αφεντικά βεβαιώνουν) Λαύρια ή να λειτουργεί την κρατική μηχανή σε μια πολυήμερη γενική απεργία.

Τη συνενόχη που νιώσαμε για τα καθουριμένα πιτσιρικά Βαγδάτης δε θέλουμε να τη νιώσουμε για τους Τούρκους ή τους Σκοπιανούς, την παγωμάρα μπροστά στην «Καταγίδα της Ερήμους» δε θέλουμε να τη νιώσουμε μπροστά σε ένα πιο εξελιγμένο «σχέδιο Ξενοκράτης», την ιεραρχία που βιώσαμε στο σχολείο, δε θέλουμε να τη ζήσουμε ξανά. Κάποιοι κήρυξαν ήδη τον πόλεμο στο στρατό. Στον κοινωνικοποιημένο σημερινό στρατό, στη μετατροπή σε στρατόπεδο όλης της κοινωνίας, δεν απαντάνε «θηρεία είναι, θα τελειώσει», ούτε «δε θα πάω γιατί τρελλάθηκα». Στα χαρτιά κατάταξης, στους αλλιάζοντες στρατοκράτες, στους πανταχόθεν «εθνικούς κινδύνους», αντιτάσσουν ένα ηχηρό «άντε γαμηθείτε». Ο Μαζιώτης το πλήρωσε με 4 μήνες φυλάκη, ο Ναθαναήλ είναι ήδη 4 μήνες στην Αυλάντα και δικάζεται στις 16/1 στο στρατοδικείο του Ρουφ.

Για τους υπόλοιπους μένει ή να πάνε μαζί τους ή...

καλό βόλι συντροφία. Γιάννης Σαπούνης

Στους Πειρατές της Ημισελήνου, τα άρθρα υπογράφονται για να δείξουν ότι πρώτα απ' όλα εκφράζουν τους συγγραφείς τους και όχι αναγκαστικά ολόκληρη τη συντακτική ομάδα του περιοδικού. Εννοείται ότι γενικά «επακούουν» στο πνεύμα του περιοδικού (και αυτό κρίνεις έχει να κάνει με τους συνεργάτες που ελπίζουμε να αυξηθούν κι άλλο στο μέλλον), αλλά επειδή οι Πειρατές δεν είναι όργανο κάποιας πολιτικής ομάδας με δεδομένη θεωρία που προσπαθεί να τη βγάλει προς τα έξω, ο καθένας και η καθέμία μπορούν να γράφουν πράγματα που πιθανά βρίζουν αντίθετους κάποιους άλλους. Το ζητούμενο είναι να ξεκινά ένας διάλογος πάνω στις αντίθετες απόψεις, που καλό είναι να στηρίζεται σε επιχειρήματα και όχι σε ύβρεις ή προσωπικές κακιές. Αυτό μάλλον έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα και είναι πολύ θετικό.

Έτσι λοιπόν, μέσα στα πλαίσια της ευρύτερης συνεργασίας με συντρόφους και συντρόφισσες που ψάχνουν μια επικοινωνιακή διέξοδο μέσω του έντυπου λόγου (αρχή είχαμε κάνει αν θυμάστε με την Ομάδα Αισχράς Μειοψηφίας από τη Φυλάκεια) στο τείχος που κρατάτε περιλαμβάνεται και ένα ένθετο που έχει να κάνει με τις προβληματικές και τα γεγονότα του Πολυτεχνείου με το κείμενο της Πρωτανείας. Οι σύντροφοι και συντρόφισσες που μας το έδωσαν έχουν κάποιους λόγους που θέλουν να κρατήσουν την ανωνυμία τους. Παρότι όπως είπαμε και πιο πάνω αυτό δεν είναι αποδεκτό από τη συντακτική ομάδα, στη συγκεκριμένη περίπτωση μπορούμε να παραβιάσουμε τον κανόνα, ελπίζοντας πως δεν θα μας παρεξηγήσετε.

Οι Πειρατές της Ημισελήνου